Şehir ve her şey...

BÜTÜNŞEHİR

Yıl: 4 / Sayı: 15 Fiyatı: 20₺ Şehir Kültür Dergisi

BİR VALİ VE BİR SPOR KULÜBÜ!

Bu Şehrin Takımı
BU ŞEHRİN KADERİ

SAMSUNSPOR'UN TARİHİ!

Bu Şehrin Ortak Kimliği
SAMSUNSPOR !

Doç. Dr. İsmail Küçüker ile

Saç Ekiminde Kök Hücre Dönemi...

VM

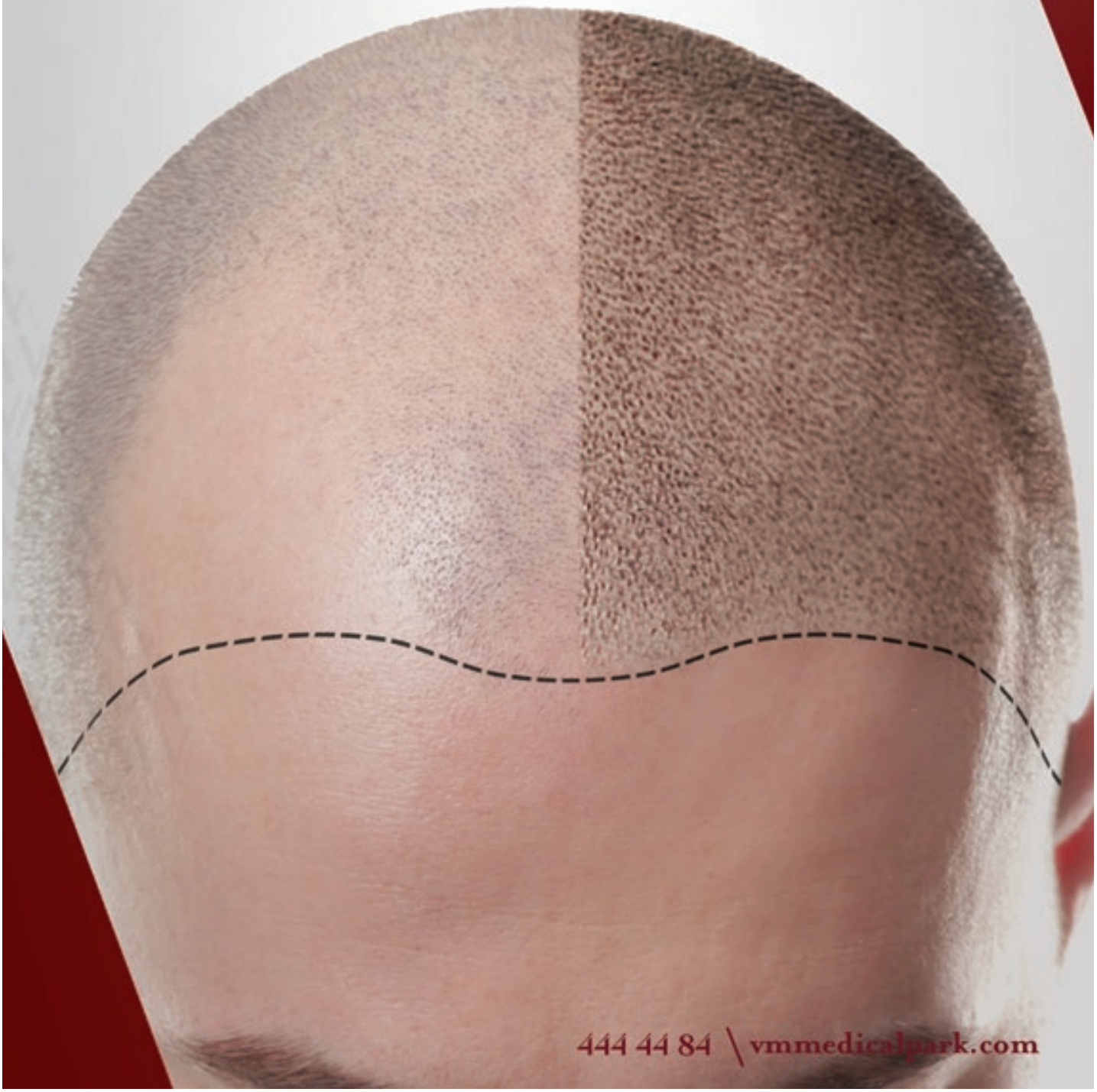

444 44 84 \ vmmedicalpark.com

MONDi'DE YENi YILDA

*ZAM YOK

2017 FiYATLARI DEVAM EDiYOR!

* "Mondi'de Zam Yok Ekim 2017 Fiyatlarıyla Devam" kampanyası 01 Ocak - 31 Mart 2018 tarihleri arasında geçerlidir. Kampanya kapsamında tüm ürünlerde Ekim - Kasım - Aralık 2017 perakende satış fiyat listemizde bulunan fiyatlar aynen geçerli olacak şekilde ürünler zamsız olarak satışa sunulacaktır.

/mondi /mondimobilya

mondi

Yapı Kredi World'e özel peşin fiyatına **12 taksit!**

YapıKredi WORLD
Türkiye'nin en bonkör kartı

Gelecek İçin Bir Adım

STEPYAPI

Güzelyalı Mahalesi Atatürk Bulvarı 3004. Sokak No: 14 Atakum - SAMSUN
Tel: 0362 439 00 89 - 0362 431 95 54 Faks: 0362 432 12 33
www.stepinsaat.com

Yıl: 4/Sayı: 15
Ocak 2018

BÜTÜNŞEHİR

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu
AYVAZ BASIN YAYIN TANITIM
NURİ AYAR

Genel Yayın Yönetmeni
Recep YAZGAN

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Cevdet YILMAZ
Prof. Dr. Bünyamin KOCAOĞLU
Doç. Dr. Önder DUMAN
Tevfik DEMİR
Recep YAZGAN
Mustafa KARAOSMANOĞLU

İletişim
Gaziler Meydanı Gelişen Han
No: 11 Kat: 3
İlkadım/Samsun
Tel: (0362) 432 12 01
Gsm: 0552 202 80 18
butunsehirsamsun@gmail.com

Grafik Tasarım
Akasya Basın Yayın Tanıtım
0362 432 12 01

Baskı
Uğur Ofset
Pazar Mah. Şehit Nuri Urun
Sok. No: 48 İlkadım/Samsun
Tel:(0362) 431 52 55
www.ugurofset.com.tr

Baskı Tarihi
20.11.2017

Bütünşehir Dergisini Ebabil
Kitabevi, Endülüs Kültür Merkezi,
Deniz Kültür Merkezi
Selamet Kitap Kırtasiye'nden
temin edebilirsiniz.

?????
????????

?????

Tevfik DEMİR

İÇİNDEKİLER

TERME'NİN LİMBOLARI <Yrd. Doç. Dr. Mutlu KAYA – Prof. Dr. Cevdet YILMAZ> 08

Maria Zvonimirova Todorovska-Omari <Gülce İŞERİ - Selin KURT> 12

SAMSUNSPOR VE SAMSUN; BU ŞEHRİN TAKIMI, BU ŞEHRİN KADERİ <Prof. Dr. Cevdet YILMAZ> 18

Ne Olacak Bu Samsunspor'un Hali <Ercüment GÜL> 28

ÇARŞAMBA HALK TÜRKÜLERİ VE OYUN HAVALARININ SÖZ VE MÜZİKLERİ <Aytek ERSAN> 30

İsim, Şehir, Hayvan! <EYLÜL> 40

Samsun Yazarlar Derneği'nden BÜTÜNŞEHİR DERGİSİNE YILIN DERGİSİ ÖDÜLÜ! <AKASYAMHABER> 42

Vezirköprü'nün Toki İle İhtihanı: Nalbantlı Mahallesi <Bünyamin KIVRAK> 44

BU ŞEHRİN ORTAK KİMLİĞİ SAMSUNSPOR! <Yrd. Doç. Dr. Seyfullah GÜL> 48

Modern Şehir Babaanneleri Ya Köylere Terk Etti Ya Da Huzurevlerine! <Mustafa KARAOSMANOĞLU> 50

HARPUT ULEMÂSINDAN MEHMED KEMÂLEDDİN EFENDİ <Doç. Dr. Ahmet KARATAŞ> 56

Samdob "Opera Atölyesi" İle Okullarda > 64

SAMSUNSPOR'UN TARİHİ! > 68

Şehrin Sorunları Ve İstiklâl Güneşi Samsun <Tahsin ÇAYIRLIOĞLU> 76

Alaçam Belediye Başkanı Hadi Uyar 2017 Yılını Değerlendirdi > 79

Armut Ormanları <İzzet ACAREL> 80

DARBELİ ZAMANLAR KUMPANYASI <Mustafa KARAOSMANOĞLU> 82

Bir Vali Ve Bir Spor Kulübü! <Recep YAZGAN> 86

ÇARŞAMBA'YA YENİ ŞEHİR KÖPRÜSÜ YAPILIYOR > 88

Tekkeköy Saat Kulesi İhtişamlı Yapısıyla Büyülüyor > 90

VENYAPI®

Beylerbeyi Konağı

LANSMANA ÖZEL %10 İNDİRİM

4+1 210 m²
Deniz Manzaralı Daireler

Mevlana Mahallesi
Serhat Caddesi Atakum - SAMSUN
Tel: 0532 295 59 14

Foto 1: Terme Çayı kıyısında bir limbo (Hasan Erdem arşivi).

TERME'NİN LİMBOLARI*

Yrd. Doç. Dr. Mutlu KAYA – Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

Cumhuriyetin ilk zamanlarında da verimli toprakları ile tanınıyordu. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında Terme'nin tarımsal potansiyeli yüksek olmasına rağmen, çevresi ile karayolu bağlantısı son derece sınırlı ve perişan durumdadır.

Terme kazası bugün olduğu gibi, Osmanlı'nın son, Cumhuriyetin ilk zamanlarında da verimli toprakları ile tanınıyordu. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında Terme'nin tarımsal potansiyeli yüksek olmasına rağmen, çevresi ile karayolu bağlantısı son derece sınırlı ve perişan durumdadır. Terme'den Ünye ve Çarşamba'ya bağlanan bir şose vardır fakat bu yollar pek çok yerde bozuk, zaman zaman çamur batağı ve çakıl yığını altında kalmakta, yol üzerinde bulunan küçük çayların üzerinden geçmek tehlikeli ve güç olmaktadır. Bu yollar kar, su ve çamurdan geçilmez bir durumda olduğundan Termeliler gerek mahsul, gerek insan nakliyatında büyük sıkıntılar yaşamaktadır. Karayollarının bu kötü durumu Terme Çayı üzerinde limbo olarak tabir edilen altı düz kayıkları tarımsal ürünleri iskeleye ulaştırmakta kullanılan en önemli ulaşım aracı haline getirmiştir *(Foto 1)*.

Nitekim, 1800'lü yıllara ait Trabzon Vilayet Salnamesi'nde de Terme Çayı üzerinde kayıkların seyrüsefer eyledği ve Terme'nin

* Kaya, M. –Yılmaz, C. (2017) "Terme Çayı Üzerinde Eski Bir Ulaşım Şekli; Limbolarla Nakliyat", *Terme Araştırmaları* (Ed.: C.Yılmaz), Serander Yay., Trabzon, (63-84).

Foto 2. 1930'lu yıllarda Terme ilçe merkezinde iki yakayı birbirine bağlayan bu ahşap köprü aynı zamanda limboların yükleme-boşaltma işlemlerinin yapıldığı yerdi (Hasan Erdem arşivi).

Foto 3. Terme Köprüsü'nün tamiratında çalışan ustalar ve şehrin ileri gelenleri Terme Çayı üzerine kurulan iskele ve limbo üzerinde (Piri Ayçiçek arşivi).

ithalat ve ihracatının bu kayıklar sayesinde deniz kenarına ulaştırılarak yapıldığı belirtilmektedir. Terme ilçe merkezinde artık var olmayan eski ahşap köprü *(Foto 2)* civarındaki iskeleye mahsullerin ırmak vasıtası ile getirildiği düşünülürse ırmak taşımacılığının geçmişinin 15. ve 16. yüzyıllara kadar indiği tahmin edilmektedir.

Terme Çayı, limbolar ve ırmakta nakliyat

Canik dağlarının kuzeye bakan yamaçlarında 1100-1300 m yüksekliklerinden doğan Ayazma Deresi, Kırkıl Deresi, Yeşildere ve Bolas Deresi Salıpazarı yakınlarında birleşerek Terme Çayı adını alır. Terme Çayı, tarım ürünlerinin kıyıdaki iskelelere ulaştırılmasında 1950'li yıllara kadar önemli bir ulaşım yolu olarak kullanılmıştır.

Terme Çayı boyunca, nakliyatın yapılabildiği mevsimlerin büyük kısmında, ırmak sığ ve dolayısıyla ulaşım vasıtalarının kuma oturma ihtimali fazla olduğundan, limboların altları deniz kayıklarının aksine, tamamen düz olarak yapılıyordu. Altları düz olan bu kayıkların, kuma oturduğunda, kumdan kurtarılarak yeniden yüzdürülmesi kolay olmaktadır. Fakat bu avantaj Karadeniz'e ulaşıldığında dezavantaja dönüşüyordu. Limbolar, altları düz olduğu için, diğer kayıklar gibi denizde kullanılmaya uygun değillerdi. Denizde hareket edemiyor, en ufak dalgada bile devrilme riski taşıyorlardı. Bu sebepledir ki Terme Çayı boyunca iç kesimden kıyıya ulaştırılan mısırlar, burada, daha önce deniz yoluyla gelip ırmak ağzından (azmak kısmından) bir miktar içeri girip orada mevsimlik olarak oluşturulan kazıklara bağlanmış olarak bekleyen motorlara aktarılırdı. Ya da yine kıyıya yakın bir kesimden deniz kayıkları ile açıktaki gemilere nakledilirdi.

"Deniz kenarında Gazağyeri denilen bir yer vardı. Burası indi bindi ve yükleme boşaltma yeri idi. Bugünkü anlamda bir liman ve iskele görevi yapardı. Terme şehir merkezinden limbolara yüklenen mısır, fasulye, fındık, ceviz ve kendir gibi değişik türde *mahsuller orada hazır bekleyen büyük motor ve çaparlara yüklenirdi. Bu yükleme işlemini genellikle limboda çalışan tayfalar yapardı... Limbolar, Terme'den dışarıya giden ürünlerin dışında; motorla uzak limanlardan gelen ihtiyaç maddelerini de şehir merkezine taşırlardı. Bu maddeler, genellikle çuvallarla tuz, tenekelerle gaz yağı ve orta boy şeker çuvallarından oluşurdu. Tenekelerin üzerinde 'Batum gazı' yazardı. Şekerler çok büyüktü. Adına kelle şeker denilirdi. Yarım kiloya yakın ağırlıkta olanlar vardı"* (Ahmet Akbulut'tan)[1],[2].

Irmağın taşımacılığa uygun olması için su seviyesinin en az 1,5 metre olması gerekiyordu. Bu hesapla, ırmaktaki su seviyesinin en yüksek olduğu bahar ve kış ayları Terme çayı üzerinde limboların en aktif olduğu dönemleri oluşturuyordu.

Limbocular, ırmağın nakliyata elverişli olmadığı dönemlerde ırmağın bir tarafından diğer tarafına taşımacılık yapıyordu *(Foto 3)*. Karşıdan karşıya bağladıkları bir ip vasıtası ile tıpkı başka yerlerde görülen salcılık örneğinde olduğu gibi, insanları ırmağın diğer tarafına taşıyordu.

Yakın çevrede imal edilenler olsa da limbolar genel olarak Görele (Giresun)'de imal ediliyordu. Giresun çevresinden gelerek

1 Sezgin, A. (2012) *Termeli Yazarlar ve Şairler Ansiklopedisi*, Terme Bilgi Gazetesi Yayınları, Samsun, Sh.43.

2 Röportaj yapılan diğer kişiler; Ali KARAÇUHA, Aydın YEŞİLBAŞ, Ferruh BERK, İbrahim ŞİRİN, Musa AKAN. Kendilerine teşekkür ederiz.

Terme'den mısır alan tüccarlar sayesinde bu limbolar satın alınıyor kimi zaman onlar tarafından Terme'deki limboculara onlar adına taşımacılık yapmaları için kiralanıyordu. Takriben 4 m eninde, 8 m boyunda olan limbolar, suya dayanıklı olduğu için genellikle kestane ve kızılağaçtan imal ediliyordu. Suyun ağaçların arasından sızmasını engellemek için katran sürülüp ağaçların arasına keten ve kara sakız sıkıştırılmasıyla gerçekleştirilen kalafat işleminden sonra boyanarak kullanıma hazır hale geliyordu.

Limbolar genel olarak 3-4 kişilik mürettebatla hareket ediyordu. Akımın tersine gidilirken yani Karadeniz'den güney yönde Terme ilçe merkezine doğru hareket edilirken 30 m'lik bir halatla kenardan iki kişi limboyu çekiyor biri de dümende durarak limboyu yönlendiriyordu. Bir tayfa da yine yönlendirici olarak elindeki uzun bir sırıkla limbonun düzgün hareketini sağlardı. Zaman zaman açıktaki gemilerden hamallık yapmak isteyenler limbolarla ilçe merkezine geliyor ve yükleme işlerinde de çalışıyordu. Böyle zamanlarda limbonun mürettebat sayısı artabiliyordu.

Limboların ulaşabildikleri en uzak nokta Köybucağı köyündeki su derinliğinin yaklaşık 2-3 metreye ulaştığı Gemigölü adı verilen yerdi. Terme ilçe merkezinden aldıkları mahsulleri denizle ırmağın birleştiği yerde Gazağyeri adı verilen iskelede büyük motorların kayıklarına aktarırlardı.

Bu taşıma şeklinde yüklemeboşaltma işlemleri de ayrı bir zorluk taşıyordu. O dönemlerde

Limbolar genel olarak 3-4 kişilik mürettebatla hareket ediyordu. Akımın tersine gidilirken yani Karadeniz'den güney yönde Terme ilçe merkezine doğru hareket edilirken 30 m'lik bir halatla kenardan iki kişi limboyu çekiyor biri de dümende durarak limboyu yönlendiriyordu. Bir tayfa da yine yönlendirici olarak elindeki uzun bir sırıkla limbonun düzgün hareketini sağlardı. Zaman zaman açıktaki gemilerden hamallık yapmak isteyenler limbolarla ilçe merkezine geliyor ve yükleme işlerinde de çalışıyordu.

çuvalın zor bulunan bir ambalaj malzemesi olması nedeniyle mısır çuvalları kıyıya indirilip mısırlar kayıkların içine dökülüyor, deniz kıyısına gelindiğinde tenekelerle gemilere yükleniyordu. Tek seferde yaklaşık 6 ton yük taşıyabilen limbo, 4 saatte kıyıdan ilçe merkezine ulaşıp 2 saatte geri dönüyordu. Bu zamana yükleme boşaltma süreleri eklendiğinde ve işin yükü düşünüldüğünde genelde bir günde tek sefer yapılabiliyordu. Bazı günler nadiren 2 sefer yapılıyordu. 1930'lu yıllarda Terme'de aktif olarak çalışan 3 limbo vardı.

Limboların yükü

Sözlü kaynaklardan derlediğimiz bilgilere göre; 1930'lu yıllarda Terme Çayı üzerinde en fazla nakliyatı yapılan ve aynı zamanda ticari değeri en çok olan mahsul mısırdır. O dönemde pirinç de yetiştirilmesine rağmen mısır açık farkla önde gelir. Özellikle yoksul aileler için yaş mısır unundan yapılan ekmek uzun süreli tok tutma özelliğiyle en çok tercih edilen tahıl olarak öne çıkmaktadır.

Mısır, hasatın ardından hemen pazara ulaştırılamazdı. Önce toplanır, koçanlar sap ve kabuklarından ayrılır, dövülüp ufalandıktan (tane haline getirildikten) sonra yöre dışına ihraç edilmek üzere ırmağın su seviyesinin taşımacılığa uygun olacağı döneme kadar ambarlarda bekletilirdi.

Üretilen mısırın büyük kısmı özellikle Doğu Karadeniz'den gelen (Rize-Görele arası) büyük alıcılara toptan satılıyordu. Motor adı verilen büyük deniz taşıtları ile gelen tüccarlar mahsulün içinde kalite farkı olmasını istemediklerinden tek tip ürün satın alabilmek için yukarıda adı geçen müstahsil ailelerden toptan alım yapmaya çalışırlardı. Ufak çapta üretim yapan köylülerin ürünleri farklılık gösterdiğinden bunlar da kendi ihtiyaçları dışındaki mahsulü zahirecilere satarlardı. Motorcular yeterli miktarda tek tip mısır bulamadıkları durumlardada mecburen bu zahirecilerden alışveriş yapmak zorunda kalırdı.

Limboların önemini yitirmesi

1930'lu yılların sonuna doğru imar işleri hızlanmış en büyük ihtiyaç olan karayolu ulaşımı konusunda

Foto 4. Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin Terme Çayı üzerinde tekne turları için inşa ettiği iskele .[4]

çalışmalara hız verilmişti.

Terme kazası ile Ünye arasında İdare-i Hususiyece ve elli bin lira sarfile yaptırılmakta olan iki büyük betonarme köprünün inşaatı da bitirilmiştir. Bu köprülerden biri Terme kazası içinde ve Terme suyu üzerinde, diğeri de Miliç ırmağı üzerindedir. Terme ile Ünye arasındaki bozuk yolların tamirine de başlanmıştır (Akşam, 6 Şubat 1938:6).

1950'li yılların sonuna gelindiğinde karayollarının önemli bir oranda tamamlandığını ve Terme'nin artık civar yerleşmelerle rahatça ulaşımını sağlayabileceği karayollarına sahip olduğunu görüyoruz.

1949 yılında yol yapım çalışmaları önemli oranda hızlanmıştır. Bu yolların yapımında basına göre özellikle ilçe kaymakamı Kemal GÜRSEL'in önemli gayretleri olmuştur. Yaklaşık 200 km uzunluğunda olan Erbaa, Ünye ve Çarşamba yolları yapılmıştır. Kış mevsiminde atla dahi ulaşımın güç olduğu bazı köylere otobüs ve kamyonla ulaşım imkanı doğmuştur (Samsun Gazetesi, 20 Eylül 1949).

Zamanla Doğu Karadeniz'de fındık ve çayın yaygınlaşması ile bu kesimlerden Terme'ye mısır tarımı için gelenler azalmış, bölge genelinde artan refah seviyesi sonucu mısırın yerini buğday almış, bu ve benzerigelişmeler Terme'de mısır üretiminin azalmasına neden olmuştur. Drenaj ve ıslah projelerine paralel olarak çeltik tarımı gelişmiş, değişen arazi kullanım şekilleri ve motopomp gibi teknik araç kullanımı ile ırmak yatağından daha fazla su çekilmiş, bu nedenle ırmaktaki su seviyesi düşmüş, bu gelişmeler ise limboloran ırmak üzerinde hareketini zorlaştırmaya başlamıştır. Nihayet 1950'li yallara gelindiğinde karayolunun etkin olarak kullanılmaya başlanmsıyla, Türkiye'nin diğer bölgelerinde görülen ve bir örneği de Bafra'da yaşanan[3] kayıkla nakliyet işi bitmiş, Terme Çayı üzerinde limboculuk da buna paralel olarak sona ermiştir.

Bugün Terme çayı üzerinde ırmağın kısmen derinleştiği yerlede görülen küçük kayıkların limbolarla bir ilgisi yoktur. Fakat Samsun Büyükşehir Belediyesi turistik amaçla ırmak yatağını temizlemiş, çevresini yeniden düzenlemiş ve yapılacak tekne turları için bir de iskele inşa etmiştir *(Foto 4)*. Geçmişte Terme'de limbo yolculuğu yapmış olanlar ya da o günlerden kalan hikayeler dinleyenler için bu adımın Termeliler ve dışarıdan gelen ziyaretçiler için çok güzel bir nostalji olacağına şüphe yoktur.

---

3 Yılmaz, C. (2015) "Bafra-Vezirköprü Arasında Seyrüsefer Eyleyen Kızılırmak'ın Yelkenli Kayıkları", Bütünşehir Dergisi, Yıl:1,Sayı:2, (26-31).

4 www.samsun.bel.tr/haber-detay.asp?haber=2386-terme-cayinda-tekneyle-gezilecek

Samsun büyükşehir Belediyesi Atlı Spor Tesisleri Baş Antrenörü **MARİA ZVONİMİROVA TODOROVSKA-OMARİ**

Gülce İŞERİ - Selin KURT
Samsun İbrahim Tanrıverdi Sosyal Bilimler Lisesi

Samsun İbrahim Tanrıverdi Sosyal Bilimler Lisesi öğrencileri Gülce İŞERİ ve Selin KURT'un Samsun büyükşehir Belediyesi Atlı Spor Tesisleri Baş Antrenörü Maria Zvonimirova Todorovska-Omari ile yapmış oldukları röportaj

Bize kısaca kendinizden bahsedebilir misiniz?

1966 yılında Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da doğdum. Normal bir çocukluk geçirdim. Annem biyoloji ve botanik profesörü, babamsa avukattı. Annem hariç ailemiz genelde hep hukukçuydu: halam, amcam, dedem... Zamanla yüzmeye ve kayağa başladım. Sonra atlara aşık oldum ve her zaman hayatımın büyük bir kısmı spor oldu. Ama ailem eğitimim konusunda çok ciddiydi, çoğu arkadaşımın spor okullarına gitmesine rağmen ailem bana izin vermemişti. Her zaman akademik anlamda en iyi okullarda okudum, en iyi programlarla çalıştım. Hep buna karşı oldum ama görevlerimin bilincindeydim ve bunlara uydum. Ne kadar önemli olduğunu şimdi anladığım bir şey de, dört yaşındayken özel İngilizce derslerine başlamamdır. Nefret etmiştim. On yıl boyunca aynı özel öğretmenden dersler aldım. Ama şu an söyleyebilirim ki İngilizce bilmek çok önemli. Çünkü çok geziyorum ve bu spor kariyerimin temeli oldu. Rusça öğretmenim bana üniversiteye gitmemin imkansız olduğunu söylemişti. Şu an düşündü-

ğümde onun kötü bir öğretmen olduğunu anlayabiliyorum. Hukuk okumam gerekiyordu ama sınavdan bir ay önce döndüm ve spor akademisine gittim. Hayatımın en zor sınavıydı. Ama başardım. İki yüz öğrenci alınacaktı ve sınava giren neredeyse iki bin öğrenci vardı. Ben nasıl olduğunu anlamadan kabul edildim. Ve beş meslektaşla çalışmaya başladım. Bir nefeste mezun olduk. Akademi beş yıllıktı; dört yıl öğrenim, bir yıl hazırlık ve sınavlar. Mezun olunca genç bir eğitmen olarak çalışmaya başladım. Tabii her zaman at binmeye ve yarışmaya devam ettim. Çok zordu ama bir şeyi gerçekten istediğinde zor olması sana engel olamıyor. İşte çalışıyordum çünkü çalışmak zorunda olduğumu biliyordum. Sporu ise sevdiğim için yapıyordum. Mezun olduğumda güvenlik güçlerinin atlı birlik takımında profesyonel binici olarak çalışmak için teklif aldım. O zamanın en iyi takımıydı, maaşı iyiydi. Ordudan veya polislikten bir görev alabilirdin. Ben de hemen teklifi kabul ettim.

Uluslararası jüriliğe spor akademisinden mezun olduktan sonra başladım. Yirmi dört yıl boyunca ulusal yarışmalarda jürilik yaptım, sonra uluslararası jürilik yapabilmek için sınava girdim. Şu an on yedi yıllık uluslararası jüriyim. Diller önemli. Çok iyi Rusça ve İngilizce biliyorum. Beş kıtada antrenör olarak binicilik öğretiyorum. Bizim sporun en yüksek seviyedeki diplomasını aldım. Dünyada on iki antrenör bu diplomayı geçen yaz Fransa'da aldı ve ben de o on iki kişiden biriydim.

Eğer herkes yaptığı işi en iyi şekilde yapmaya çalışırsa, yani

Uluslararası jüriliğe spor akademisinden mezun olduktan sonra başladım. Yirmi dört yıl boyunca ulusal yarışmalarda jürilik yaptım, sonra uluslararası jürilik yapabilmek için sınava girdim. Şu an on yedi yıllık uluslararası jüriyim. Diller önemli. Çok iyi Rusça ve İngilizce biliyorum. Beş kıtada antrenör olarak binicilik öğretiyorum.

bulaşıkları yıkıyorsan en iyi şekilde yıka veya kitap yazıyorsan en iyisini yaz, ve eğer herkes sevdiği işi yaparsa o zaman herkesin hayatı değişir. Asıl problem, işini en iyi yapan bazı insanların hayatın tembellikten ibaret olduğunu zannedenlerin yükünü de sırtlarında taşımaları.

İşte benim hayatım böyleydi. Bir sporcu, eğitmen, antrenör, ulusal ve uluslararası jüri… Elli yaşındayım ve hala sınavlara giriyorum. Ama ne yaptığımdan eminim.

Nasıl ve ne zaman bu işle ilgilenmeye başladınız?

On dört yaşında başladım, bir binicilik kulübüne gitmiştim. Hayalim ata binmekti ama hakkında hiçbir fikrim yoktu. Çocukluğumdan beri istediğim bir şeydi. Annemle babama göre binicilik popüler bir spor değildi. Dört yaşından on dört yaşına kadar yüzdüm, kayak yaptım. Çünkü çocukların spora erken yaşta başlaması önemli bir şey, dört-beş yaşlarında başlamış olmaları gerekir. Ben de yüzme ve kayakla ilgileniyordum. On dört yaşına girdiğimde kendi istediğim bir spora başlayabileceğimi düşündüm ve okulumun yakınındaki bir binicilik kulübüne gittim. Ata binmeye dair bir beklentim vardı ama bambaşka bir şey olduğunu keşfettim; yani ilk deneyimim harikaydı. Önceden otobüsün en arka koltuğunda oturmak, otobüs sarsılınca zıplamak gibi bir şey olduğunu düşünüyordum ama çok başkaymış. İşte böyle başladım.

İşinizde bu seviyeye erişene kadar neleri tecrübe ettiniz?

Çok fazla tecrübe edindim ve o kadar farklı anlar, duygular yaşadım ki... Bir spora başlarken şampiyon olmak planlanmaz. Bir spora sadece sevdiğin için başlarsın. Ben de atları sevdiğim için başlamıştım. Ama sonra işler gittikçe zorlaşmaya ve korkutucu bir hal almaya başladı. İlk başta korkuyu tecrübe ettim ve bu büyük korkumu yenebildim. İlk birkaç yılım korkuyla geçti çünkü bir atın ne kadar tehlikeli olabileceğini, biniciliğin tehlikesini, bu sporun zorluğunu gördüm. Bu ilk yıllar her binici için zor geçer. Sonra adım adım deneyimlerle öğrendim, bir atı kontrol etmenin de çok zor olduğunu anladım. Atla iletişim kurmayı, atı kontrol etmeyi deneyimledim. Sonra yarışmalara katılmaya başladım. Hep bir işe başlarken zorlaşmasını bekleriz ama aslında zamanla kolaylaşır ya. Sporda gerçek şu: İş zorlaştıkça zorlaşır. Özellikle de atlar söz konusuysa. Genel olarak işim hiçbir zaman kolay olmadı, hep zordu.

En büyük hedefiniz neydi, ulaşmayı başarabildiniz mi?

Dediğim gibi, başlangıçta hedefiniz olmaz bile. Ama zamanla, ne derler bilirsiniz iştah yedikçe açılır, hayatta da sporda da bu böyledir. Daha çok öğrendikçe, karşımdaki bu spora yıllarını vermiş daha tecrübeli binicileri gördükçe kafamda birtakım hedefler oluşmaya başladı. İlk başta ben de onlar gibi olmak istedim. Benim takımımda olimpiyatlara katılmış iki binici vardı ve onlara hayrandım, gözümde adeta birer yıldızdılar. Sonra antrenörüm benim için hedefler koymaya başladı ki işte bu yüzden herkesin kendisini yönlendiren iyi bir antrenörü, öğretmeni olmalı. Herkes neyi sevdiğini keşfettikten sonra onu yönlendirecek, onun için küçük hedefler belirleyecek tecrübeli insanlara ihtiyaç duyar. Ayrıca ilk başta hedefler başarabileceğin türden olmalı. Fazla uç hayaller kurarsan pes edebilirsin, "İmkansız bu" diyebilirsin. Bu yüzden hedefler yavaş yavaş büyütülür.

Uzun süreçte, ulusal yarışmalara katılıp kazandıkça sıra en büyük hedefime geldi: Olimpiyatlara katılacaktım. Bu en büyük hedefi ancak bir sporda çok gelişince koyabilirsin. On bir yıl boyunca 1992'deki olimpiyatlar için çalışan takımda kaldım, takımın en iyisi de bendim yani gerçekten olim-

piyatlara gidecektim. Ama bir yıl öncesinde, Sovyetler Birliği'nin yönetiminde sosyalist bir ülkeyken Sovyetler Birliği'nden ayrılıp bağımsız ve demokrat bir ülke olduk ve binicilerin Barcelona'ya gitmemesine karar verildi. Böylece olimpiyatlara katılamadım. Takımımızın en iyi üç binicisiyle beraber aniden böyle bir durumda kalmıştık. Ama bu hedef, gaye hep kalbinde ve beyninde kalıyor insanın. Nasıl olacağını bilmiyordum ama ben yine de hayalimin peşini bırakmayacaktım. Bir daha böyle bir şansım olup olmayacağını da bilmiyordum. Böylece takım olarak ülkeyi terk ettik. Çünkü ülkendeki en iyi sporculardan olduğunda daha fazla büyümek istiyorsun. Ben de Suriye'de genç bir eğitmen olacaktım. Zaman geçiyordu ve ben de sıkı çalışıyordum. 2004'te Yunanistan'daki olimpiyatlara jüri üyesi olarak davet edildim. O zamana kadar kendimi geliştirmiş, çok sıkı çalışmıştım. Binicilik, aslında veterinerlik ve eğitmenlikle iç içe bir bilim gibi. Eğer bu sisteme girebilir ve çalışırsan yolun olimpiyata gider. Benim de hayalim –ata ilk bindiğim 1980 yılından 2004'e kadarki yirmi dört yıllık hayalim- gerçekleşmiş oldu, açılış seremonisinden bitişe kadar on altı gün boyunca oradaydım. Orada şunu fark ettim; herkes bir yarış, bir mücadele içindeydi. Sadece yarışanlar değil, jüriler, seyisler, eğitmenler… Büyük bir rekabet ortamı vardı, hatta en büyüğü… Ve harika bir duyguydu. Şimdi eminim ki eğer en büyük hayalinin peşinden koşarsan her halükarda başarırsın. Yirmi dört yıl boyunca kendi hayalimin peşinden nasıl koştuğumu anlatamam. Barcelona'ya gidemediğimizde pes etmek, vazgeçmek kolaydı. Vazgeçen meslektaşlarım da oldu, alkol ve uyuşturucu batağına düşenler de. Sonunda işleri bitti, birkaç yıl içinde hayatları karardı.

Ne gibi zorluklarla karşılaştınız? Hiç pes etmeyi düşündüğünüz oldu mu?

Herhangi bir şey yaparken –ben mesela ata biniyordum- bazen kaybedip başkalarının kazanmasını izlersin. "Belki o kadar da iyi değilimdir," dediğin ve kendini suçladığın anlar olur. Ama sonra kendini çok zorlarsın. Eğer iyi antrenörlerle çalışıyorsan onlar da sana bunların normal olduğunu anlatırlar.

Hiçbir zaman kaybetmeyi öğrenmediğimi söyleyebilirim. Genel anlamda hayatta düşmeyi bilmek ama pes etmeyip ayağa kalkabilmek lazım. Bilirsiniz herkes söyler: "Önemli olan düşmek değil hemen ayağa kalkabilmektir." diye. Bunu başarabilenler güçlü insanlardır. Mükemmel hayat diye bir şey yoktur; herkes hayatta, okulda, işte, sporda düşer. Ama kalkmayı bileceksin. Bana da böyle oldu. Hiçbir zaman pes etmedim. Profesyonel spor hayatında çok zor, adaletsiz anlar olur. İyi bir şey beklersin ama kötü olur. İşte ancak güçlüler kendilerini toplamaya odaklanıp devam edebilirler. İnsanlar arasında fark yaratan şey bu.

Pes etmeye gelirsek, Grand Prix şampiyonu olduktan önceki yılda (Grand Prix en yüksek seviyedir) daha alt seviyelerde çok yarışıyordum. Ama Grand Prix'ten iki gün önce eğitmenim bana yeterince iyi olmadığımı, atımı başkasına vereceğini söyleyip bağırdı. Ben de pes etmeyi düşündüm, "Bu iş için uygun değilmişim demek ki…" dedim. Otele gidip arkadaşlarıma belki valizimi toplayıp geri dönebileceğimi söyledim. Herkes hayır falan dedi ama beni desteklemiyorlardı, bana acıyorlardı. Hayalimde yalnızdım. Kendimi toparlayıp ailemden, eğitmenlerimden öğrendiklerimi uygulamak zorundaydım. İki gün sonra yarıştım. Şampiyon oldum. Yirmi dört tane adam vardı ve ben içlerindeki tek genç kızdım. Yirmili yaşlarımdaydım. Kazandığımda çok mutlu olmuştum ama eğit-

menim sadece şanslı olduğumu söyledi. Çalıştım, seneye tekrar katılıp kazandım. Yine "şans" dedi. Ben de çalışmaya devam ettim. Kazandığımın üçüncü yılı, sekiz altın madalyam vardı. Son yarışmayı kazandığımda eğitmenim geldi, karşımda durdu ve sadece ağladı. "Beni her zaman ağlattın." dedi. Söylediği tek şey buydu ve yıllarca iyi iş çıkartmış olduğumu kastettiğini anladım. Bana hiçbir zaman 'bravo, güzel, süper' gibi şeyler söylememişti. Ama o anda gözyaşlarından etkilenmiş olduğunu fark ettim. Çünkü profesyonel sporda her zaman tebrik sözleri bekleyemezsin. Başarını kendin keşfetmek zorundasın. İşte o zaman o gerçek başarıdır. Başkalarının sana iyi olduğunu söylemesini bekleyerek zaman harcama. Hedefine odaklan. Başardığını zaten başardığında kendin anlarsın. Arkadaşlarına da birileri "yapma", "bırak" dediğinde onlara asla durmamalarını söylemelisin.

Biniciliğin en sevdiğiniz tarafı nedir?

En sevdiğim kısmı, atın hissettirdikleri. Aradaki bağ. Atın sana tepki vermesini sağlayabildiğin ve sana sevgisini, hislerini gösterdiği anlar. Çünkü atlar büyük ve utangaç hayvanlar. Hemen gelip seni sevmesini beklemek doğru değil. Ama eğer ona zaman tanırsan, bir çocukmuş gibi sabırla yaklaşırsan... İnsanlar bu büyük hayvanları gördüklerinde sabırsız davranıyorlar ve hemen aralarında bağ oluşsun istiyorlar. Hayvanlar da korkup savunmaya geçiyor. Tehlikeli oluyorlar. Böylece istedikleri iletişim asla kurulamıyor. Benim tüm bu yıllar boyunca öğrendiğim en iyi şey; onların güvenlerini çabuk kazanabilmek, hislerini göstermelerini sağlayabilmek, onlarla iyi partner olabilmeyi becermek oldu.

Tecrübelerime dayanarak söyleyebilirim ki, sıkı çalışma. Birilerine yetenekli diyen eğitmenler, bence o kadar da iyi eğitmen değiller. Çünkü birine yetenekli demek bir bakıma alaydır.

Sizce başarılı olmak için sıkı çalışma mı daha önemlidir yoksa yetenek mi?

Tecrübelerime dayanarak söyleyebilirim ki, sıkı çalışma. Birilerine yetenekli diyen eğitmenler, bence o kadar da iyi eğitmen değiller. Çünkü birine yetenekli demek bir bakıma alaydır. Eğer gerçek bir profesyonelsen ve insanoğlunun psikolojisini iyi biliyorsan, yeteneğin insana genlerle geçen bir şey olduğunu bilirsin. Ama bu sıkı çalışmak kadar önemli değildir. Çünkü yetenekli olan ama çaba göstermeyen insanlar, sonunda bir şey başaramazlar. Bir sonuca varamazlar. Çizim yapmak, şiir yazmak gibi alanlarda yetenek önemli olabilir. Ama sporda çalışmak daha önemlidir. Çünkü sporda her şeyi teknik olarak öğrenmek gerekir. Spor için lazım olan yetenek doğuştan gelen değil çalışarak kazanılandır. Yani çok çalışmazsan bu iş yürümez. Çalışarak böyle şeyleri halletmek zorundasın. Bir eğitmen, bir profesyonel sporcu olarak ben yeteneği önemsemem, yetenekle ilgilenmem. Sıkı çalışan ve odaklanan insanlarla ilgilenirim. Çünkü bir şeyleri başarmak için rahatının bozulması gerekir. Başarmak için rahatını bozmak, çalışmak, öğrenmek zorundasın. Bu şarkıcılarda da, sporcularda da, olimpiyat şampiyonlarında da, gazetecilerde de, doktorlarda da böyledir. Onları başarılı yapan yetenekleri değildir. Çalışarak öğrenmelisin. Öğrenmenin yolu budur.

Spor insanların hayatlarında nasıl bir yere sahip olmalı?

İnişli çıkışlı zamanlarım oldu. "Spora ihtiyacım var mı yok mu?", "Pes ediyorum", "Bıktım", "Yoruldum" dediğim zamanlar... Herkes bunları yaşar. Ama şimdi kendi felsefem var: Spor çok önemlidir ve herkesin hayatında ölene kadar yer almalıdır. Ama ne kadar yer alacağı ve seviyesi kişiye göre değişir. Örneğin profesyonel spor, herkesin anladığı spor kategorisinde değildir. Profesyonel demek uzmanlık demek. Mesela ben olimpiyatlara katılmış en iyi binicilerden biriydim Artık o kadar aktif değilim ve eğitmenlik yapıyorum. Kendimden yola çıkarak sağlığın yaşla beraber kötüleştiğini söyleyebilirim. Asıl problem de eklemlerin işlevlerini yeterince yerine getirememesi sonucu esnekliğin kaybolması oluyor.

İnsanlar fazla kiloyu düşünmüyor. Bunlar insana vücudu eski bir makineymiş gibi hissettirir. Benim annem seksen yaşında ve «Yaşlı bir bedenin içinde genç bir ruhun olması çok kötü.» der. Elli yaşında biri olarak ben de sporu vücut esnekliği için gerekli görüyorum. Çünkü esneklik yoksa hareket yoktur, hareket yoksa hayat bitmiştir. Biz, sistemimizin çalışması sayesinde yaşıyoruz. Az hareketle, çok yemek yiyip oturmakla, yatmakla sistemimizi öldürüyoruz. Yani sporun hayattaki yeri yaşa bağlı olarak da değişir. Yoga yapanların ne kadar sağlıklı olduğunu görüyoruz; fazla kilolarının olmadığı, aktif, ağrısız ve güzel bir hayatları var. Spor yapmayanlarsa zamanla kilo alıp ağrılı bir hayat yaşıyorlar. Ayrıca spor gençleri uyuşturucu, alkol ve diğer kötü alışkanlıklardan uzak tutar. Her yaşta sağlıklı kalmalarını sağlar.

Bizim gibi gençlere neler önerebilirsiniz?

Herkese sevdiği sporu haftada en az üç kez ve düzenli olarak yapmasını öneriyorum. Çünkü düzen bozulunca ağrı başlıyor. Bence spor, istenen seviyede, hayat tarzının bir parçası olarak yer almalı insanın hayatında.

Sosyal Bilimler Liseleri hakkında düşünceleriniz nelerdir?

Diğer uzmanlıklara ve okullara kıyasla yeni bir başlangıç sayılır ama tabi ki yeni değil. Ben gençken insanlar doktorluk avukatlık mühendislik gibi meslekleri yapmaya odaklanmışlardı. Bu sosyal bilimler de bir nevi ihtiyaçtan doğmuş bir şey. Çünkü insanlar iletişim kurma becerilerini kaybettiler ve aslında daha akıllı olmayı da unuttular. Politikacılar, sosyal bilimler eğitimleri olmadan her şeyi anlamak için acele ediyorlar. Herkesin hayatını etkileyecek yanlış kararlar alıyorlar. Yani ben sosyal bilimlerin önemli olduğunu düşünüyorum. Sıradan mesleklerden daha özel şeyler öğretmesi açısından önemli.

Üniversiteye gitmek ve spor akademisinden mezun olmak beni mükemmel yapmadı. Sadece önümü açtı. Çalışmaya devam etmemi, kendimi geliştirmemi sağladı. Bu sosyal bilimler de gençlere araştırma yapmayı, çalışmayı ve dünyayı kendileri için açmayı öğretiyor. Bu yüzden benim zamanımda daha fazla imkan olsaydı, şu an elli yaşında olan insanlar daha iyi, olumlu bir hayat yaşarlardı. Bana bunu öğretmediler. Ve şimdi geleceğin sorumluları sizsiniz. Eğitiminizi kullanmalısınız. Siz öğretmenlerinize göre şanslısınız. Onlar size kapıları açıyorlar ve siz de gelecek nesiller için aynı şeyi yapmalısınız. Sosyal bilimler hakkında düşüncem olumlu.

Samsunspor ve Samsun;

BU ŞEHRİN TAKIMI, BU ŞEHRİN KADERİ

Sorun Bu Kadar Basit mi, Yoksa Başka Problemler de Var mı?

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

Kulübün içinde bulunduğu zorluklar, yönetimden kaynaklanan problemler, futbolcuların isteksizliği, transferler, şehrin kulübe sahip çıkıp-çıkmaması, yerel yönetimlerin ilgisi, halkın kulübe teveccühü, taraftarın desteği, bu ve buna benzer başlıklar altında gün geçmiyor ki yerel medyada Samsun ve Samsunspor ilişkisi üzerine bir haber yer almasın.

Giriş

Son aylarda Samsun'un gündemini en çok meşgul eden konulardan biri Samsunspor'dur. Kulübün içinde bulunduğu zorluklar, yönetimden kaynaklanan problemler, futbolcuların isteksizliği, transferler, şehrin kulübe sahip çıkıp-çıkmaması, yerel yönetimlerin ilgisi, halkın kulübe teveccühü, taraftarın desteği, bu ve buna benzer başlıklar altında gün geçmiyor ki yerel medyada Samsun ve Samsunspor ilişkisi üzerine bir haber yer almasın.

Bu haberler şehirle ve sporla ilgilenen bir kısım Samsunlular tarafından ilgiyle izlenip, durum hakkında çeşitli yorumlar yapılır, çözüm arayışları devam ederken, halkın önemli bir kısmının bu konuyla uzaktan yakından ilgisi olmadığı da açıkça görülmektedir. İlgili olanları bir kenara bırakırsak, ilgilenmeyenlerin temel gerekçelerinin başında genel olarak spora karşı olan ilgisizlikleri gelir. Bu ilgisizliğin temelinde ise; futboldaki şiddet, kötü tezahürat, futbol piyasasındaki uçuk rakamlar ve haksız kazanç, futbolcuların yaşantılarındaki çarpıklıklar gibi toplumun genelini ilgilendirmeyen hususlar yatmaktadır.

Konuya böyle bakarsak ve maa-

lesef Türkiye'de spor deyince futbol akla geldiği için, kimseye sporu, sporcuları ve kulüpleri zorla sevdiremeyiz. Fakat, başta futbol olmak üzere spora, sporla ilgilenenlere ve özellikle şehrin en büyük futbol kulübüne bu kadar dar açıdan bakamayız. O halde "Samsunspor için ne yapmalıyız ki takım bu durumdan kurtulsun?" sorusunun cevabını ilgili kişilere havale ederek, "Samsunspor'la niçin ilgilenmeliyiz?", ya da "Şehrin kaderi ile takımın kaderi arasında nasıl bir ilişki vardır?" sorularına cevap arayalım.

Spor kulüpleri ne işe yarar?

Günümüz dünyasında büyük kulüplerle ilgili olarak halkın endişelerini ve ilgisizliğini kısmen hoş karşılayabiliriz. Fakat bunların altyapısını oluşturan ve gençlerle bağını kuran daha küçük ve yerel spor kulüpleri nezdinde yaşadığımız bazı gerçekler vardır ki onları görmezden gelemeyiz. Misal;

-Amatör spor kulüpleri yeni neslin sağlıklı olması için beden ve zihinlerini geliştiren, onları sosyalleştiren, yenmeyi-yenilmeyi öğreterek bencilliği ve agresifliği nötr hale getiren, onları kahve köşelerinden, internet kafelerden alıp sağlıklı ortamlara çekebilen en önemli kurumlardır. Spor kulüpleri sivil toplum olarak da önemli bir güce sahiptirler.

-Şehrin önde gelen spor kulübü o şehirde yaşayan farklı kesimleri bir araya getiren ortak bir değerdir. Başka hiçbir şekilde bir araya gelmeyen insanlar bir maçta ya da televizyonları başında aynı tezahüratı yaparak bir ve beraber olabilir. Karşılaşma sonuçlarına göre sevinç ve üzüntüleri birlikte yaşayarak hemşehrilerine ortak zemin oluşturur. Şehrin moral-motivasyon kaynağıdır. Kulübün başarısı şehrin başarısıdır. Yapılan tezahüratlarda şehrin adı zikredilir -spor eki anılmaz bile.

-Spor kulüpleri il veya ülke dışında yaşayan o şehir insanlarını (bir çeşit o ilin/şehrin diasporasını/gurbetçilerini) bir arada tutan ve memleketleri ile aralarındaki bağın sürmesini sağlayan önemli bir vasıtadır[1].

-Özellikle büyük kulüplerin lig veya kupa maçları çerçevesinde o şehre gelmesi şehre itibar ve prestij sağlar. Şehri daha yaşa-

1 Konuyu dağıtmamak ve başka yerlere çekilmesini önlemek için metin içinde bahsedilmese de, Trabzonspor'un bu konuda ne kadar başarılı olduğu herkesin malumudur.

Şehrin önde gelen spor kulübü o şehirde yaşayan farklı kesimleri bir araya getiren ortak bir değerdir. Başka hiçbir şekilde bir araya gelmeyen insanlar bir maçta ya da televizyonları başında aynı tezahüratı yaparak bir ve beraber olabilir. Karşılaşma sonuçlarına göre sevinç ve üzüntüleri birlikte yaşayarak hemşehrilerine ortak zemin oluşturur. Şehrin moral-motivasyon kaynağıdır. Kulübün başarısı şehrin başarısıdır.

nabilir yapar. Hayata renk katar. İç turizmi geliştirir. Bedava tanıtıma vesile olur. İmajını tazeler ve yeniler, şehrin prestijini yukarı çeker.

-Spor kulübünün giydiği formanın üzerinde yazılı olan 'ait olduğu şehir' adı (ki bu Samsunspor için Samsun adıdır) 90 dakikalık değildir. Maç saati gelmeden daha günler öncesinden başlayarak, maçın yapılacağı stattan şehrin genel havasına kadar birçok haber geçilir. Maç başlar 90 dakika boyunca şehrin adı zikredilir. Maç biter, spor yorumları başlar, televizyonların bütün kanallarında az veya çok dakikalarca şehrin adı görüntülerle zihinlere kazınır[2]. Yetmez, ertesi gün çıkan gazetelerin spor sayfalarında tekrar kendine sayısız kareler eşliğinde yer bulur. Ligdeki sıralaması ve puan durumu ise tablolar halinde sürekli yayındadır. Gazete ve dergiler sonraki nesiller için arşivlenirken üzerindeki fotolarda yer alan kulüp ve şehir adları da onlarca yıl sonra tekrar bakılmak üzere geleceğe doğru yola çıkar. Velhasıl, bir şehrin adı başka hiçbir şekilde böyle hafızalara kazınamaz.

-Ve nihayet, bu makalenin de konusunu oluşturan önemli bir husus olarak, şehrin önde gelen spor kulübü o şehrin marka değeridir. Bu marka ne kadar değerliyse şehir popüler ve yaşanabilir imaja sahip olur ve moral bulur. Tersi olursa moral ve imaj kaybeder. Futbolcunun gelmek istemediği şehre sanayici, genel müdür, yönetici gelmez, nazlanır, gelmek istemez. Bu yüzden, futbol kulüpleri şehrin algısını en kısa sürede pozitif yönde geliştirebilecek yegâne araçlardan biridir.

Sporun ve (profesyonel ya da amatör) spor kulüplerinin (yukarıda bir kısmını sıraladığımız) faydaları saymakla bitirilemeyeceği gibi, bunun için oluşturulan organizasyonlar da oldukça çeşitli ve diğer birçok olay ve kurumla iç içedir. Fakat genel olarak bakıldığında bir ilde veya şehirde başat rolü o şehrin en büyük spor kulübü oynar. Bazı ülkelerde basketbol, beyzbol vd. birinci sırada gelse de, Avrupa ülkeleri ve Türkiye için öncelik futbol kulüpleridir. Öncü role sahip olan kulüp genellikle bulunduğu şehrin adıyla anılır ve *Samsun için bu kulüp Samsunspor'dur.*

Büyük kulüp, büyük şehir; büyük şehir, büyük kulüp

Küreselleşen dünyada şirketler ve markalar devletlerden bile daha önemli hale gelmiş, bazı şirketlerin üretim ve ihracatları birçok ülkenin toplam GSMH'sını geride bırakır olmuştur. Şirketlerin marka değerleri kadar, bunlara ev sahipliği yapan şehirler de bundan nasiplenmekte, bazen şehir markanın önüne geçerken bazen de marka şehri peşinden sürükleyerek yukarı çekmektedir.

Günümüzde şehirler adlarını ticarî markalar kadar, sahip oldukları kulüpler vasıtasıyla da duyururlar. Öyle ki, şehrin takımı hangi ligde oynuyorsa (profesyonel lig ya da birinci lig, ikinci lig, üçüncü lig veya amatör küme[3]) şehrin ülke genelindeki gelişmişlik seviyesi de algı olarak benzerlik gösterir. Basit bir gözlem

2 Ticari firmaların ürünlerinin tanıtımı için (ki burada öne çıkartılan en önemli unsur mamulün adıdır), her kanalda defalarca tekrar ettirmek için harcadıkları parayı düşünelim. Firma için bunca yapılan masrafın tek gayesi vardır, o da; müşteri markete gittiğinde ilk o isim (ticari marka) aklına gelsin, onu istesin, onu alsın.

3 Futbol liglerindeki isimlendirme ülkeden ülkeye, yıldan yıla değiştiğinden, metin içinde vurgulanmak istenen husus liglerin adı değil, sıralamadaki yeridir. Türkiye örneğinden hareket edersek; Profesyonel lig, 1.Lig, 2. Lig, Amatör Küme sıralamasını metin içinde; 1.Lig, 2.Lig, 3.Lig, 4.Lig olarak düşünelim. Böylece şehirlerin gelişmişlik seviyelerine göre içinde bulundukları gruplar ve bir alt, ya da bir üst lige çıkmalarından kastın futbol liglerindeki bu benzerlikten kaynaklandığını belirtelim.

yaptığımızda Türkiye'nin gelişmiş illerinin/şehirlerinin takımlarının çoğunlukla profesyonel ligde, gelişmekte olan ya da geri kalmış illerinin futbol takımlarının da ikinci lig, üçüncü lig ya da amatör kümede top koşturdukları görülür. Başka bir ifade ile (bazı istisnalar hariç) gelişmiş iller birinci ligde/kümede yer alırken, gelişmekte olanlar ikinci, geri kalmış illerin takımları da üçüncü veya dördüncü ligde/kümede yer alır. Gerçek tam olarak böyle olmasa da algı böyledir. Algı konusunu bir örnekle açıklayalım: Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş gibi İstanbul takımlarının Anadolu'da deplasmana gittiği illeri/şehirleri göz önünde bulundurduğumuzda, bu üç takımdan birinin deplasman yenilgisi aldığını farzedelim. İddiamız o ki; takımların gücü şehrin gücü ile özdeşleştiği için, yine algısal olarak mağlup olunan takımın şehri güçlü ise taraftar takımını affetmekte, şehir zayıf ve geri kalmış ise (yine takımla özdeşleştirerek, o takımda çok iyi oynayan futbolcular da olsa), aynı taraftarlar, şehrin adı zikredilerek, "o takıma nasıl yenildik?" diye veryansın etmektedir. Burada kastedilen artık takım değil, şehirdir. Taraftarın hazmedemediği olay ise rakip takım futbolcularının performansı değildir. Onların derdi; "nasıl olur da bizim gibi büyük (gelişmiş) bir şehrin takımı böyle küçük bir Anadolu şehri takımına yenilmiştir". Görüldüğü gibi, buradaki "küçüklük"ten kastedilen takım ya da şehrin nüfus miktarı değil, o şehrin gelişmişlik seviyesidir.

Dünyadan örnekler

Konuya tekrar küresel ölçekte ve futbol kulüpleri örneğinden hareketle baktığımızda, dünyada birçok şehir futbol takımları ile özdeşleşmiş, âdeta isimleri birbirlerinin yerine kullanılır olmuştur. Hattâ bunlardan bazılarında, dünyadaki tanınırlık açısından, kulübün adı şehrin önüne geçmiştir. *Barselona*, Bayern *Münih*, Real *Madrid*, *Manchester* United, Spartak *Moskova*, *Paris* S. Germen, Borissia *Dortmund*, *Milan* vd. bunlardan ilk akla gelenlerdir. Bu örneklerden hareketle denilebilir ki; *şehir ne kadar zengin ve gelişmiş ise kulüp de o denli güçlüdür. Ya da şehrin kulübü ne kadar güçlü ve popülerse o şehir de o kadar varlıklı ve kuvvetlidir.*

Dünyanın gelişmiş ülkelerinden biri olan Almanya'nın en zengin ve müreffeh kesimini oluşturan Bavyera ile, bu eyaletin başkenti olan Münih'le aynı adı taşıyan dünyaca ünlü futbol kulübü Bayern Münih'in ilişkisi bu konuda güzel bir örnektir. Şehrin gücü takıma, takımın gücü şehre yansımıştır. Bu güç şehrin ticarî markalarını da etkilemiş, bu kez takımın gücü Münih'te üretilen malların kalitesiyle ve dayanıklılığı ile özdeşleştirilmiştir. Örneğin takımın sağlamlığı uluslararası maçlarda onların panzer, tank ve benzeri isimlerle anılmasına yol açmış, bu benzetme daha sonra Alman mallarının kalitesi ile hemhâl olmuştur. Bu ilişki bize şehrin gelişme dinamikleri ile kulübün gücü arasında ne kadar yakın bir bağ olduğunu göstermektedir. Makalenin başlığında kullandığımız "şehrin takımı, şehrin kaderi" benzetmemize ilham kaynağı olan hususlardan biri de budur.

Şehirlerin büyüme ve gelişmesinde başlıca dinamikler

Dünyada adı çok duyulan şehirler, (bulundukları ülkelerin genel durumuyla da ilişkili olarak), ya kalabalık nüfuslarıyla, ya da ekonomik anlamda gelişmişlikleriyle dikkat çekerler. Nüfus bakımından aşırı kalabalık ve daha altyapı problemlerini bile çözememiş geri kalmış ülke şehirlerini bir kenara bırakalım ve ekonomik anlamda gelişmiş şehirlere bakalım. Küreselleşen dünyada ekonomik bakımdan ileri gitmiş şehirler sadece iktisadi zenginlikleri ile değil; sanattan spora, eğlenceden modaya, ulaşım ve altyapıdan güvenliğe birçok özellikleriyle öne çıkarlar. Birbirini çoğaltan etkiyle de şehir gelişip büyüdükçe önce ulusal, sonra da uluslararası sanat, spor, kültür, fuar vb organizasyonları kendile-

rine çekerek isimlerini hafızalara kazırlar.

Şehirlerin uluslararası tanınırlığının başında öncelik yerel yönetimden başlar. Yerel yönetimin birincil hedefi, içinde yaşayan insanları memnun ve mutlu etmektir. Ancak yaşadıkları şehirden memnun olanlar kendilerinin ve çocuklarının geleceğini o şehirlerde görürler. Bir ya da iki nesil sonrası için plan yapan ebeveynler geleceklerini bulundukları şehirde planlamaya başladıklarında yatırımlarını da buraya yapmak isterler. Ev almak, arsa almak, dükkan açmak bunların bilinen örnekleridir. Burada menkul ve gayrimenkul ayrımına da iyi bakmak gerekir. Parasını menkul olarak tutanlar her an şehri terk edebilir. Fakat kazancını veya birikimlerini gayrimenkule, iş yerine vd. taşınmazlara yatıranlar aynı ölçüde hareketliliğe sahip değillerdir[4].

O halde insanların yaşadıkları şehre yatırım yapmalarının temel şartı geleceklerini bu şehirde görmeleri düşüncesinden başlar. Yerel yönetimin görevi bu insanları burada tutacak altyapıyı kurmak, onların şehirden memnuniyet derecesini arttırmak, onları yönetime ortak ederek sorunları olduğu kadar mevcut ve muhtemel başarılara da ortak etmektir. Bu yönde atılacak demokratik adımlar kişilerin yaşadıkları şehre sahip çıkmalarının önünü açacak, dernekler, kent konseyleri ve diğer sivil toplum örgütleri ile kendilerini ifade etmede zorlanmayan insanlar şehrin bir parçası olduklarının bilinciyle geleceklerini bu şehirde inşa edeceklerdir.

Sonraki aşama şehrin dışarıdan nüfus çekmesidir. Nüfus hareketlerinde, yani göçlerde bir husus çok önemlidir. Şöyle ki; göç eden, yani göçe katılan nüfus genellikle nitelikli, aktif ve girişken, geride kalan nüfus ise niteliksiz, pasif ve cesareti olmayan kişilerden oluşur. Şehrin göç alması (yeterli altyapı ve istihdam imkânları sunulabildiğinde) çok iyi bir şeydir. Her gelen kendi parası, tecrübesi, düşüncesi, yaratıcılığı ile geldiğinden şehre değer katar ve şehrin gelişimine katkıda bulunur. Bunun tersi de mümkündür; şehir gerekli altyapı ve istihdam imkânlarından yoksunsa ve yine de göç alıyorsa bu kez işsizlik ve gecekondulaşma şehrin başına bela olur. Fakat yine de gelen nüfusun aktifliği bu olumsuz tabloyu olumlu yöne çevirebilir. İstanbul'un bugün bir dünya şehri olmasında aldığı göçlerin etkisinin olmadığını düşünmek mümkün değildir.

Velhasıl, şehirlerin gelişimi ve adlarının duyulmasında rol oynayan, onları dünya genelinde tanınır kılan birçok husus vardır. Misal; şehrin yetiştirdiği önemli kişiler, ulusal ve uluslararası düzeyde öncü kurum ve kuruluşlar, kültür-sanat ve sporda sergilediği başarılar, yarattığı değer ve markalar bunlardan sadece birkaçıdır. Aşağıda bunlardan sadece sporla ilişkisi bağlamında Samsun şehri ile Samsunspor ilişkisi örneği üzerinde durulmuştur[5].

Samsun'un durumu

Samsun, Türkiye genelinde bu kadar büyük gelişme potansiyeli olup da bunu gerektiği gibi değerlendiremeyen nadir illerden biridir. Samsun aynı zamanda olumlu-olumsuz birçok hususu da bünyesinde barındıran özelliklere sahiptir. Örneğin, hem göç almakta, hem de göç vermektedir. Fakat aldığı göç çoğunlukla kır kökenli ve niteliksiz, verdiği göç ise çoğunlukla girişken ve niteliklidir. (İlk olarak bizim tarafımızdan dile getirilen) başka bir ifadeyle; "Samsun'da nitelik-

4 Naçizane benim bu husustaki görüşüm; kişinin nereli olduğunu anlamak için ona doğrudan "memleketi, yani nereli olduğu değil; mezar yerinin neresi olduğu, ölünce nereye gömülmek istediği" sorulmalıdır. Gömülmeyi arzu ettiği yer onun gerçek memleketidir. Bu şehirde mezar yeri olmayanlar, kendilerini bu şehre ait hissetmeyenler, ya da geleceklerini bu şehirde görmeyenlerdir. Belediyeler hemşehrilik bilincini kuvvetlendirmek istiyorlarsa hemşehri derneklerine lokal inşa etmek, bunlara yer tahsisi yapmak gibi bütünleştirici olmayan, aksine ayrışmayı teşvik eden gereksiz icraatları bırakıp işe mezar yerinden başlamalıdırlar. Mezar yeri bu şehirde olanlar, geleceğini burada görür, torunlarını burada hayal eder, yatırımlarını da buraya yapar. Şehir de bu insanlarla büyür ve gelişir, ancak bu insanlar şehrin geleceğine sahip çıkar. Diğerleri ise (40-50 yıldır bu şehirde yaşamalarına rağmen) halâ her an gidecekmiş gibi bu şehirde eğreti yaşamaya devam ederler ve "nerelisiniz?" sorusuna da hiç çekinmeden o "malum" cevaplardan birini verirler.

5 Spor konusu ve özellikle Samsunspor'un tarihsel geçmişi uzmanlık alanımız olmadığı için, kulüple ilgili önemli tarihler ve olaylar hakkında ayrıntılı bilgi verilmemiş; konu, şehir ve kulüp ilişkisi bağlamında ele alınmıştır.

SAMSUNSPOR'A YARDIM KAMPANYASI

li nüfus ile niteliksiz nüfus yer değiştirmekte", toplamda il nüfusu belirgin bir artış göstermezken, mevcut nüfus içinde negatif yönde bir değişim yaşanmaktadır. Aşağıda da belirtildiği gibi, fizikî mekân olarak Samsun ideal denebilecek şartlara sahip olsa da beşerî sermaye olarak sürekli bir kayıp yaşamakta; yeterli miktarda ve sayıda; girişimci, sermaye sahibi, nitelikli, eğitimli, tecrübeli insanlarının sayısını arttırma ve bunları Samsun'da tutma konusunda gerekli başarıyı bir türlü yakalayamamaktadır.

Burada 19 Mayıs Üniversitesi'nin durumunu da ihmal etmeyelim. Vaktiyle bölge üniversitesi olan kurum, bünyesinden Ordu, Amasya ve Sinop üniversitelerini çıkarmış, onların ağabeyliğini üstlenmişken, şehirdeki durağanlık üniversiteye de yansımıştır. Tıpkı Samsun ve Samsunspor gibi, 19 Mayıs Üniversitesi de küme düşmüştür. (Yine İstanbul, Ankara ve İzmir'dekiler ile özel üniversiteleri bir kenara bırakırsak), 19 Mayıs Üniversitesi yakın yıllara kadar Çukurova, Erciyes, Atatürk, Selçuk, KTÜ, Akdeniz gibi üniversitelerle aynı ligde yer alırken, zamanla daha aşağılara inmiştir. Üniversitelere yerleştirmelerde esas kriter olan giriş puanları bunu açıkça göstermektedir. Bir şehri ayağa kaldıracak yegâne güçlerden biri de o şehrin üniversitesindeki akademik personel ile yetiştirdiği nitelikli öğrencilerin istihdamıdır. Gelişen ve büyüyen şehirler kaliteli ve üst düzey akademik personeli kendine çeker, gerileyen şehirler ise önce bu personeli kaybederler. Mevcut haliyle baktığımızda ise, teknik anlamda akademik personelin şehrin gelişmesine katkısı sınırlı kalmakta, üniversitede okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğu bu şehirde staj yeri bulmada bile zorluk çekmektedir. Giderek daha düşük puanla gelen öğrencilerin sayısal olarak fazlalığından ziyade üst puan grubundan öğrenci gelmedikçe ve bunlar içinde girişimci ruha sahip olanların Samsun'da işe başlamaları veya iş kurmaları sağlanmadıkça üniversitenin şehre katkısı kafelerin müşteri sayısındaki artıştan ibaret kalacaktır.

Samsun şehri üzerine odaklanarak konuya biraz daha yakından bakalım. Samsun gerek matematiksel, gerekse özel konum olarak önemli bir lokasyona sahiptir. Ilıman kuşakta yer alan ülkemizin, iklim bakımından hayatı zorlaştırmayan bir kesiminde yer alır. Örneğin; karın yerde kalma süresi, fırtınalı, aşırı sıcak veya donlu günler sayısı gibi meteorolojik veriler itibarıyla baktığımızda Samsun ekstrem durumların pek görülmediği nadir kentlerden biridir. Jeolojik açıdan deprem riskinin az, jeomorfolojik açıdan deniz seviyesinde olması, yüksek olmaması, çevresinde geniş verimli, dört mevsim üretim yapılabilme imkanı bulunan ovalara sahip olması vb. diğer fizikî özellikleridir. Bütün bunlara ilave olarak beşerî özellikler bakımından; kara, hava, demir ve deniz yolları ile birlikte enterkonnekte sisteme bağlılığı ve doğalgaz boru hattı güzergahında bulunması gibi önemli ulaşım yollarına göre konumu, Anadolu'nun Karadeniz'e ve kuzey ülkelerine açılan kapısı olması, Karadeniz Bölgesi'ni iç bölgelere bağlayan güzergahın başlangıç noktasını oluşturması, deniz kıyısında bir şehir olmakla birlikte şehrin içinde denizine girilebilen bir kent olması, tarihsel geçmişi ve en son Millî Mücadeleye katkısı, (örnekler çoğaltılabilir), hepsi birden Samsun'un artıları olarak karşımıza çıkmaktadır. Geriye bu potansiyeli değerlendirecek ve harekete geçirecek yerel ve merkezi yönetimin bu yönde göstereceği gayret ve ortaya koyacağı irade kalmaktadır.

Samsun, öncelikle Büyükşehir Belediyesi'nin girişimleri, kısmen de Valiliğin katkıları ile daha yaşanabilir bir kent olma yolunda oldukça mesafe kat etmiştir. Yine Samsun'da ulusal ve uluslararası ölçekte (merkezî idarenin de desteği ile) birçok girişimde bulunulmuş, bunlar peyderpey gerçekleştirilerek halkın hizmetine sunulmuş, medya desteği de sağlanarak bunların bir kısmı ulusal gündem olmayı da başarmıştır. Bu icraatların bir kısmı farklı kesimler tarafından eleştirilse de yapılan

çalışmalar önemlidir. Bunlardan turizmle ilgili olarak; deniz kıyılarının temiz tutularak plajların aktif tutulması, markalı oteller ve alışveriş merkezlerinin hizmete girmesi, sahil ve dolgu alanlarının düzenlenerek yeşil alan miktarının arttırılması, Samsun'un merkezde denizle buluşma noktası olan fakat liman tarafından kapatılan sahillerinin halka açılması, yeni müzelerin inşası, kentin tarihine sahip çıkılması, bu bağlamda Saathane Meydanı kazıları, Atayolu güzergâhının tespiti, tescili ve tanıtımı, Millî Mücadele ruhunun canlandırılması, engelli plajı, ilçelerin turizm potansiyellerinin ortaya çıkarılması için ilk adımların atılması, doğal mirasa sahip çıkılarak Kızılırmak Deltası'nın UNESCO nezdinde tanınması yönünde harcanan çabalar vd. sayılabilir. Ekonomik anlamda ise; limanın özelleştirilerek aktif hale getirilmesi, lojistik köy girişimleri, Gıda Organize Sanayii'nin kurulması, ovaları korumak adına bir kısım sanayi tesislerinin Bafra, Kavak, Havza gibi ilçelerde kurulan OSB'lere kaydırılması, bu ilçelerin gelişmesi için önlerinin açılması, köylere getirilen altyapı hizmetlerinde artış ve nihayet golf sahasından Engelli Olimpiyatları ev sahipliğine kadar sayısız girişimi burada örnek olarak verebiliriz. Peki, sonuç?

Bütün bu ve benzeri girişim ve çabaya rağmen Samsun, bir zamanlar ait olduğu ilk 10 il arasına, niçin tekrar yükselememektedir? İstanbul, Ankara ve İzmir'i (bunlara birinci küme diyelim) bir kenara bırakırsak, hatırlanacağı üzere Samsun 1980'li yıllara kadar Bursa, Gaziantep, Adana, Kayseri, Mersin, Konya gibi illerle (bunlara da ikinci küme diyelim) aynı seviyede idi. Sonra o iller/şehirler zenginliklerine zenginlik katıp (gösterdikleri performansa bağlı olarak Anadolu kaplanları gibi isimler altında) büyürken, hatta aralarına Denizli, Antalya, Manisa, Sivas, Malatya gibi illeri alırken Samsun aynı başarıyı niçin gösteremedi? Tabiri caizse onlar ikinci kümedeki yerlerini sağlamlaştırırken Samsun niçin yerini muhafaza edemeyerek üçüncü kümeye doğru geriledi?

Şüphesiz bunun için birçok sebep sayılabilir. Paranın bankalarda tutulması, yatırıma dönüşmemesi, yatırım olarak işyeri açmaktan ziyade gayrimenkulün tercih edilmesi, girişimci azlığı, çevre illere göre teşvik kapsamı dışında bırakılması, küreselleşen dünyada değişen konjonktüre uyum sağlanamaması, şehirde birlik-beraberlik olmaması, ortak iş yapma becerisinin gelişmemesi vb. bunlardan ilk akla gelenlerdir. Fakat bizi asıl ilgilendiren ve bu makalenin konusunu oluşturan husus; Samsun'da görülen bu durağanlık ve (diğer rakiplerindeki performansa bakarsak, onlardan) geri kalmasının sebeplerini saymak yerine bu menfi gidişin nasıl durdurabiliriz? Bu olumsuz durumdan kurtularak Samsun'u tekrar nasıl yükselişe geçirebiliriz? Yine şüphesiz bunun için de birçok öneri getirilebilir, birçok fikir ortaya konabilir. Malum olduğu üzere bu hususta en hararetli tartışma "Samsun ne şehridir?" sorusu ile ilgilidir. Medikalden sağlık şehrine, turizmden sanayiye, tarımdan ticarete… Samsun'a sürekli roller biçilmekte, fakat bunlardan hiç biri bir türlü lokomotif güç olmayı becerememektedir.

Yukarıda sayılan bütün hususların hiçbirini göz ardı etmeden, biz bu makalede Samsun'un yükselişe geçmesinin bir yolu daha olduğuna inanıyoruz. O da; Samsunspor'un göstereceği performans ve tekrar profesyonel lige yükselmesidir. Bu durup dururken olmayacağına göre, öncelikle yerel ve merkezi otoritenin desteği alınmalı, bütün sivil toplum kuruluşlarının ellerini taşın altına koymaları sağlanmalı, sorumluluk bütün Samsunluların üzerine yıkılarak herkesin kendi üzerine düşeni yapması sağlanmalıdır. Sporla ilgisi olsun olmasın, bu takımı ancak bütün Samsunlular bir ve beraber olarak, her türlü desteği göstererek kurtarabilir.

Peki, Samsunlular niçin Samsunspor'a sahip çıkmak zorunda olsun, takımın bir üst lige çıkmasından ne tür avantajları olacak ki Samsunlular Samsunspor'a destek versinler?

Takımın kaderi, şehrin kaderi

Aşağıda bir kısmını belirtiğimiz hususlar göz önüne alınarak Samsunlular Samsunspor'a sahip çıkmalıdır;[6]

1.Şehri yükseltmek, üst lige çıkarmak isteyenler önce takımı (Samsunspor'u) üst lige çıkarmanın gayreti içinde olmalıdırlar. Şehir yükselirse (zenginleşirse, gelişip kalkınırsa) o ekonomik güçle takım zaten yükselir iddiası ne kadar doğruysa, takım yükselirse şehrin de ona paralel olarak

6 Bunlar bizim düşüncelerimizdir. Konuyla ilgilenen başka kişiler farklı düşünebilecekleri gibi, bizim burada zikretmediğimiz daha nice öneriler getirebilirler. Samsunspor için, takımın ve şehrimizin bir üst lige yükselmesi için her görüş ve düşüncenin çok önemli olduğuna inanıyor ve hepsine saygı duyduğumuzu belirtmek isterim.

yükseleceği iddiası da bizim tezimizdir. Halihazırda Samsun'un (iktisadi anlamda) bir üst lige çıkması için bu kadar çaba yetersiz kaldığına göre, bu kez tersten yola çıkarak (daha kolay olandan başlayalım ve) takıma öncelik verelim. Samsunspor'un başarısı ve şehre katacağı moral motivasyon üzerinden Samsun'u yükseltmeye çalışalım.

2.Bazen anlık başarılara ihtiyacımız oluyor. Uzun yıllar beklemeye gerek kalmadan bir haftadan diğerine kazanılacak bir galibiyet şehre moral olabilir. Bu hafta olmazsa gelecek hafta olur beklentisi bile bazen yeterlidir. Kazanılacak şampiyonluklar, ligde ikinci, üçüncü de olsa Avrupa'ya açılmak, yerli veya yabancı takıma karşı olmadık zamanda kazanılacak bir maç şehrin havasını değiştirebilir. İnsanlarımıza iyi ki Samsun'da yaşıyorum dedirtebilir, onlara moral verebilir. Gurbete çıkma kararı almış Samsunlu bir genci bu başarı şehre bağlayabilir.

3.Mersin, Antalya, Sivas, Kayseri, Gaziantep örneklerine iyi bakalım. Takım neredeyse kulüp orada, kulüp hangi ligdeyse şehir de o ligde yer almaktadır. Bu şehirlerin gelişme seviyeleri ile takımlarının başarısı arasındaki ilişkileri iyi görelim ve örnek alalım. Yakın tarih bize zaten ipuçlarını veriyor. Samsun şehri güçlü olduğu dönemde Samsunspor da güçlüydü. Şehirdeki durağanlık nedeniyle (gerileme demeye bir türlü dilim varmıyor) Samsunspor zor günler yaşıyor, bunu iyi görelim. Şehir gelişseydi Yeşilyurt gibi Borsan gibi, Ulusoy gibi 30-40 tane daha ulusal ya da uluslararası arenada boy gösteren şirketimiz olsaydı kulüp bu kadar sahipsiz, parasız ve de başkansız kalır mıydı?[7]

4.Profsyonel lig kulüpleri sadece sportif bir birim değildir. Bunların yöneticileri başarılı ve zengin işadamlarıdır. Bu insanlar takımlarının başında olmak için şehrimize geliyor. Şehrimize bu vesileyle gelen kişiler Samsun'daki işadamları ile yeni ortaklıklar kurabilirler. Şehri beğenir, buraya yatırım kararı alabilirler. Alt liglerde top koşturan takımların kulüp başkanları için aynı şeyi söyleyebilir miyiz?

5.Profesyonel ligin taraftarı çoktur. Maçlar vesilesiyle şehrimize gelecek yerli turist sayısını ve bunların şehirde yaratacakları ekonomik getiriyi iyi hesap etmeliyiz. Bunları sadece 2-3 otobüs dolusu rakip taraftar olarak değil, çevre illerden gelecek taraflı-tarafsız seyircileri de hesap ettiğimizde maç günü öncesi ve sonrasında şehirdeki hareketliliğin boyutları daha da artacaktır.

6.Profesyonel ligin şehre katkısı aynı zamanda şehre olan talebi arttıracaktır. Bu durum çevre illerden, olduğu kadar gurbetteki Samsunluları da şehre çekecektir. Şehirdeki arsa ve gayrimenkul fiyatlarındaki artış bu yöndeki yatırımları tetikleyecektir. Bir yıldan diğerine artan fiyatlar insanlara cazip gelecek, zamanla konut sayısındaki artış inşaat ve beyaz eşyadan halı mobilyaya kadar sayısız sektörün şehirde işlerinin açılmasına yardımcı olacaktır. Özellikle çevre illerden çok sayıda vatandaş, hastanelerin varlığına da bağlı olarak, emeklilik için Samsun'u tercih etmelerine neden olmaktadır. Onların bu kararı almalarında gençlerin de rolü vardır. Samsun7un, eğlencesi bol, insanın sıkılmadığı, hafta sonu lig maçlarında büyük takımları izleyebilecekleri; Samsun'a yerleşmiş dedelerinin, babalarının yanlarında hafta sonlarını geçirebilecekleri şeklinde oluşacak algı şehre değer katacaktır.

7.Büyük (ünlü) futbolcular büyük transfer ücretleri karşılığında büyük şehirlere gelir. Büyük futbolcular aldıkları çok parayı harcayacak yer ararlar. Şehir buna uygun değilse (gelişmemiş, geri kalmış bir yer ise) büyük futbolcu buraya gel-

7 Takımın idamesi ve zor durumdan kurtarılmasının bürokratik desteklerle olmayacağını daha önce yaşadık. Nitekim geçmişte böyle bir girişim başlatan bürokratlar kendilerini yargı önünde buldular.

mez. Büyük futbolcu şehrin başında lüks ve hızlı giden arabasına bindiğinde ve gaza bastığında birkaç dakikada şehrin sonu görünürse o futbolcu o şehre gelmez. Kazara, yanılıp gelse de en kısa zamanda bir yolunu bulup kaçar. Takımın kurtuluşu ise büyük (iyi) futbolcularla olur. O halde malum kısır döngü tekrar karşımıza çıkıyor; takımın kurtuluşu kaliteli futbolcuyla mümkün. Kaliteli futbolcu çok para ister. Şehrin kulübü bu parayı verecek zenginlikte olursa transfer gerçekleşir. Bu futbolcularla takım yükselir, şehre değer katar. Tersi olduğunda transfer gerçekleşmez, takım kötüye gider, şehrin morali bozulur, şehir geriledikçe yatırım azalır, işadamları kaçar, takımın başına geçecek yönetici aranır, ama bulunmaz!

8.Benzer durum profesyonel yöneticiler, bilim insanları, doktorlar ve sanatçılar için de geçerlidir. Şehir yaşanabilir özelliklere sahipse, bunlar gelir, kalır. Değilse giderler. Samsun'daki herhangi bir firmanın dünyaya mal satıyor olması onun başındaki yetenekli idareci (genel müdür, uzman ihracatçı vd.) ile mümkündür. Bu yetenekteki kişi 20-30 bin dolar maaş ister. Bu maaşı verseniz, bu kez bu kişi bu parayla bu şehirde yaşanıp yaşanmayacağına, ailesini buraya getirmeye değer mi değmez mi diye bakar. Yaşanmaz kararı verdiğinde 5 bin dolar daha azına İstanbul'da bir firmayı tercih edebilir. O halde sadece bizim gözümüzde bu şehrin yaşanabilir olup olmaması değil, dışarıdan gelenlerin gözünde de aynı imaja sahip olup olmaması çok daha önemlidir. Çünkü onların bilgisine, tecrübesine, şehre katkısına ihtiyacımız var. Onları burada tutamazsak şehir gelişmez, üniversite gelişmez.

9.Samsunspor kulübünün içinde bulunduğu durum 19 Mayıs Üniversitesi'ni de etkilemektedir. Gençlerin futbol tutkusundan hareketle, üniversite adaylarının yükseköğrenim görecekleri ve en güzel yıllarını geçirmeyi düşündükleri şehirde profesyonel bir takımın olup olmadığını, bu takım sayesinde lig maçlarını statlarda izleme imkânı bulup bulamayacağını düşünmeden tercih yapacaklarını düşünebilir miyiz? Bu konu ile ilgili bir araştırmaya rastlamasam da, gençlerin; iki eşit durumda olan fakülteden birini tercih ederken şehrin takımının hangi ligde olduğunu gözardı ederek karar vereceğini sanmıyorum. O halde üniversitelere olan tevecüh onların puanını yükselterek daha kaliteli ve ilk dilimlerden daha zeki öğrencileri çekerken, tersi durumda daha düşük profilli öğrenciler gelecektir. Bu durumda 19 Mayıs Üniversitesi daha kaliteli öğrenci çekebilmek ve puanlarını yükseltmek istiyorsa şehrin spor kulübünün içinde bulunduğu olumsuz şartlara seyirci kalabilir mi?

10. Metin içinde de belirtildiği gibi, markalar çağını yaşıyoruz. Şehirler markalaşıyor. Spor kulüpleri şehirleri adına bu markalaşmayı sağlayan, onu taşıyan, şehrin adını sürekli gündemde tutmayı başaran yegâne kurumlardır. Şehrin adı hafızalara kazındığında artık o şehrin insanından, yine o şehirde üretilen mamullere kadar sayısız unsur bu isimden payını alır. Marka iyiyse iyi yönde, kötüyse kötü yönde. Bugün Samsunspor'a yardım konusunda nazlanan kesimlerin bindikleri dalı kestiklerini birilerinin onlara hatırlatması gerekir. Tabi, kendilerini Samsunlu kabul ediyorlarsa.

Sonuç

Samsun gelişmiş iller arasına girmek istiyorsa, imajını güçlendirip yatırım çekmek istiyorsa, isminin marka değerini arttırmak istiyorsa en pratik en kısa yol Samsunspor'un başarısından geçmektedir. Samsunspor'un bırakın alt sıralara düşmesine rıza göstermeyi, Profesyonel Lige çıkmadan Samsun şehri sınıf atlayamaz. Birinin kaderi ötekinin elindedir. O halde şehrin kaderi ile kulübün kaderi aynıdır. Şehir küme atlarsa kulüp de atlar. Şehrin yükselmesi yavaş olabilir, istesek de hızlandıramayabiliriz. Bu Türkiye ve dünyanın içinde bulunduğu şartlarla da ilgilidir. Bu durumda şehrin moral kazanması için öncelik kulübe verilmeli, onun yükselmesi sağlanmalıdır. Kısa zamanda yapılabilecek en kolay ve pratik iş budur.

Meseleyi; spor ve sporcuların kişiliği, oyunu, takımın yenilmesi, galip gelmesi, kulübün borcu, başkan kim olacak vb. zaviyelerden bakarak önemsizleştirmeyelim. Böyle yaparsak kısır çekişmeler içinde kalır, büyük parçayı göremeyiz. Şunu bilelim; Samsunspor Samsun adını taşıyan en büyük bayraktır. Bu bayrağın ulaştığı her yer, dikildiği her burç Samsun'dur. Meseleye böyle bakalım ve herşeyi bir kenara bırakarak Samsunspor'a sahip çıkalım. Şehrimizi seviyorsak, Samsun adını bir marka olarak Türkiye ve dünyaya kabul ettirmek istiyorsak elimizde daha iyi bir araç yoktur.

İşte bütün bu nedenlerle Samsunspor bu şehrin takımı olduğu kadar, aynı zamanda bu şehrin, kaderidir.

AKTİF GRUP

İnşaat & Yapı Dekorasyon ve Müt. San. Tic. Ltd. Şti

Göz kamaştıran dekor ve tasarımlar...

Çiftlik Mahallesi 100. Yıl Bulvarı
No: 225/10 İlkadım - SAMSUN
Tel: 0362 233 80 10
Gsm: 0532 470 80 10

NE OLACAK BU **SAMSUNSPOR'UN HALİ**

Ercüment GÜL

Zaman zaman başarısız yönetimlerin yaptığı hatalı yerli yada yabancı futbolcu transferleriyle Samsunspor kulübü büyük borç batağına sürüklenmiş ve bu gün artık işin içinden çıkılamaz hale gelinmiştir.

Samsunspor futbol kulübü 1965 yılında profesyonel olarak kurulup o yıl TFF 2. Lige katılmasıyla bir anda şehrimizin önemli bir değeri olmuştu.

Özelliklede 1969-1970 yılında 2. Ligde şampiyon olup 1. Lige yani şimdiki Süper Lige yükselmesiyle Türk Futbolunda da tanınmış ve zamanla bir marka haline gelmiştir.

Samsunspor Kulübü 52 yıllık geçmişinde elbette bir çok başarıların yanı sıra dönem denemde bir çok başarısızlıklar da yaşamıştır.

Samsunspor'un yıllara dayanan futbol geçmişinde şu gelinen an itibarıyla görünen en önemli sorunu kulübün iyi yönetilememesi oldu..

Zaman zaman başarısız yönetimlerin yaptığı hatalı yerli yada yabancı futbolcu transferleriyle Samsunspor kulübü büyük borç batağına sürüklenmiş ve bu gün artık işin içinden çıkılamaz hale gelinmiştir.

Üstüne üslük bu başarısız yöneticiler şapkasını alıp giderken alacaklarını da döviz üzerinden yaparak kendilerini sağlama almayı da ihmal etmemişlerdir.

Aslında bu durum Türk Futbolunda şu an bir çok profesyonel kulübün bire bir yaşadığı durumdur.

Samsunspor'un son olağanüstü kongresinde açıklanan kulüp borcu 56 milyon TL dir.

Bu borcun yaklaşık 20 milyon TL olan kısmı şahıslara,yine yaklaşık 20 milyon TL si geçmiş yada şuan faal olan futbolcu alacaklarına ve geri kalan 20 milyon TL de SSK ve Vergi borçları olduğunu söyleyebilirim.

Şahıs borçlarının 13 milyon TL olan büyük dilimi eski başkan Kazım Yılmaz'a olduğunu hatırlatayım.

Yukarıda yazdığım para miktarlarında artı eksi 3 milyon TL oynayabilir arkadaşlar.

Ama ben size kabaca borç bilgisi verdim.

Şu an Samsunspor'un sıkıntıda olduğu ve tıkandığı yer futbolcu alacaklarıdır.

Futbolcu alacaklarını size şöyle anlatayım.

1-Şu an eldeki kadrodaki faal futbolcuların yıllık maliyet taksitleridir.

Sezon başında yeni transfer edilen futbolcuların büyük bir bölümüne ilk taksit olarak ufak bir miktar ödenmiş ancak 5 ay hiçbir ödeme yapılmamıştı.

Malumunuz yardım kampanyasıyla 3 buçuk milyon TL bir para toplanarak futbolculara bir ödeme yapıldı .Ama sezon sonuna kadar ödenmesi gereken en az 6 milyon TL var.

2-Birde geçmiş yıllardan gelen parası ödenmeyen futbolcuların alackları. .

Bu konuda TFF Samsunspor kulübünün transfer tahtasını kapatmış durumda.

Bu tahtanın açılması için 4 milyon TL gibi bir paraya ihtiyaç var.

Aksi halde Samsunspor 31 ocak tarihi için de yeni futbolcu transferi yapamayacak..

Bu durum Samsunspor'u ligin ikinci yarısında kümede kalma mücadelesi yolunda büyük sıkıntıya sokar.

Öte yandan bakalım 26 Ocak tarihinde yapılacak olağanüstü kongrede Samsunspor bu kez başkanını bulabilecek mi?

Samsunspor Kulübü, hem kayyuma kaldı hem de yetmiyormuş gibi bir de transfer tahtası açılamadı.

Yani Samsunspor gelinen an itibarıyla iflas etti.

Malumunuz bu sezon TFF 1. Lig'den küme düşecek 2 takım hemen hemen kesinleşti.

Bunlar Gaziantepspor ve Manisaspor.

Güzel de 3'cü takım kim olacak?

Şu anki görüntüye göre adaylar Samsunspor, Eskişehirspor, Denizlispor, Adana Demirspor.

Bakın açık ve net konuşuyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin en ücra köşesine gidin yoldan geçen bir vatandaşı çevirip sorun.

"TFF 1. Lig'den düşecek 3'cü takım kim olur" diye.

Size maalesef Samsunspor diyecektir.

Zorumuza da gitse gerçek bu.

Kafamızı kuma gömmeye gerek yok.

Bu zamana kadar gerçekler gizlene gizlene zaten bu noktalara gelindi.

Şu an küme düşmeye aday takımlar içinde en zayıf kadro Samsunspor'un.

Allah'tan Manisaspor'un 9, Eskişehirspor'un 3 puanı silinmişti.

Yoksa bu kadar umut bile yoktu.

Oysa bu takım sezon başında Süper Lig'e çıkmak için kurulmamış mıydı?

Yazık harcanan paralara...

Bu yazımı "Ne olacak bu Samsunspor'un hali " diyenlere yazdım.

Çünkü bu sıralar bu soru yüzünden emin olun yolda bile yürümem mümkün değil.

Hoşça kalın. Sağlıklı kalın.

ÇARŞAMBA HALK TÜRKÜLERİ VE OYUN HAVALARININ SÖZ VE MÜZİKLERİNİN OLUŞUMUNDA YÖRE HALKININ ETKİSİ

Aytek ERSAN
Jeofizik Yüksek Mühendisi, Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

Araştırmacılara toplu bir kaynak sunabilmek amacıyla, incelenen tüm türkü ve oyun havalarına ait notaların metin içinde verilmesine özen gösterilmiştir.

Bilhassa Çarşamba türkülerinde beliren özellikler TRT Türk Halk Müziği repertuarında Samsun yöresi olarak yazılan türkülerde de karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple yöresi Samsun olarak geçen 3 türküyü de araştırmamıza kattık. Repertuara alınmış türkülere ait bilgiler TRT Müzik Yayınları Başkanlığı'nın Haziran 2011 dönemi TRT Türk Halk Müziği ve TRT Sözsüz Oyun Havaları Repertuarlarından alınmıştır. Türkü ve oyun havalarının içlerinde barındırdığı hikâyeler, işlediği temalar, nazım biçimi, söyleniş biçimi, ağız özellikleri, ezgi, usul, makamsal yapı ve yöre halkının türkü ve oyun havalarındaki duygu ve düşüncelerinin yorumlanabilmesi için, yöresel halk müziğini yaşatmaya çalışan müzik insanlarından görüşme tekniği kullanılarak bilgi alınmıştır. Ayrıca, araştırmacılara toplu bir kaynak sunabilmek amacıyla, incelenen tüm türkü ve oyun havalarına ait notaların metin içinde verilmesine özen gösterilmiştir.

ÇARŞAMBA'DA HALK MÜZİĞİ

Anadolu'nun birçok yöresinde olduğu gibi Çarşamba da farklı bölgelerden göçlere maruz kalmıştır. Göçen topluluklar kendilerine özgü müzik kültürlerini

yaşatırken, yörenin yerel müzik yapısının oluşumuna katkıda bulunmuşlardır. Zamanla halk, müziğinde kendi tavrını oluşturmuştur. Ortaya çıkan türkü ve oyun havalarında bu tavrı görmek mümkündür. Çarşamba halkı, yerel müziğini önceleri köylük mekânlarda, bahçelerde, çiftliklerde seyrek gruplar halinde icra etmekteydi. Cumhuriyet döneminde müzik; daha ziyade esnaf çevresinde, yörede ilk ve en çok tercih edilen çalgı olan bağlama ile gelişme kaydetmiş ve günümüze ulaşabilen ezgiler, bağlama perdelerinde hayat bulmuştur (bkz. Çeviker, 1992). Günümüzdeki icra ise, kalabalık toplantılara ve düğün törenlerine taşınmıştır. Yörede eşlik çalgıları çoğunlukla bağlama, davul ve daha ziyade orta kaba zurnadır. Cura, divan, tambura, kabak kemane ve kaval farklı dönemlerde renk saz olarak kullanılmaktadır. Yörede derleme çalışmaları devam etmekte ve Çarşamba halk müziği yelpazesi günden güne genişlemektedir. Bu hususta Karabulut (2004: 193), 27 Çarşamba türküsünün 11'inin, 10 oyun havasının da 8'inin notaya alındığını belirtmiştir. 4. Nazım Biçimi, Usul, Makamsal Yapı Çarşamba türküleri ve oyun havalarına ait söz ve müzik dilinin çözümlenebilmesi için ele alınan eserlerde halkın ağız özellikleri ve söyleyiş biçimlerini göz önünde bulundurarak, dörtlüklerdeki anlam ile ezgilerdeki usul ve makamsal yapı gibi bazı temel tanımlamaların yapılması gerektiğini düşünmekteyiz. Halk şiirinde mani ve koşma olmak üzere iki ana şiir biçimi vardır. Bunlardan anonim halk şiiri nazım biçimlerinden mani, yedi hece ve dört diziden oluşur. Uyak düzeni a-a-b-a şeklinde gösterilir. Kendi içinde kesik, artık ve deyiş (karşılıklı) olarak üçe ayrılır (Eroğlu, 2005: 19). Türkü; değişik ezgilerle söylenen anonim halk şiiri nazım biçimidir. Bentlerin ve kavuştakların bir araya gelip kümelenişi bakımından çok farklı alt gruplara ayrılır (Eroğlu, 2005: 21). Âşık Edebiyatı nazım biçimlerinden olan koşma ise genelde lirik konularda yazılır. Aşk, sevgiliye kavuşma isteği, aşk acısı ve üzüntüleri, ayrılıktan yakınma ve doğayla ilgili her türlü konuyu işler (Eroğlu, 2005: 21).

ÇARŞAMBAYI SEL ALDI

Yurdumuzda Samsun yöresi konu olduğunda ilk akla gelen ve halk tarafından en iyi bilinen eser olan Çarşambayı Sel Aldı (Nota 1.a ve 1.b) için farklı rivayetler aktarılmıştır. Bunlardan birincisi, türkünün hapishanede mahkûmlar tarafından ortaya çıkarıldığı yönündedir. Fakat bu rivayeti aktaran kimselerin sayısı çok değildir. Bir diğeri ise; batıyakadaki gencin doğuyakadaki bir kıza sevdalanması sonrası, çiftin nişan veya düğün gününde yağan aşırı yağmurlar sebebiyle eski ağaç köprünün yıkılarak çiftin birbirlerine kavuşamamasını konu alan aktarımdır.

Çarşamba'yı Sel Aldı Rivayeti Çeviker (1992: 176) tarafından hikâye edilmiştir. Ayrıca bu hikâye ve hikâyede resmedilen fotoğrafların kabartmaları (Fotoğraf 1) bugün Çarşamba doğuyakada sergilenmektedir. Söz konusu hikâyenin tıpkı metni aşağıdaki gibidir: *'Ahmet, Abdal Deresi'nin kıyısında yerleşmiş yoksul köy ailelerinden birinin oğluydu. Baharla birlik-*

Yurdumuzda Samsun yöresi konu olduğunda ilk akla gelen ve halk tarafından en iyi bilinen eser olan Çarşambayı Sel Aldı (Nota 1.a ve 1.b) için farklı rivayetler aktarılmıştır. Bunlardan birincisi, türkünün hapishanede mahkûmlar tarafından ortaya çıkarıldığı yönündedir. Fakat bu rivayeti aktaran kimselerin sayısı çok değildir.

te -yıllarca süren- kara sevdası karşılık bulmuş, Melek, kalbini açmıştı. Kısa zamanda yüzük takıp, nişanlandılar. Ahmet, yapraklar sararmaya durduğunda orduya yollandı; Melek ise gözyaşlarıyla başbaşa kaldı. Ağa oğlu Mehmet Ali, Melek'e göz koydu. Ahmet'in arkadaşları, ne kadar uyardılarsa kâr etmedi. Melek, reddetti Mehmet Ali'yi. Bunun üzerine ağa oğlu adamlarıyla Melek'i dağa kaldırdı. Kötü haberi kuşlar uçurdu Ahmet'e... Kısa günde uçageldi aşkın delikanlısı. Kuşandı atını, silahını; arkadaşlarıyla düştü yollara yollara. Dağ tepe demedi, gece gündüz Melek'i aradı. "Meleeek... Meleeek..." diye çağıra çağıra sesi uçtu. Önce bir çakal yağmuru uç verdi. Sonra şimşek, şimşek içinden çıktı; çatırdadı koca gökyüzü. Işınlar, sonsuz yeşil ovayı renkten renge soktu... Ne yağmur, ne silinen izler aşkın atlılarını durduramadı. Tufan ikinci kez yaşanıyordu sanki. Yağmur Yeşilırmak'ı boğuverdi. O uçsuz bucaksız ova kaynayarak akan bir göle dönüştü. Caniklerden aşağılara doğru bir çığ gibi önüne kattığı her şeyi sürükledi sel... Evler, insanlar, bebe beşikleri, hayvanlar, öküz arabaları, ağaçlar, büyük küçük kayıklar Çaltı Burnu'na doğru sürükleniyordu... Birden duruverdi yağmur. Güneşle parladı yeşil cenneti. Usul usul bir gökkuşağı belirdi... Sular, günbegün çekildi... Çekildikçe hayat yeniden kurulmaya başladı... Yaralar sarılıyor, evler onarılıyordu... Abdal Deresi'nin -Yeşilırmak'a katılmak üzere- döküldüğü yamanın başında ahali toplanmaya başladı. Derenin eğimle indiği yamanın dibinde, büyük bir kaya parçası vardı; onun üstünde ise iki insan. Melek ile Ahmet'ti onlar. El ele tutuşmuş, sırtüstü öylece yatıyorlardı. Ahali, sel acısını unutmuş, onlarla yanıyordu... Hüzün, yerini gözyaşına bıraktı... Taş, yedi yerinden yarıldı ve her birinden bir servi boyu su fışkırmaya başladı. Bu hazin aşka doğa gözyaşı döküyordu. Ahali, şaşkınlığın ardından, dualar okumaya başladı. Dualar, içten mırıltılara, yüzyıllardır can alan sellerle örselenmiş insanların acısını dile getiren dizelere dönüştü... İşle rivayet ol rivayet... Derler ve hikâye ederler ki, Çarşamba'yı Sel Aldı türküsü bu acı mırıltılardan doğdu. Yedi yerinden su fışkıran kayanın olduğu yerde bir su değirmeni kuruldu. Ve o yöre o gün bugündür Değirmenbaşı olarak anıldı. Çınar ağaçlarının gölgelediği ahşap değirmenin yedi taşı vardı. Yedi oluğuna su veren set üzerinden yedi kez yürümek, sağ ve sol omuz üzerinden yedişer kez su atmak uğur sayıldı. Her Hıdrellez'de bu yaşandı. 1970'lere, değirmenin yıkımına değin bu gelenek sürdü.'

Çarşamba'yı yüzün üzerinde sel aldığı rivayet edilmektedir. Yukarıda yazılı rivayette adı geçen Abdal Deresi günümüzde Çarşamba merkezinde değildir. Ancak eski zamanlarda bugünkü Değirmenbaşı Caddesi üzerindeki değirmenin işleyebilmesi için Abdal Irmağı'ndan bir kolun ayrıldığı ve kolun eski Emirganbahçe, günümüz Gazi Parkı altında Yeşilırmak'a bağlandığı söylenmektedir. Bu kolun, sel oluşturacak kadar geniş havzaya sahip olmadığı da belirtilmektedir.

Fotograf 1. Kabartma olarak sergilenen Çarşambayı Sel Aldı Rivayeti (Çeviker, 1992: 177'den küçültülerek alınmıştır)

Çarşambayı Sel Aldı türküsünün 2. bağlantısına ait sözler, Sivas yöresinden 'Sarardım Ben Sarardım' (TRT THM Rep. No: 1822) türküsüne ait bağlantıya çok benzemektedir. Ayrıca, Sarardım Ben Sarardım türküsünde de seyir 4/4 olmasına rağmen, tıpkı Çarşambayı Sel Aldı örneğinde olduğu gibi 5/4'lük ölçülerin varlığı şaşırtıcıdır. Yine

aynı türküde 2. dörtlükte geçen 'Bulamadım ayarım' cümlesi Çarşamba yöresi müzik insanlarınca 'Bulamadım a yârim' olarak kabul görmekte, türkünün tamamının başta ağız özellikleri olmak üzere birçok yönden Çarşamba'yı çağrıştırmakta olduğu ileri sürülmektedir. Çarşambayı Sel Aldı türküsünün 2. bağlantısı yörede kabul görmemiş, bu bağlantıyla birlikte söylenmemiştir. Sivas'a verildiği iddia edilen Sarardım Ben Sarardım türküsünden alınan bağlantının Çarşambayı Sel Aldı'ya taşındığı kuvvetle muhtemeldir. Yörede söylenen Çarşambayı Sel Aldı türküsünde, notada verilen dörtlüklerin dışında iki farklı dörtlüğün daha olduğudur. Bunlar:

Çarşamba yollarında
Kelepçe kollarında (aman aman)
Allah canımı alsın
O yârin yollarında (aman aman)

Yılan akar kamışa
Mevlâ'm sabırlar versin
Su neylesin yanmışa (aman aman)
Yârinden ayrılmışa (aman aman)

Türkü içerisinde sevdayı, kadere küsmeyi, sevip de alamama duygusunu barındıran ve coğrafi etkinin açıkça hissedildiği bir eserdir. Hikâyenin Çeviker'in kalemiyle yazılanlara benzer şekilde gerçekleştiğini düşündüğümüzde; nüfuzlu kimselerin çıkarları doğrultusunda gelişen bir süreci görmekteyiz. Bu bağlamda toplumsal etkinin yanında, farklı etkilerin de göz ardı edilmemesi kanaatindeyiz.

ÇARŞAMBA DEDİKLERİ

TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'nda Samsun yöresi olarak kayıtlara geçen Çarşamba Dedikleri (Nota 2) türküsünü ikinci sırada incelememizin nedeni, Çarşambayı Sel Aldı ile makamsal fark haricinde şaşırtıcı benzerlikler göstermesidir. Çarşamba Dedikleri türküsünde en az bir kez Çarşamba adı geçmekte ve bir kez de dolaylı anlatılmaktadır. Ayrıca şiirdeki anlam ve ağız özellikleri bakımından eserin Çarşamba'ya tamamen uyduğunu savunmak yanlış olmaz. Eserin neredeyse tamamı, tüm sözleriyle Çarşambayı Sel Aldı türküsü ayağıyla söylenebilmektedir. Çarşamba Dedikleri türküsü nazım biçimi olarak kavuştakları iki dize biçiminde olan türkülerdendir. 2/4'lük seyriyle 2 zamanlı ana usul tipindedir. Kerem ayağındadır. 5/4'lük ölçüleri hakkındaki görüşler Çarşambayı Sel Aldı türküsü için belirtilenlerle aynıdır. Türkü, Çarşambayı Sel Aldı türküsüne çok benzemekte ve bu durum müzik insanlarının türkünün sadece birkaç sözün eklenip makamsal yapı değiştirilerek oluşturulduğu görüşünü desteklemektedir. Her iki türkünün de 1900'lü yıllara dayandığı söylenmektedir. Çarşamba Dedikleri türküsünün Çarşambayı Sel Aldı türküsünden daha önce ortaya çıkmış olduğu görüşleri çoğunluktaysa da, hangi türkünün hangisinden önce var olduğu tam olarak bilinmemektedir. Yine de, sonraki türkünün bir öncekinden etkilendiği görülmektedir. Tarihsel sıralamayı bilmememize rağmen, Çarşambayı Sel Aldı türküsünün gerek yörede gerekse tüm yurtta daha fazla benimsendiği bir gerçektir. Çarşamba Dedikleri türküsünün 1. bağlantısının yöreye ait olmadığı söylenir ve aşağıdaki dörtlük bu bağlantının yerine kullanılmaktadır:

Çarşamba'nın ortasından akıyor ırmak
Her yiğidin kârı değil sözünde durmak
Ben Samsuna tütün ektim seller mi aldı
On beşinde bir yâr sevdim eller mi aldı.

Yukarıdaki verilerin ışığında, iki eserin kökende aynı türküler olduğu söylenebilir. Sözler farklı iki ayakta okunabiliyor olsa da, türkünün inceleme sırasında söz bakımından rötuşa tabi tutulma ihtimali de unutulmamalıdır.

SARMAŞIK BÜLBÜLLERİ

TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'nda Samsun yöresi olarak kayıtlara geçen Sarmaşık Bülbülleri (Nota 3) türküsü, ağız özellikleri bakımından Çarşamba'ya aittir. Bu durumu destekleyici aktarımlar vardır. Rivayete göre ilk cümledeki 'sarmaşık bülbülleri' sonradan düzeltilmiştir. Bülbül yerine yörede sarmaşığın bir nevi meyvesi anlamına gelen 'bibil' tanımlaması kullanılmaktadır. Bu tanım Samsun'da yoktur. İnceleme sırasında kelimenin bülbüle dönüştüğü kuvvetle muhtemeldir.

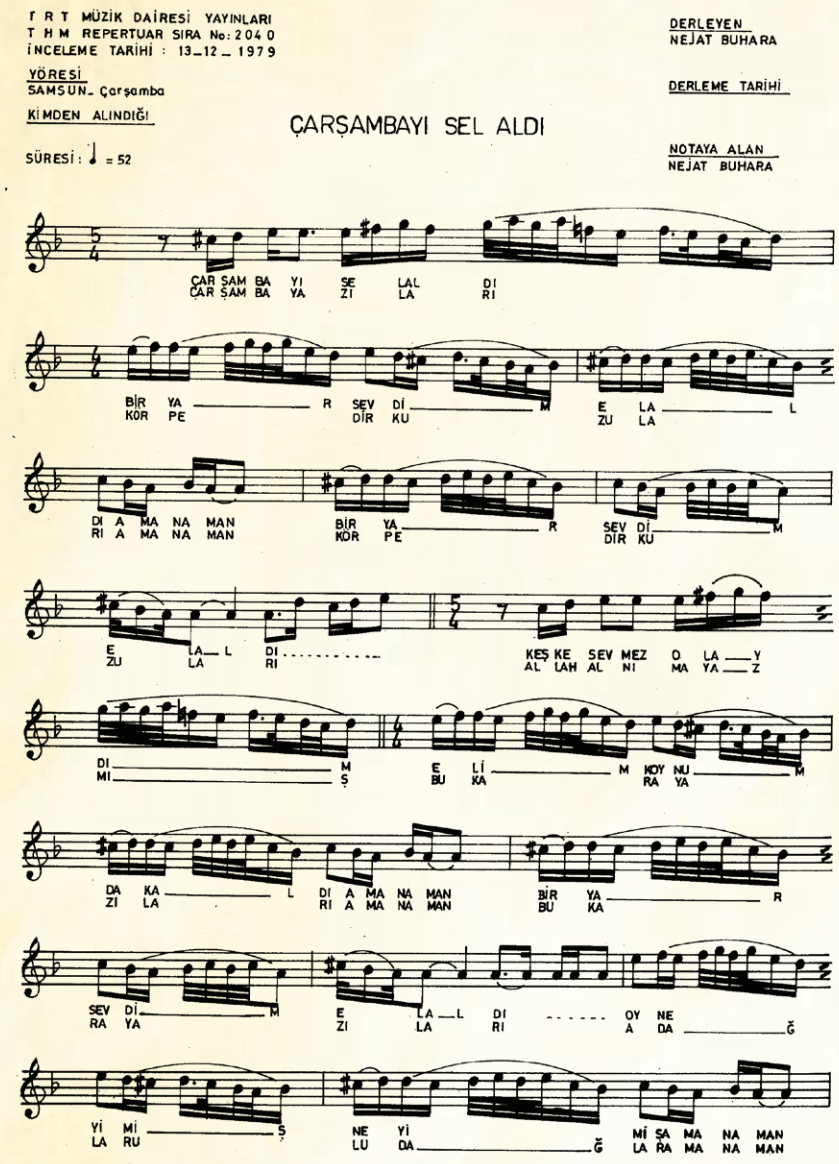

Nota 1.a. Çarşambayı Sel Aldı (1. sayfa, TRT)

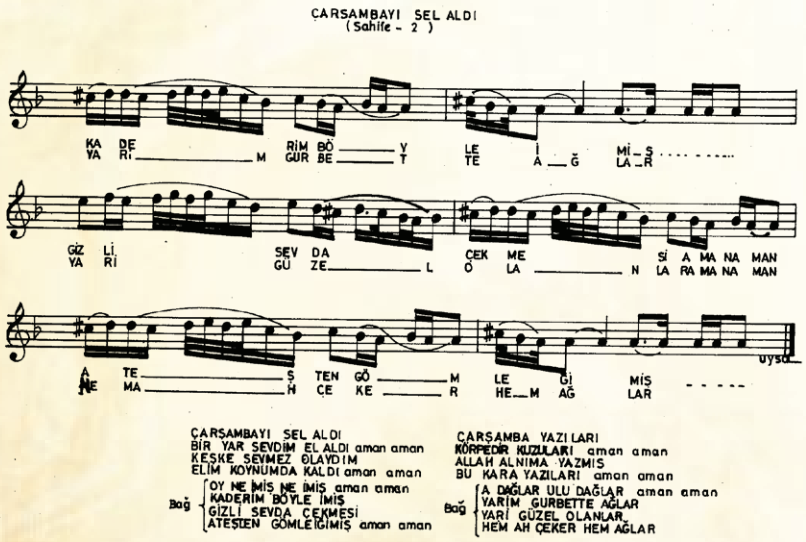

Nota 1.b. Çarşambayı Sel Aldı (2. sayfa, TRT)

Türkünün ortaya çıkma nedeni 2. dörtlükte geçen 'Yeni yolun tozları' cümlesinde gizlidir. Cumhuriyet döneminde Samsun-Çarşamba karayolu toprak yoldan ibaretti ve Çarşamba'nın Karadeniz bağlantısı bugünkü yaya köprüsü üzerinden sağlanmaktaydı. Cumhuriyetin ilanının ardından tüm yurtta altyapı çalışmaları artmış, Samsun-Çarşamba karayolunda da asfalt çalışmaları başlamıştır. Türkünün, Samsun'u Çarşamba'ya bağlayacak karayolunun yapımı sırasında Çarşambalı işçilerin ağır çalışma şartları altında kendilerini motive etmek amacıyla meydana getirildiği, yol çalışmalarına bizzat şahit olan kimselerce aktarılmaktadır. Türkünün bu nedenle 1950'lerde ortaya çıktığı kuvvetle muhtemeldir. Eserin ilk okunduğu şekliyle günümüze geldiği söylenmektedir. 2. bağlantıdaki 'Vur hançeri aksın kanım çöller üstüne' cümlesinde 'çöller' kelimesi ovayı yansıtmamaktadır. Yöredeki icrada bunun yerine 'göller' veya 'çimler' kelimesi kullanılmaktadır. 1950'lerden daha önceki dönemlerde türkünün aynı ağız özellikleriyle aşağıdaki bağlantıyla bugünkü Donurlu Köyü civarında okunduğu rivayet edilmektedir:

Gelir misin gelmez misin Ayvabükü'ne
Kemer olsam sarılsam ince beline

Yol yapım çalışmalarının işçiler üzerinde oluşturduğu çileli durumun, neşeli bir esere dönüşmüş olması Çarşamba halkının zorluklara karşı ayakta durabildiğinin ve motivasyonunu sanatsal bir aktiviteyle sağladığının açık bir göstergesidir. Toplumsal etki-

nin aşikâr olduğu türküde ayrıca gencin Zöhre'ye aşkı da vardır. Bu durumdan, halkın her koşulda sevdasını dile getirmeyi başardığı da söylenebilir.

Sarmaşık Bülbülleri türküsü nazım biçimi olarak kavuştakları iki dize biçiminde olan türkülerdendir. 4/4'lük seyriyle 4 zamanlı ana usul tipindedir. Garip ayağındadır.

Türkünün 1. bağlantısına ek olarak, yörede aşağıdaki bağlantı da söylenmektedir:

Omuzundan aşağı saçlar bellerde
Nazlı yâri kaybettim gurbet ellerde

Ata Binmiş Gidiyor (Zöhre)

TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'nda Samsun yöresi olarak kayıtlara geçen Ata Binmiş Gidiyor -Zöhre- türküsü (Nota 4), tıpkı Çarşamba Dedikleri türküsünün Çarşambayı Sel Aldı türküsüyle aynı olduğu görüşü gibi, Sarmaşık Bülbülleri ile aynıdır ve tamamen yöreyi yansıtmaktadır. Eserin Çarşamba'ya aidiyetini 2. bağlantıda geçen 'Çarşamba'ya tütün ektim' cümlesinde görmekteyiz. Eser, nazım biçimi olarak kavuştakları iki dize biçiminde olan türkülerdendir. 2/4'lük seyriyle 2 zamanlı ana usul tipindedir. Kerem ayağındadır. Yöre müzik insanlarının aktarımı, 1. bağlantıdaki 'Rakip' kelimesinin aslında 'Ragıp' olduğu yönündedir. Dolayısıyla Zöhre'nin dışında ikinci isim ortaya çıkmaktadır. Buradan Zöhre'ye sevdalı olan kimsenin Ragıp nedeniyle Zöhre'ye ulaşamadığı tahmin edilmektedir. Çarşamba Dedikleri türküsünün Çarşambayı Sel Aldı türküsüne göre daha az

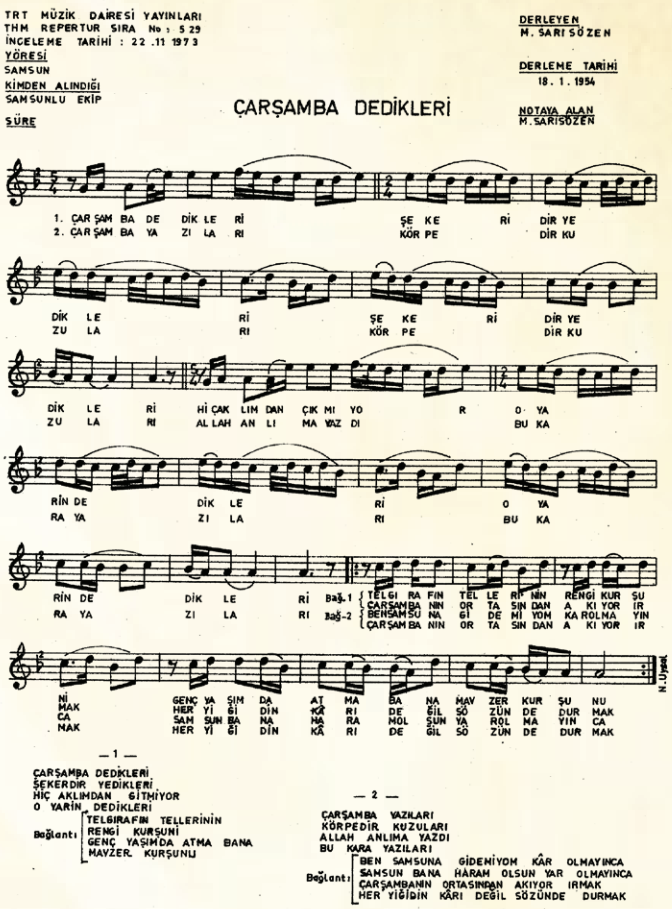

Nota 2. Çarşamba Dedikleri (TRT)

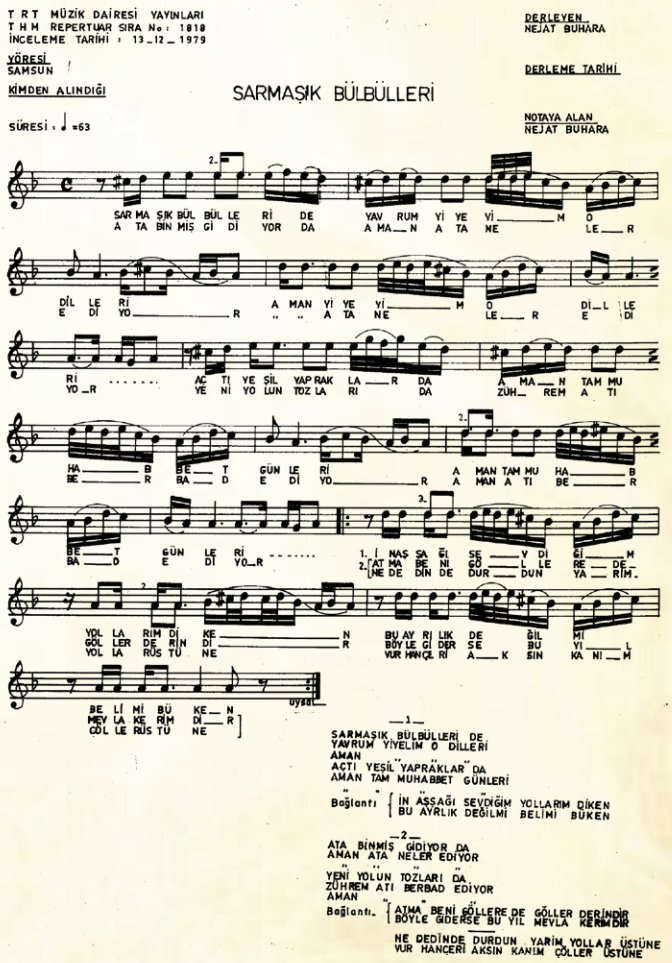

Nota 3. Sarmaşık Bülbülleri (TRT)

benimsenmiş olduğuna benzer bir durum, bu başlık altında verilen örnekte de karşımıza çıkmaktadır. Sarmaşık Bülbülleri türküsü ile temelde ayak farkı olan Ata Binmiş Gidiyor türküsü, yöredeki icrada daha az benimsenmiştir. Bu durumun garip ayağı türkülerin yöredeki icrada daha çok tercih edilmesinin bir göstergesi olduğunu düşünmekteyiz.

SULAR DURULUR DERLER

Yörenin en neşeli türkülerinden olan Sular Durulur Derler (Nota 5), Çarşamba halkının farkında olmadan suyla iç içe yaşadığının bir göstergesi olarak ortaya çıkmıştır. Nitekim Çarşamba, Yeşilırmak deltasında kurulmuş bir ilçedir ve ırmak, şehri iki yakaya ayırmaktadır. Türkünün sözlerine bakıldığında suyun, halkın üzerinde ne kadar fazla bir iz bıraktığı görülmektedir. Ayrıca bağlantıda geçen 'ninnoş' kelimesi yörede sevgi sözcüğü olarak kullanılmaktadır. Böyle bir sevgi sözcüğünün ancak bu şekilde hareketli bir eserde kendine yer bulmuş olması, eserin tam anlamıyla Çarşamba'ya ait olduğunun ispatıdır. 1900'lü yıllarda var olduğu söylenen Sular Durulur Derler türküsü, nazım biçimi kavuştakları mani biçiminde olan türkülerdendir. 2/4'lük seyriyle 2 zamanlı ana usul tipindedir. Garip ayağındadır.

Türküde öncelikle coğrafi bir etki gözlenmektedir. Ayrıca, Çarşamba halkının bir parçası haline gelen suyun topluma olan tesiri gözler önüne serilmekte, 'güzel sorulur derler' cümlesiyle de öğüt verici anlatım vurgulanmaktadır.

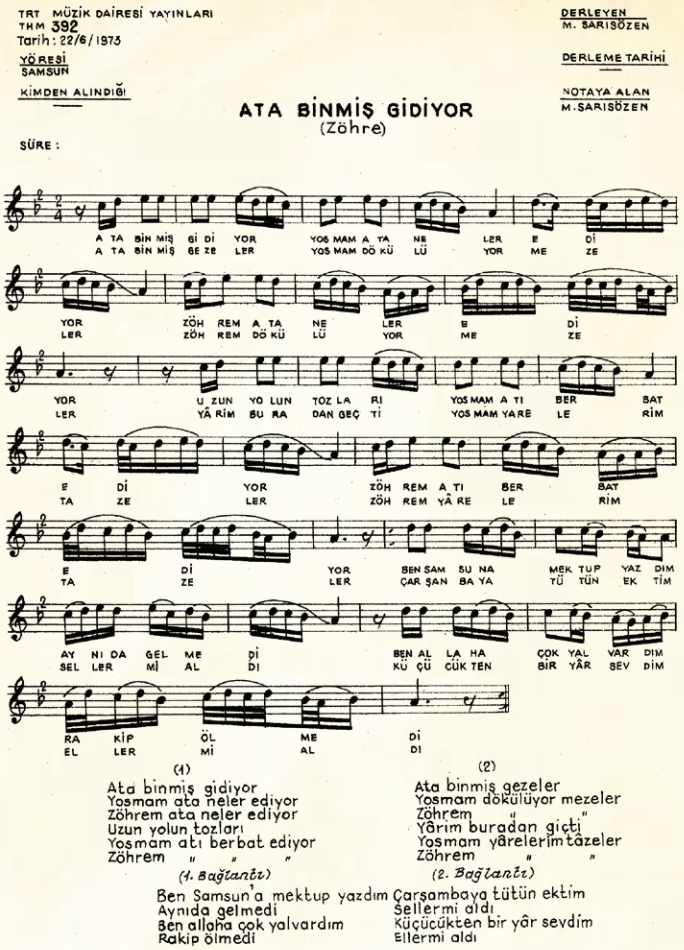

Nota 4. Ata Binmiş Gidiyor -Zöhre- (TRT)

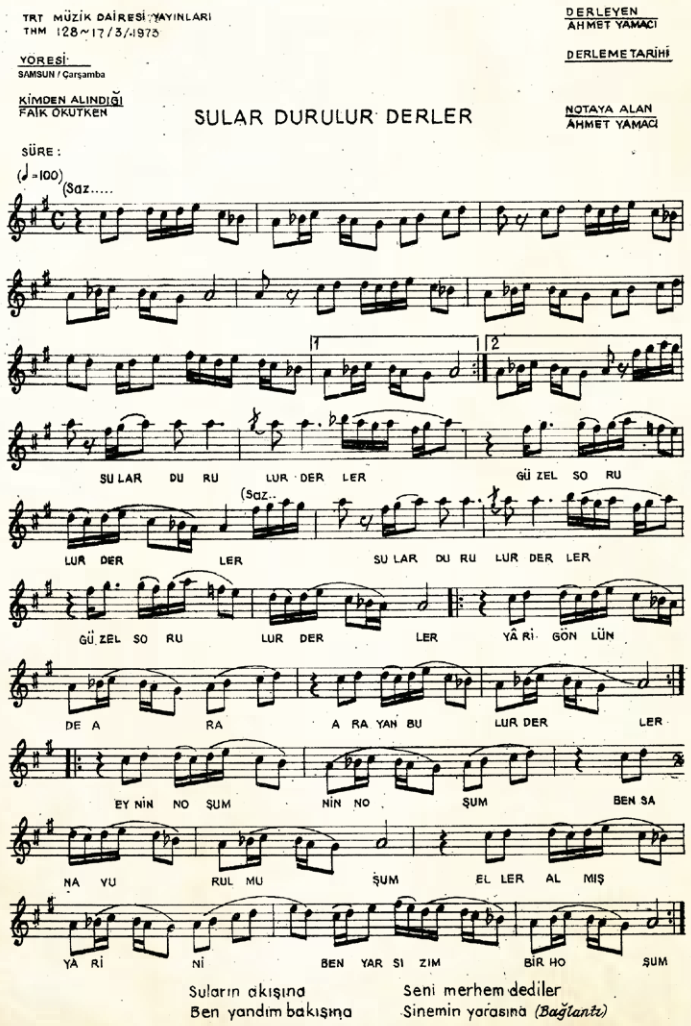

Nota 5. Sular Durulur Derler (TRT)

GEL GİDELİM GİDELİM

TRT Türk Halk Müziği Repertuarı kayıtlarına geçmeyen türkünün tarihi için 1900'lü yıllar verilmektedir. Nazım biçimi kavuştakları mani biçiminde olan türkülerdendir. 4/4'lük seyriyle 4 zamanlı ana usul tipindedir. Garip ayağındadır. Aynı ayakta farklı icraları mevcuttur, bir örneği notalanmıştır (Nota 6). Türküde geçen 'Çarşamba Pazarı' Çarşamba adının ilçeye verilmesine neden olmuştur. 14. yüzyıl sonlarında şehir merkezinde çarşamba günleri panayırın kurulmasıyla, o günkü panayır bölgesi günümüzde 'Çarşamba Pazarı' olarak anılmıştır (Karabulut, 2004: 26). Günümüzde bu bölge Karadeniz bağlantı köprüsü altında, batıyaka askerlik şubesi arkasındadır. Çarşamba pazarının topluma mal olduğu, Çarşamba adının şehirle anılmasıyla ispatlanmaktadır. Türkü de bu toplumsal etkiyi yansıtmaktadır. Ayrıca 1. dörtlüğün son cümlesinde geçen 'garipler' yerine yörede 'âşıklar' kelimesi de kullanılmaktadır. Bu sebeple türküde sevip alamama duygusunu veren bir anlatım görülmektedir.

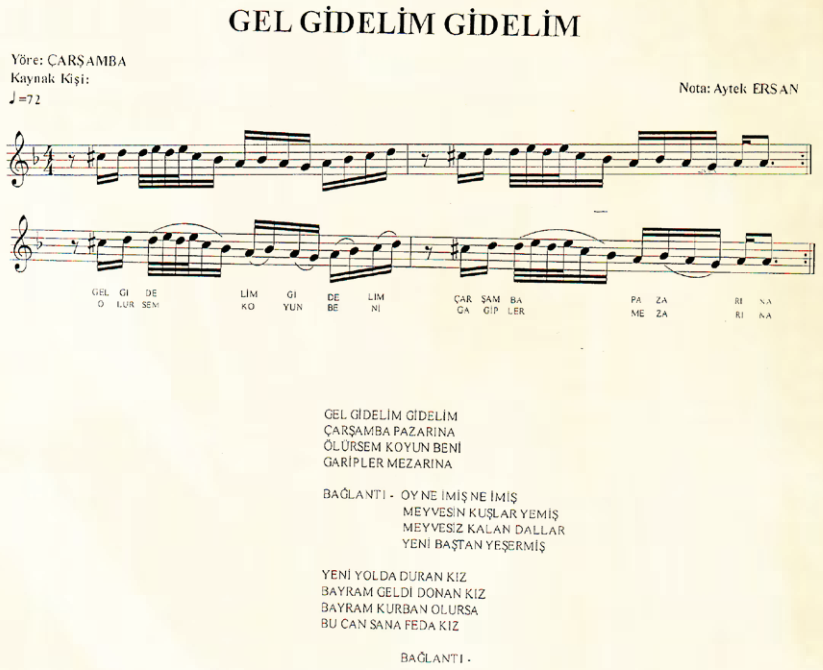

Nota 6. Gel Gidelim Gidelim

EVLERİNİN ÖNÜ BİR BÜYÜK ORMAN

Araştırmamız süresince düşündürücü ve şaşırtıcı sonuçlar sunan Evlerinin Önü Bir Büyük Orman (Nota 7) türküsünün tür bakımından farklı bir yere sahip olduğu kanaatindeyiz. Nitekim Çarşamba ağız özelliklerinin dışında var olan eser, aktarılan rivayetleriyle de farklı bir karakteristiğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Birinci rivayete göre; Bilal Ayvacık'ta yaşayan bir gençtir. Çarşamba'ya gelmek için atı üstünde yola çıktığı bir gün bugünkü Sefalı köyü civarında durdurulur. Onu durduran kişi, Bilal'den çizmelerini parlattığı ve yöre halkınca yağdanlık olarak bilinen eşyayı ister. Yağdanlığını vermek istemeyen Bilal, kendisini durduran kişi tarafından öldürülür. Civar köylere yabancı bir kimse olmasından dolayı, mezarlık yerine yol kenarında bir yere gömülür. Bilal'in gömülü olduğuna inanılan yer bugün Çarşamba-Ayvacık karayolu üzerinde Yenikışla Köyü'ne ayrılan yolun hemen bitişiğindedir (Fotoğraf 2). Mevkii yıllardır 'tekmezar' olarak bilinmektedir ve ulaşımda kullanılan bir durak ismi haline gelmiştir. Rivayet ve Bilal ismi yöre halkınca doğrulanmaktadır. Aktarılan diğer rivayete göre; Seyit Bilal bugün Sarıcalı Mahallesi olarak bilinen bölgede yaşayan mert, yiğit ve güçlü bir delikanlıdır. Karakteri, Çolak Mustafa tarafından kıskanıldığı için bıçaklanarak öldürülmüş ve kimsesizler/garipler mezarlığına defnedilmiştir. Söz konusu mezarlık günümüzde bulunmamakta olup, o zamanki yeri Sarıcalı Mahallesi Hasanlı Sokak 2. Çıkmaz civarıdır. Bu rivayeti doğrulayan kişi sayısı azdır. Ayrıca ilk rivayete göre, daha yakın bir geçmişe sahip olduğu aktarılmıştır.

Evlerinin Önü Bir Büyük Orman türküsü nazım biçimi olarak kavuştakları iki dize biçiminde olan türkülerdendir. 9/8'lik

seyriyle 9 zamanlı birleşik usul tipindedir. Garip ayağındadır. Türkünün 2. sözlerinde bulunan 'Yüce dağ başında bir garip mezar' cümlesi, aktarılan 2. rivayeti desteklememektedir. Nitekim Sarıcalı Mahallesi dağlık bir alan değildir. Bu haliyle

Bilal, Ayvacık gibi yüksek bir bölgede yaşamış olabilir. Ayrıca ağız özelliği bakımından 'oğul' hitabı da, yörede kullanılan bir hitap şekli değildir. Bunun yerine yörede 'dölüm' veya 'çocuğum' kullanımları yaygındır.

Türkünün 9/8'lik usulü yöreye uymamaktadır. Şayet Bilal yöreye farklı bir bölgeden gelen bir kimse ise, bu bölgenin daha ziyade Ege, İç Batı Anadolu veya Trakya olduğu tahmin edilmektedir. Yörede ezberlenen, algılanan halk müziği tavrının dışında olan bu eserin yakıcılarının değilse de olayı yaşayanlarının Çarşamba dışından olma ihtimali çok yüksektir. Öte yandan, 'Nazlı yârim oturmuş türkümü yazar' cümlesinden türkünün yakıcısının bayan olduğu söylenebilir. Bayan yakıcılar Çarşamba yöresinde bulunmaz. Bu nedenle de türkünün yabancı bir bölge özelliği taşıdığının yanlış olmadığı kanaatindeyiz. Anadolu türkülerimizin bir kısmında göçmen kimselerin rolü büyüktür. Bu türkülere göçmen türküler veya göç türküleri denir. Bu bağlamda, Evlerinin Önü Bir Büyük Orman göçmen türkü niteliği taşımaktadır. Usul ve ağız özellikleriyle bölgeyi yansıtmıyorsa da, nesilden nesile aktarım sağlıklı gelişmiş ve yöre türküsü olmuştur. Türkünün günümüze gelişine tanıklık etmiş kimselerin aktardığına göre, türkünün derleme tarihi 1970 yılıdır ve aktarımı yapan ses, yaşı 90 civarında olduğu bilinen bir mahalle sakinidir. 1970'te 90 yaşında olan birinin büyüklerinden duyduğu bu türküyü en az 150 yıl önceye dayandırabiliriz. Ayrıca aktarıma tanıklık etme şansı bulan kimselerden, eserin notadaki usul ve makamsal yapıyla aktarıldığı kesin olarak ifade edilmektedir.

Toplumsal ve coğrafi etkilerin görüldüğü türkü, duygusal özelliğiyle de etkileyicidir. Bir anlamda sevda ağıtıdır. Yöresel özellikleri yansıtmasa da Çarşamba yöresindeki farklılığın varlığı anlamında büyük kazançtır.

VATAN
Dış Ticaret A.Ş

İhracatta Güvenin Adresi

Adres: Çobançeşme Mah. Eren Sok. 2/4 Bahçelievler / İSTANBUL
Tel: +90 (212) 652 11 70 Fax: +90 (212) 652 11 80
Web: www.vatandısticaret.com E-mail: vtn.istanbul@gmail.com

İSİM, ŞEHİR, HAYVAN!

Eylül

Sabah, anahtar tıkırtısından önce asansör sesinden anlarım ki birileri geliyor ve yalnızlık bitiyor.

Bütün günümü Bütünşehir Dergisi'nde geçiriyorum. Hatta gecelerimi de…

Ben buranın kadrolu bekçisiyim. Adım Eylül…

Kediden bekçi olur mu demeyin.

Her tıkırtıya önce ben koşarım. Zil çalmadan kapının önüne fırlarım.

İyi, güzel ve merhametli insanların kucağına atlarım.

Beni sevmeyecek olan içinde sevgi büyütememiş insanı huyundan, suyundan ve hatta kokusundan tanırım.

Ona hiç yanaşmam, uzaklaşırım hemen.

Geceleri camdan sessiz sokağı seyrederek geçiririm zamanın büyük bir bölümünü…

Sabah, anahtar tıkırtısından önce asansör sesinden anlarım ki birileri geliyor ve yalnızlık bitiyor.

En sevmediğim şeydir şu yalnızlık.

Hayvana terk edilmiş hissi verdiği için daha kötü ve daha korkunç…

En büyük zevkim cam kenarına konan kuşları güvercinleri seyretmek ve hatta üzerlerine atlamak.

Bu sebeple iki sefer üçüncü kattan aşağı düştüm.

Birinci düşüşümde fazla hasar olmadı ama bir kez daha düşmemden korkulduğu için hayvan barınağına bırakıldı.

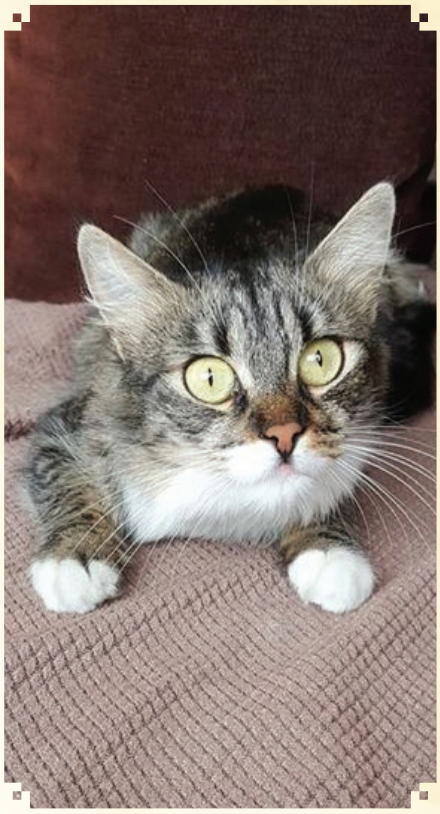

Burada geçen 11 günümü ne siz sorun ne ben söyleyeyim.

Resmen açık ve yarı açık cezaevindeymiş gibi geçtiği 11 gün.

Sonra Bütünşehir dergisinde eksikliğim ağır basmış olacak ki, geldiler beni aldılar.

Yaptıklarına pişman oldular ve hapis hayatım son buldu.

İkinci düşüşümde iç kanama sebebiyle Samsun OMÜ Ziraay Fakültesi Hayvan Hastanesinde yoğun bakımda geçti bir günüm.

Cam kenarından aşağıya düşmediğim zamanlar yani pencereler kapalı olduğu zamanlar kuşlardan başka dışarıyı siz insanları seyrediyorum.

Araba sesleri, yalnız ve çaresiz kalp atışlarınızı duyurmuyor.

Ambülans sesleri korku filmlerindeki sahnelerde olduğu gibi kuşları güvercinleri, martıları yürekleri pır pır yerinden çıkacakmış gibi havalandırıyorlar.

Ambülans içindeki, başkalarının hastalığına ve ölümüne kuşlardan daha az ilgi gösterir olmuşsunuz.

Kalabalıklar içinde yalnızlığınızı, birbirinize değmeden oraya koşuşturmanızı, panik içinde arabalardan kaçarak, sakınarak karşıya geçişlerinizi seyrediyorum.

Tuhaf ve saçma bir hayat kurmuşsunuz kendinize.

Kurduğunuz hayatta, inşa ettiğiniz şehirlerde biz hayvanlara yer olmadığını görüyorum bu camdan her dışarıya baktığımda.

Ve fakat kendinize, insanlara da yer bırakmamışsınız ki….

Ürettiğiniz, geliştirdiğiniz ve bir canlıdan daha kıymetli hala getirdiğiniz eşyalarınız ve araçlarınız doldurmuş hayatın her alanını…

Kara bulutları arasından kendini gösteren güneşle birlikte belki biraz ısınırım diye şu yere koyduğunuz caminin kubbesinin kenarına büzülen köpek, her ezan okunuşunda başını göğe kaldırıp derinden ve hüzünlü bir şekilde uluyor.

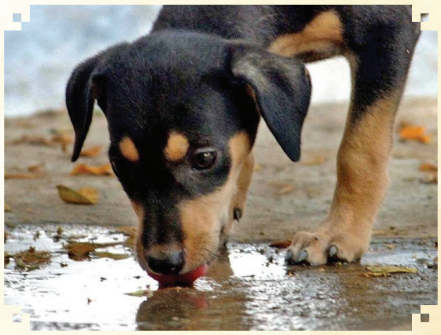

Siz onun dilinden anlamıyorsunuz.

Neden böyle uluduğunu, ne dediğini bilmiyorsunuz.

O zavallıcık her ezan okunduğunda başını göğe kaldırıp derinden ve hüzünlü bir şekilde, evcilleştirip sonra da ne hali varsa görsün diye kaldırıp attığınız, kaderine terk ettiğinizi için siz insanları Allah'a şikâyet ediyor.

Samsun Yazarlar Derneği'nden

BÜTÜNŞEHİR DERGİSİNE YILIN DERGİSİ ÖDÜLÜ!

Akasyamhaber

Samsun Yazar Derneği tarafından Bütünşehir Dergisi 2017'nin en iyi dergisi seçildi.

Samsun'da yılın Dergisi ödülü plaketini Bütünşehir Dergisi Sahibi Nuri Ayar ile Bütünşehir Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Recep Yazgan'a veren Samsun Yazarlar Derneği Başkanı Ahmet Seven, "Bütünşehir Dergisi yayın hayatına başladığı günden bugüne Samsun'un tarihi kültürel ve turistik değerlerini gündeme taşımış, gelecekte Samsun basın arşivinde ve aranılacak isim olarak yerini almıştır.

Samsun'un kültür ve tarihine şehir bilincine uzman yazar kadrosu gözüyle bakan Bütünşehir Dergisi Samsun Yazarlar Derneği'nin de dikkatini çekmiş olup bu anlamda Samsun'da yılın dergisi ödülüne layık görüşmüştür" diye konuştu.

Seven sözlerini, "Bütünşehir Dergisi'ne başarılı çalışmalarının devamını diler, neşriyatın Samsun'a kazandırılmasında emeği geçen bütün yayın ve yazar kadrosunu kutluyorum" diye tamamladı.

SAMSUNSPOR

1965

20 OCAK 1989

Elim trafik kazası sonrası hayatını kaybeten Futbol Şehitlerimizi vefatlarının 29. yıldönümünde rahmet ve minnetle anıyoruz.
Mekanları Cennet olsun...

BAFRA BELEDİYESİ

Bafra Belediye Başkanlığı

VEZİRKÖPRÜ'NÜN TOKİ İLE İHTİHANI: NALBANTLI MAHALLESİ

Bünyamin KIVRAK

Bir zamanların cıvıl cıvıl sokakları, son bir kaç parça işe yarar eşyalarını alma telaşı içindeki ev sahiplerinin puslu seslerine terkedilmiş.

Ne çok anılar saklar Nalbantlı Mahallesi. Şimdi Aşağı Nalbantlı ile Yukarı Nalbantlı'yı birbirine bağlayan ve her iki ucunda da eski bir Malpazarı'nı barındıran meşhur yolun bir yakasında geri dönülmez bir yıkım var. Doğrusu ve yanlışı ile Toki gerçeği mahallenin üzerinde yıkım rüzgarları estiriyor. Bir zamanların cıvıl cıvıl sokakları, son bir kaç parça işe yarar eşyalarını alma telaşı içindeki ev sahiplerinin puslu seslerine terkedilmiş. Sadece bir kaç on yıl önce neredeyse tüm mahallelinin kendir işi ile uğraşması nedeniyle bu iş koluyla anılan mahalle, geç saatlere dek kendir soyanların yaktığı cılız ateşlerle aydınlanır ve tüm Vezirköprü gençlerince "Dallas" diye anılan büyülü ambiyanslar sunardı. Aşağı Nalbantlı Camiinin hemen önündeki tarihi çeşme yok edileli hayli zaman geçti. Oysa bir zamanlar şakır şakır akan çeşmenin sesi, hemen mahallenin yanı başından akan Uluçay'ın çağıltılarına karışırdı. Uluçay deyince elbette kendir bükenler akla gelir. Yukarı Nalbantlı'dan Aşağı Nalbantlı'ya dek bir şerit halinde çayın kıyısındaki kumsalı mesken tutan kendirciler, çok yakın bir zamana dek bu tarihi ilçenin adeta simge mesleklerinden birini icra ederlerdi. Yedisinden yetmişine tüm Nalbantlılılar mutlaka

bu meslekle bir zamanlar iştigal etmişlerdir. Sabah erkenden başlayan bu hercümerç, akşamın geç saatlerine dek sürerdi. Mahallenin yağız delikanlıları "dolap" denilen çıkrıkları hep aynı frekansta çevirirken, tuğcular maharetli elleriyle araba urganı, sığır yuları, sicim gibi ipleri yetiştirmenin tatlı telaşındaydı. Ne var ki kendir lifinin yerini daha ucuz jüt ve naylon ipler alınca, ta seksenli yıllarda bu mesleğin helvasını çoktan yemeye başlamıştık bile. Şehrin en güzel simitlerini yapan fırın da caminin hemen karşısındaki yerini terkedeli bir hayli zaman oldu. Ama yine de bir kaç yıl önce Nalbantlı mahallesinin adı TOKİ ile yan yana anılmaya başladı ve bir iki yıl gibi kısacık bir sürede Nalbantlı mahallesinin neşesine tüy dikti.

Daha önce defalarca fotoğrafladığım bu sokak aralarını, bu kez terkedilmiş halleriyle fotoğrafladım. Bir kaç ev dışında neredeyse hepsi boştu. İşe yarar ne varsa sökülüp götürüldüğünden koca balina iskeletlerini andıran evlerin içine de girdim ve duvarlara sinmiş anıların izlerini sürdüm. Neredeyse barakalardan oluşan büyük çoğunlukta sefalet; bazen gıcırdayan merdivenler, bazen isli ocaklar, bazen de nemli duvarlar bırakmıştı geriye. Bunların arasında Vezirköprü sivil mimarisini yansıtan bir kaç ev Koruma Kurulu'nun çok isabetli kararı ile yıkım dışı bırakılmış ve "Bu Bina Koruma Altındadır" tabelaları çakılmıştı. En çok merak ettiğim bina ise caminin hemen yanından girilen sokağın Uluçay'a açıldığı yerdeki küçük Osmanlı Hamamı idi. Yıllar önce yine burada fotoğraf çekerken bu hamamı karşımda görmek beni bir hayli heyecanlandırmıştı. Ne var ki kubbesinin traşlanarak üstüne düz beton dökülmesine hayli üzülmüştüm. Buna karşın, Roma ve Bizans dönemi kamu binalarından sökülerek devşirilmiş kesme taşlardan yapılan bu hamam, mahallenin en dikkate değer yapısıydı. Her ziyaret ettiğimde biraz daha hırpalanmış bulduğum hamam, mahallenin terk edilişini belli ki daha büyük bir travmay-

Daha önce defalarca fotoğrafladığım bu sokak aralarını, bu kez terkedilmiş halleriyle fotoğrafladım. Bir kaç ev dışında neredeyse hepsi boştu. İşe yarar ne varsa sökülüp götürüldüğünden koca balina iskeletlerini andıran evlerin içine de girdim ve duvarlara sinmiş anıların izlerini sürdüm. Neredeyse barakalardan oluşan büyük çoğunlukta sefalet; bazen gıcırdayan merdivenler, bazen isli ocaklar, bazen de nemli duvarlar bırakmıştı geriye.

la atlatmış ve her zamankinden daha fazla yaralı karşıladı beni. Yetkililerden öğrendiğime göre Koruma Kurulu henüz nihai kararını vermemiş. Ama ben hamamın da diğer beş ev gibi korunacağı ve hatta restore edilerek şehre güzel bir eser kazandırılacağı kanaatindeyim. (Ne var ki yazı yayıma hazırlanırken, bir gece vakti aldığım habere inanmak istemeye istemeye evden çıktım ve hamamın olduğu sokağın yıkıntıları arasına daldım. Yıkım tam anlamıyla bir hayalet kent yaratmıştı. Gecenin karanlığı da eklenince hamamın yerini bulmak bir hayli güçleşti. İşte korkulan olmuştu. Arkadaşım haklıydı. Hamam yıkılmıştı. Oysa "Yalı Hamamı" diye bilinen bu hamam büyük olasılıkla Canik'i Osmanlı'ya katan ve Vezirköprü'de de çeşitli eserler yaptırdığını bildiğimiz ve dahi halen kullanmakta olduğumuz Ortacamii'yi yaptıran Yörgüç Paşa ile bağlantılı olmalıydı. Bu bakımdan Yalı Hamamı 600 yıllık bir eserdi ve büyük olasılıkla Osmanlı'nın Vezirköprü'deki en eski yapısıydı. Kimler hangi saliklerle yıkımına izin verdi elbette bize karanlık. Yine geç kalmış ve sevgili Vezirköprümüzden çok güzel bir eserin hoyratça koparılıp atılmasına göz yummuştuk. Tarih bizi affetmeyecek elbette ama, önce biz kendimizi affetmiyoruz. Yıkanları ve yıkılmasına izin verenleri de Allah'a havale ediyoruz.)

Belli ki Nalbantlı'nın Uluçay yakası için saatler sayılı. Belki çok kısa bir süre içerisinde dev makineler temel kazmaya başlayacak. Ancak düşüncem o ki, bu alan, bizim sadece şehir tarihinin izini sürerken gördüğümüz bir kaç antik şehri altında barındırıyor olabilir. Bu şehirler; Bizans şehri Andrapa, beylikler döneminin Köprü Köyü ve Selçuklu ile Osmanlının Gedegrası. Zira, Yörgüç Paşa 1427'de şehri Osmanlı topraklarına kattığında derenin kenarına çok süslü bir saray, hamam ve çok büyük bir pınar yaptırmıştı. Hamam, şimdi yıkılan Yalı Hamamı olamaz. Zira onun adı "Sultan Hamamı." Pınar'ın yerini biliyoruz ve pınar Toki sınırları dışında kalıyor. Ama sarayın ve hamamın yeri? Ayrıca Bizans döneminin ünlü Andrapası? Zira Toki alanı Andrapa kentinin metropolitlik merkezine çok yakın bir konumda. Tabi ki dere yatağı geçen bin küsür yıl içerisinde her yüz yılda oluşan ortalama iki depremle eğilip büküldü ve aynı zamanda bir kaç metre daha dipte yatak oluşturdu. Roma dönemi için bir şey diyememekle birlikte, özellikle Aşağı Nalbantlı Camiindeki taşlar eğer daha yukarıdaki Roma şehri Neoklaudiopolis'ten getirilmediyse, onu da düşünmek gerekir kanaati taşıyorum.

Ama elbette tüm bunları bir varsayım olarak söylüyorum. Her şey ilk kazmanın vurulmasıyla açıklığa kavuşacak. Yine de bu olasılığı gözardı etmiyor ve buradan tarihe not düşüyorum.

444 40 55 /samsunatakumbelediyesi /atakumbelediye www.atakum.bel.tr

ATAKUM BELEDİYESİ 1994

İSHAK TAŞÇI
Atakum Belediye Başkanı

" Hayalimizdeki Şehir Atakum İçin"

BU ŞEHRİN ORTAK KİMLİĞİ **SAMSUNSPOR!**

Yrd. Doç. Dr. Seyfullah GÜL

Samsunspor bu şehrin kültürün en önemli unsurlarından biridir ve bu değerle Samsun'u ve Samsunluyu ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtmak son derece kolaydır.

Şehirlerin imge ve simge yarışına girdiği günümüz dünyasında bazı şehirler kendilerine küreselleşme sürecinin getirdiği tek tipleşme ile birlikte daha egzotik ve popüler yeni değerler arama yarışına girerken ne yazık ki bazı şehirler de ellerindeki değerlerin farkına varamıyor ya da varmak istemiyor. Samsunspor bu şehrin kültürün en önemli unsurlarından biridir ve bu değerle Samsun'u ve Samsunluyu ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtmak son derece kolaydır. Unutulmamalıdır ki Samsunspor bu şehrin, tanınırlığı ve kimliği üzerindeki etkileri ile önemli bir farklılaşma ve imaj kaynağıdır. Bu günlerde ise bu değer ne yazık ki sadece içine düştüğü ekonomik bunalımla anılmakta belki de sahip çıkılmazsa kazandığı başarılarla değil, alacakları ödenmediği için şehri terk eden sporcularyla hatırlanacaktır.

Şehirlerin kimliğinde efsane ve mitlerin önemlidir. Türkiye'de Amasya, Ferhat ile Şirin, İngiltere'de Nottinghamshire kasabası Robin Hood ile öğünmektedir. Peki Samsun'un şehir kimliğini oluşturan değeri, efsanesi nedir? Bu efsane; Amazonlar mı? Samsunspor mu? Acaba ulusal düzeyde bir anket yapılsa bu şehri sembolize eden değerler için de Amazonlar mı Samsunspor mu çıkar. Acaba şehri yönetenler bu şehirde yaşadıkları dahi meçhul olan Amazonları sembolize eden heykellere yaptıkları harcamaların yüzde kaçı kadar yaşayan efsane Samsunspor için yaptılar.

Spor kulüpleri her şeyden önce şehrin yaşayan değerleridir ve ihtiyaç ve isteklere bakmaksızın olumlu ya da olumsuz bu şehre katkıda bulunurlar. Bakın zor şartlarda dahi ulusal basında belki de Samsun isminin en fazla geçtiği platformda yine Samsunspor vardır. 20 Ocak 1989 yılındaki elim kazada dahi yine şehrine görevini yapmadı mı?

Okuduğum bir yazıdan alıntı yaparak devam edeceğim yazıma. Avrupa'nın bir ülkesinde Türk kültürel değerlerinin ne kadar yaşatıldığı ve bazı şehirlerin kimliklerini sembolize eden değerlerinin neler olduğu algısı ilgili yapılan bu çalışmada sorulan sorulardan birisi de, Samsun denilince aklınıza ne geliyor sorusudur. Bu sorulara verilen cevaplar içerisinde ilk sırayı "19 Mayıs şehri" alırken, en yüksek orana sahip ikinci cevabın Samsunspor olması bana hiç de şaşırtıcı gelmedi. Yani Samsunspor sadece bu şehirde yaşayanların değil dünyanın çeşitli ülkelerinde ve başka kültürleri içerisinde yaşayan Samsunluların da ortak kimliğidir.

1965 yılı Nisan ayında Futbol Federasyonu başkanı merhum Orhan Şeref Apak imzalı olarak gelen yazıda birçok il ile birlikte Samsun ilinin de profesyonel takım kurma hakkı olduğu belirtilir. Bu yazıya istinaden dönemde şehirde kurulu olan Akınspor, 19 Mayısspor, Samsun Galatasaray ve Fener Gençlik takımlarının birleşmesi sonucunda 1965'in haziran ayında profesyonel Samsunspor futbol kulübü kurulmuş olur. Samsunspor'un resmi kuruluş tarihi 1965 yılı Türkiye'deki pek çok şehir takımının da kuruluş yılıdır. Peki Federasyon Başkanı Orhan Şeref Apak döneminde neden şehir takımlarının kurulması teşvik edilmiş ve dağınık olan birçok kulüp ortak bir kimlik altında birleştirilmiştir. İllerdeki futbol kulüplerini birleştirmenin nedeni nedir? Sadece ülkemizde sporu ve profesyonelliği teşvik etmek mi? Yoksa illerde ortak bir kimlik oluşturarak bu insanların birlik ve beraberlik içerisinde olmalarını mı sağlamaktı?

Unutmayalım! Samsunspor, bu şehrin sokaklarındaki kaldırım taşlarında top oynayan, okul harçlıklarını Samsunspor için veren çocuklarımızın ve topladığı çöplerden kazandığı parayı hiç düşünmeden verebilecek fedakarlığa sahip olan Samsunluların ortak bir kültürdür.

1965 yılı Nisan ayında Futbol Federasyonu başkanı merhum Orhan Şeref Apak imzalı olarak gelen yazıda birçok il ile birlikte Samsun ilinin de profesyonel takım kurma hakkı olduğu belirtilir. Bu yazıya istinaden dönemde şehirde kurulu olan Akınspor, 19 Mayısspor, Samsun Galatasaray ve Fener Gençlik takımlarının birleşmesi sonucunda 1965'in haziran ayında profesyonel Samsunspor futbol kulübü kurulmuş olur.

MODERN ŞEHİR BABAANNELERİ
YA KÖYLERE TERK ETTİ YA DA HUZUREVLERİNE!
Söyleşi; Prof. Dr. Şaban SAĞLIK

Mustafa KARAOSMANOĞLU

Müslüman şehir, maddi olanın da ötesinde selamla başlar, bir emniyete alma biçimi olarak devam eder.

Bir Müslüman şehrine uzaktan bakıldığında ilk görülen camilerdir, daha doğrusu cami minareleridir. Bir Müslüman ailenin evini ise dışarıdan göremezsin (mahremiyet olgusu), ancak sesini dışarıdan duyabilirsin; duyduğun ilk ses(ler) de çocuk sesleridir. Bu durumda bir Müslüman aile, mikro bir şehir oluyor. Şehrin ilk görünen "camisine" karşılık, ailenin ilk varlığı hissedilen "çocuk" olgusu... Bu denkliği doğru buluyor musun? Şayet doğru buluyorsan, biraz daha açar mısın?

Hocam, soruda söylediklerinizi doğru bulmakla beraber bütün bunların üzerine eklenebilecek bir şeylerin olduğunu sanıyorum. Müslüman şehir, maddi olanın da ötesinde selamla başlar, bir emniyete alma biçimi olarak devam eder. Yoksa minareler, işin ziyadesiyle göstergesel tarafında kalırlar, diğer tarafta şehrin sakinlerini ve misafirlerini rahat ettirme güvenlik altına alma gibi bir anlamı vardır Müslüman şehrin. Tabii ki minareler bir sembol olarak önemli insan gözüne ilk sunumu onlar yapıyorlar.

Fakat işin diğer yönüne gelince unutmayalım ki bizim peygamberimiz sadece Müslümanlar indin-

de emin değildi, Mekke'nin görece hakşinas kâfirleri de onu emin olarak görüyorlardı. Birinin başı derde düştüğünde, rahatlıkla biz bunu Muhammed (s.a.s.)'e havale edelim derdi. Hacerü'l-evsed hadisesini unutmayalım. Yani biz bir şehrin, maddi enstrümanlarını sağlam manevi olgular üzerine yerleştirmeliyiz. İslam şehri, geçmişteki var olan modellemelerde olduğu gibi Hazreti Peygamberin şahsından ve vasıflarından başlamalı, emaneti gerektiği gibi sakınıp saklamasını bilmeli.

Mahremiyet ve çocuk konusuna gelince; çocuk bir inşa meselesidir aslında ve bu inşa evvela annenin kültürel, inançsal ve dilsel evreninden başlar ve oradan kısa zaman içinde aileye taşınır. Ev bir maddi unsur olarak bu yapıyı örter, sakınır; buna evin mahremiyeti de diyebiliriz. Lakin bir çocuğu küçük yaşlarından itibaren alıp onu bir yetişkin hâline getirmek; ondaki insanı manen açığa çıkarmak da demektir. Yani biz burada bir Müslümanın çokça karşılaşabileceği bir çapraz geometri ile yüz yüze gelmiş oluyoruz aslında. Yani ev bir taraftan maddi olarak mahremiyeti sağlarken diğer taraftan çocuktan bir insan inşa etme biçimi olarak onu açığa ve dışarıya çağırır. Beşikten döşemeye adım atmayla başlayan ilk çocukluk çağı, ileri evrelerde evden sokağa geçişte de kendini koruyan enstrümanları evden tedarik eder. Elbette sokak evin dışarıya taşmış hâlidir; yani evin bütün bağlantılarıyla, yakınlığıyla, bütün ilişki kurma biçimleriyle, tavır almalarıyla ve yüz yüze gelmeleriyle tanımlayabileceğimiz bir şeydir sokak. Ana kucağından okula varıncaya değin diğer bir deyişle çocuğun 'e' hâlinden 'ev' hâline ve oradan da 'son' hâline kadar geçen süreçte bütün bu hususların hepsi insani oluşuma bir yatırım olarak sunulur. Çocuğun iç ve dış dünyasını oluşturan bu hususların hepsinin birden, çocukta sese ve anlama tekabül eden tarafı vardır ve insan denen varlığın oluşumunun genel ağırlığı, karakter olarak bu dönemde vücuda gelir.

İnternette yayınlanan ama herhangi bir dergi ya da gazetede yayınlanmayan "Yemen Türküsü" adlı bir yazı var. **Bu yazıdaki imza da Mustafa Karaosmanoğlu'na ait. Bu yazıyı büyük bir ihtimalle "hatıra" amaçlı yazmışsın. Ancak yazı harika bir "hikâye" olarak da okunabilir. Bu yazıda bir "babaanne" var. Daha doğrusu babaannenin gençlik günlerindeki efsanevi-masalsı hayatı var. Bildiğimiz kadarı ile bu babaanne Mustafa Karaosmanoğlu'nun gerçek babaannesi. Her türlü takdiri hak eden bu babaannenin şahsında sormak istiyorum: Bir ailede babaanne (özellikle senin babaannen gibi olanlar) hangi boşluğu doldururlar? Günümüz modern şehirlerindeki aileler maalesef babaanneleri ya köylere terk etti ya da huzurevlerine. Babaanneden yoksun büyüyen çocukların geleceklerindeki problem ve boşluklar konusunda ne söylersin?**

Günümüzde modernliğin sunumu altında kutsanan çekirdek aile dedikleri bir model var. Baktığımızda modern anlatı, büyükbaba ve babaannenin de yer aldığı geniş aile sistemini dışlıyor. Ortada sürüp giden büyük bir yalan var; rahat yaşamayı

Mahremiyet ve çocuk konusuna gelince; çocuk bir inşa meselesidir aslında ve bu inşa evvela annenin kültürel, inançsal ve dilsel evreninden başlar ve oradan kısa zaman içinde aileye taşınır. Ev bir maddi unsur olarak bu yapıyı örter, sakınır; buna evin mahremiyeti de diyebiliriz. Lakin bir çocuğu küçük yaşlarından itibaren alıp onu bir yetişkin hâline getirmek; ondaki insanı manen açığa çıkarmak da demektir.

huzurlu yaşamaya tercih eden modern büyük anlatı, teorik ve pratik her alanda bizi kandırmayı sürdürüyor. Bize bir şeyler vaat edenler, böylelikle bizden neleri kaçırdıklarını ustalıkla gizlemiş oluyorlar. Oysa çekirdek aile, pederşahi ailenin yayvan yapısına göre toplumsal dokuya nüfuz etme açısından çok daha dar alanlara temas etmekte. Çekirdek aile içinde çocuk, tam bir gelişim sağlamadan topluma gönderiliyor. Yaşı gereği önceden çözmesi gereken problemleri geç yaşlarda çözüme kavuşturması icap ettiğinden bu durum çocukta bir anomaliye sebep oluyor. Bir örnekle vermek gerekirse, geniş aile içinde sevgi ile sağaltılan 'uysal deli', modern toplumda psikopat olup çıkıyor, devamla; çocuk geniş aile içinde babada temsil edilen gücün ve kuvvetin mutlak olmadığını, büyük ebeveynin bir sözüyle, babada toplanan bu gücün saygıyla ve sevgiyle dizginlenebileceğini, buradan da geleneksel toplum içinde otoritenin kaynağının salt güç olmadığını anlıyordu.

Soruda bahsettiğiniz yazıya gelirsek eğer; ben Yemen'e, hep bir beklenti hâlinde olan babaannemin gözleriyle baktım, ben Yemen'i hep onun kulağıyla duydum ve onun hissiyatıyla hissettim. O yıllarda babaannem benim için, hayalin ve kurgunun ve dahi gerçeğin çaprazında ne varsa hepsini kapsayan bir hakikati temsil ediyordu. Bizim kuşağımızla son dönemleri yaşanan bir masaldı bu ve bugün itibarıyla sona erdi maalesef. Böyle bir boşluk tek başına yeter sanıyorum.

Batı'da mitoloji çok önemli, elbette bizim kıssadan hisse çıkardığımız mesellerimizin yerine Batıda bu alanı besleyen mitler var. Dolayısıyla bizim meselle hallettiğiniz bir konuyu Batılı zihin mitolojinin kapsama alanına dâhil ederek çözüyor. Bu meselenin bize ait olmayan tarafı. Kendimize dönersek eğer bizler, temel metin olarak kabul ettiğimiz Kur'an'dan yola çıkarak problem çözmeye başladığımızda, işbu mesellerin ne kadar önemli bir şey olduğunu görürüz.

Daniel Walles, "Big Fish" (Büyük Balık) adlı romanında, (bu romanın filmi de var) şöyle bir söz söylüyor: "Hikâyelere inanmayın, ama onların imgelerine mutlaka inanın." Yani yazar demek istiyor ki, hikâye ve hatıralar, boş değildir. Hele onlar vakit geçirmek için asla anlatılmazlar. Onların her biri günümüze dair çok değerli ve kalıcı "mesajlar" içerirler. Söz babaanneden açılmışken şunu da sormak istiyorum: Bize babaannenizle bizzat senin yaşadığın birkaç küçük hatıra anlatır mısın? Ve de bu hatıraların günümüze yansıyan mesajlarını de kısaca belirtir misin?

Batı'da mitoloji çok önemli, elbette bizim kıssadan hisse çıkardığımız mesellerimizin yerine Batıda bu alanı besleyen mitler var. Dolayısıyla bizim meselle hallettiğiniz bir konuyu Batılı zihin mitolojinin kapsama alanına dâhil ederek çözüyor. Bu meselenin bize ait olmayan tarafı. Kendimize dönersek eğer bizler, temel metin olarak kabul ettiğimiz Kur'an'dan yola çıkarak problem çözmeye başladığımızda, işbu mesellerin ne kadar önemli bir şey olduğunu görürüz. Meseller bir toplumun çocukluk çağının dili gibidirler aslında. Olan bitenle olması gerekenin arasında bir yerde yer alırlar. Gerçeğe de yakındırlar hayale de, düşe de bakarlar hakikate de. Biz de onlardan ivmelenip hayatımızı pratize etmeye çalışırız.

Babaanneme gelince o, meselle gerçek arasından bir köprüydü benim için mesele de inanırdı hakikate de. Hz. Ali Efendimizin Kan Kalesi fethinde bir nara attığında bin kişinin ödünün patladığına da inanırdı, çalışırken kamburunu çıkaracak kadar toprağa bir hakikatin gömülmüş olduğuna da iman ederdi. O dünyanın yüzlerce, binlerce yılın kazanımlarının arasından süzüp önümüze koyulan teorik ve pratik hususların insan için terkedilemez en büyük doğrular olduğuna inanırdı. Mesela soyun devamlılığının çok önemli olduğuna inanır bu minvalde yolculuklarda aileyi ayırarak olası bir kazada bütün ailenin birden yok olmasına

karşı önlem almış olurdu. Değerli hocam bize açılan bu söyleşi alanına babaannemle yaşadığın bir hatırayı kendi dilimle anlatmam hiç mümkün görülmüyor.

"Sözün Söze Söylediği" adlı şiirinde geçen "bir oyunun çekilip gitmesi/alıp başını sokaklardan" mısraları geldi aklıma. Bir şehirde, özellikle sokaklarda çocukların çekilmesi ne demektir? Yahya Kemal meşhur yazısı "Ezansız Semtler"de modern şehirlerimizde ezan sesinin duyulmamasının Türk çocuklarına neler kaybettirdiğini söyler. Yukarıda da bir denklik kurmuştuk: Bir şehirdeki ezan sesi ile o şehrin sokaklarındaki çocuk sesleri birbirine denktir, diye. (Burada "Şehir ve Çocuk" adlı yazınızı da hatırlatalım) Bahsettiğim şiirde geçen "bir oyunun çekilip gitmesi/alıp başını sokaklardan" mısralarını bu bağlamda biraz daha açsan?

Her insan bir medeniyetin uzantısı olarak var kılınır, bu tarihin bütün evrelerinde böyledir. Bir medeniyetin; kurduğu şehirlerden tutun, korunma, barınma, giyinme, konuşma ve ilişki kurma biçimlerine kadar ürettiği her şeyin insana varoluşsal etkilerde bulunduğunu biliyoruz. Bu dolayımda her yeni medeniyet selefinin getirilerinden bir kısmını yok eder, bir kısmını tashih eder ve bir kısmının yerine yenisini teklif eder. Bağlam gereği değişim dozu yeni medeniyetin gücüne ve etki alanlarının genişliğine göre değişir.

Çocuğun binlerce yıldır kendini var ettiği sokaklar modern hayat tarzının ve özellikle son dönemde internetin etkisi altında kaybolup gitti. Hâliyle çocuğun arkadaş edinme vasatı da buharlaşmış oldu. Dolayısıyla bir mekân olarak sokak, çocuğun fiziksel, ruhsal ve dolayısıyla kurgusal dünyasından hızla uzaklaştı. İşbu getiriler altında bakarsak eğer geleceğin çocuğu bu günün çocuğuna hiç de benzemeyecek gibi. Pek tabii çocukları birbirine benzemeyen bir dünyanın oyunları nasıl benzeyebilir. Şiirde "bir oyunun çekilip gitmesi/alıp başını sokaklardan" dizeleriyle kastedilen bu olsa gerek. Sanıyorum o günkü duygularım buna yakın duygulardı.

Her insan bir medeniyetin uzantısı olarak var kılınır, bu tarihin bütün evrelerinde böyledir. Bir medeniyetin; kurduğu şehirlerden tutun, korunma, barınma, giyinme, konuşma ve ilişki kurma biçimlerine kadar ürettiği her şeyin insana varoluşsal etkilerde bulunduğunu biliyoruz.

Mevlana İdris Zengin, bir yazısında "camilere çocuk parkları ilave edilsin" manasında bir şey söylemişti. Mevlana İdris bu teklifini ise, "Çocuklara camiyi tanıtma ve sevdirme" bağlamında söylemişti. Geçtiğimiz aylarda bu konu yeniden gündeme geldi tartışıldı. Cami ve çocuk ilişkisi bağlamında sizin bu tür tekliflere nasıl baktığınızı merak ediyoruz. Bu konuda sizin aynı zamanda bir şair olarak daha çarpıcı bir öneriniz var mı?

Bence masumiyet birilerinden sakınılanın, o, kimse ona bahşedilmesidir. Yani bir nevi torpilli olmak demektir. Bu bağlamda çocukların masumiyet içermeleri bence Allah'ın onları nice farklı sevmesinden ve de indinde torpilli saymasından kaynaklanır. Yoksa bir şey binlerce yıl masum kalabilir mi? Benim bildiğim kadarıyla Allah en büyük oyun kurucudur, belki de çocukların oyun kurmaları 'O'nunla sıfat olarak en yakın oldukları yere denk geliyor da onun için. Dolayısıyla has şair ve dost olma niteliğini her daim üzerinde barındıran Mevlana çok doğru söylemiş, bence eksik de bırakmamış tam söylemiş.

Cahit Sıtkı Tarancı "Çocukluk" adlı şiirine, "Affan Dede'ye para saydım/Sattı bana çocukluğumu" mısralarıyla başlar. Şair şunu söylemek ister âdeta: Biri bize çocukluk hatıralarımızı, hatta çocukluk eşyalarımızı anlatır ya da hatırlatırsa, bu çok değerli bir şeydir. Yani "çocukluk" değerli bir şeydir. Günümüz çocuklarının geleceğe hatıralar

bıraktığına inanıyor musun?

Şöyle bir bakıyorum da acısı olmayan şeyin hatırası olmuyor. Acının bellekle kurduğu ilişki diğer "şey"lerinkine nispeten oldukça derin. Bellek ona verdiği imtiyazı başkasına tanımıyor. Üniversitenin birinci yılındayken bir arkadaşımızın evine gittik; arkadaşımız varlıklı bir ailenin evladı olduğu için buzdolabından çamaşır makinasına, bulaşık makinasından diğer bütün araç gereçlere kadar her eşya, hem lüks ve hem de eksiksiz bir şekilde vardı. Biz misafirlikten dönerken ev arkadaşım olan mimar Hüseyin Deniz iyi ki böyle bir evde oturmuyoruz dedi. Biz niye öyle diyorsun dediğimizde eğer böyle bir evde otursaydık ilerde çocuklarımıza ne anlatabilirdik ki diye ekledi. Aklımda çakılı bir sözdür o. Çocuklar artık oyun icat etmiyorlar, birilerinin onlara sundukları oyunları farklı tabanlarda ve değişkenlik içeren mahallerde oynuyorlar. Her şeyleri birbirlerine benziyor. Aralarındaki fark değişik internet sayfalarına girmenin ötesine taşamıyor. Artık oyun oynamanın da bir gayreti bir meşakkati kalmamış diyebiliriz. Sanıyorum günümüzün çocukları fazla hatıra biriktirmiyorlar. Lakin onların gelecekte meseleye nasıl bakacaklarını tam anlamıyla bilmiyoruz. Buradan ne üretecekler bizim bilgimizin dışında. Bu bizim için büyük bir soru işareti.

Bir önceki sorunun devamı olarak şunu da sormak istiyorum: Sait Faik meşhur "Son Kuşlar" adlı hikâyesinin sonunda, "Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde, güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında, toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi." der. Yani günümüz modern şehirleri özellikle çocuklar için yaşanabilir bir "mekân" olmaktan çıkıyor. Ne ağaç, ne yeşillik, ne hayvan ne de tabiat… Modern şehirler artık insanı "**dil"sizleştiriyor mu? Bu konuda ne dersin?**

Evet, dünya Sait Faik'in içinde yaşadığı dönemden hem çok daha hızlı hem de çok daha farklı bir şekilde değişiyor. Bu değişim eskinin dünyasında aynı aks üzerinde, bir derece değişimi şeklinde kendini gösterirken bu günün dünyasında aynı değişimin niteliksel akslarda gerçekleştiğini görmekteyiz. Belki Sait Faik'in dediğini değerlendirip önlem alacak birileri çıkabilir. Fakat bence daha büyük bir tehlike var, günümüzde insan olarak aynada gördüğümüz elleri, ayakları, kafası, burnu, ağzı olan bu formu; bize kazandıran bedenimizi kullanış biçimimizdir. Bütün bu organlarımıza şeklini veren şey onları ne kadar ve nerede kullandığımızla doğrudan ilgili, bugün artık onları klasikte kullandığımız şekliyle hem formel hem de içeriksel olarak hızla terk eder durumdayız. Eğer bu gidişattan ayrılıp deformasyonu durdurabilecek bir yaşam biçimi oluşturamazsak halimiz hiç de iyi olmayacak gibi. Bugünkü gidişat devam ederse -belki bizler görmeyeceğiz ama- ilerde insanoğlunun farklı ayakları ve farklı elleri oluşabilir. Yani korkunç bir deformasyona uğrayabiliriz. Bunun dile yansıması da olacak tabi, yeni gelişen yaşam tarzı, kendine uygun eşyayı da kendi içeriği gereği üreteceğinden, her eşyanın bir kelimenin ucunda belirginleşmeye durması hasebiyle, en azından bahsi geçen bağlamda farklı kelimelerle konuşacağız demektir. Ama sanırım toplumsal ilişki bağlamında da farklılıklar oluşacağı için buradan kaynaklanan bir biçimde dil de yapısal anlamda bükülecek bir sürece hızla girecek ve terkedilen unsurlarla birlikte o da kendi bünyesinden bazı şeyleri bırakacaktır. Pek tabi bu durum yabancılaşmayı peşinen arkasından getirecektir. İşbu değişimin savunusu en zor olan yerden başlayacağını düşünürsek eğer söz konusu durumda en büyük yarayı çocuklar alacaktır.

Mustafa Karaosmanoğlu 1962 Samsun Bafra doğumludur. İlköğrenimini Bafra'da, ortaöğrenimini Samsun'da tamamladı. Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi bölümünde mimarlık okudu. Şiir yayınlamaya üniversite yıllarında Konevi Dergisi'nde başladı, daha sonraki yıllarda Karçiçeği, Aşiyan ve Yolcu dergisinde şiirleri yayınlandı. Karaosmanoğlu, askerliğinin ardından 1992'de Samsun'a yerleşti. Evli ve iki kız çocuğu babasıdır, halen Samsun'da yaşamaktadır.

Kaynak: diyanetdergi.com

canik belediyesi

"Türkiye'nin Gözbebeği"

15 TEMMUZ ŞEHİTLER TEPESİ SANCAKTEPE PROJESİ

Kafeterya | Seyir Alanları | Yürüyüş Yolları | Amfi Tiyatro

Samsunumuza Hayırlı Olsun

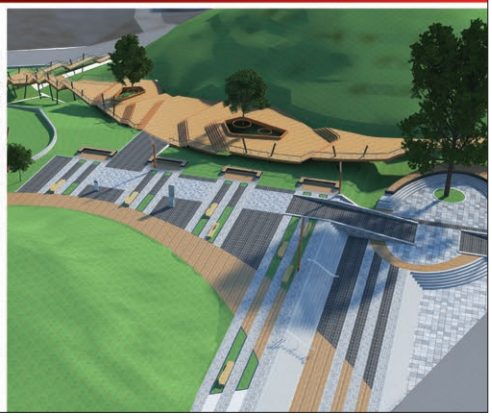

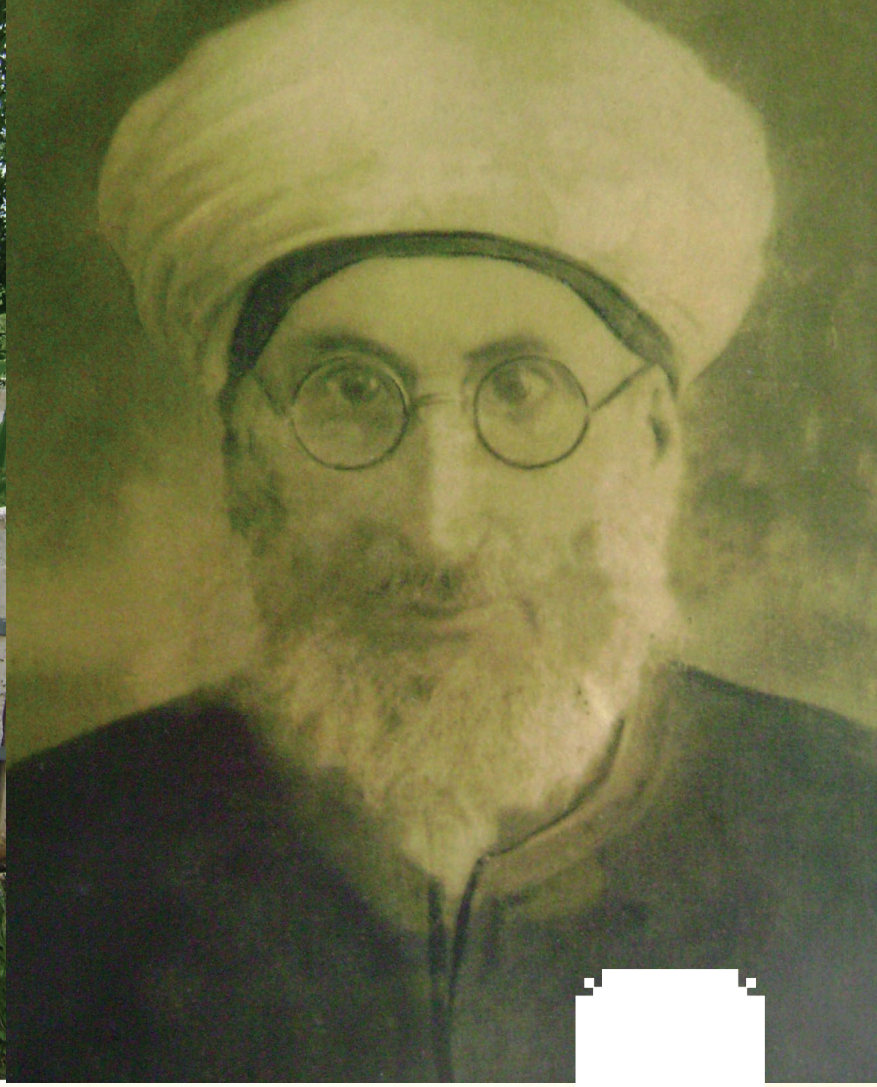

İstiklâl Mahkemeleri Tarafından Samsun'a Sürgüne Gönderilen Bir Müftü

HARPUT ULEMÂSINDAN MEHMED KEMÂLEDDİN EFENDİ

Doç. Dr. Ahmet KARATAŞ

Dedesi "Kasîde-i Bürde Şârihi" olarak nâm salmış Harput müftüsü müderris Hacı Ömer Naîmî Efendi, babası şöhreti Harput'u aşmış bir hâfız, müderris ve mutasavvıf olan Hacı Abdülhamid Hamdî Efendi, annesi Mü'mine Hanım'dır.

Kemâleddin Efendi Harput'un İmamzâde/ Müftügil/ Efendigil sülâlesi m. XVI. asırdan itibâren âlimleriyle şöhret bulmuş, ilim neşri hususunda gösterdiği cehd ü gayretle nâmı bugünlere gelmiş bir ocağının "hânedân-ı ilm"in hem dinî eser veren hem de edebî kimliği olan son âlim ferdidir.

15 Ramazân 1283/ 21 Ocak 1867'de Harput'ta, Ağa Mahallesi, Hacı Hamîd Efendi Sokağındaki 56 kapı numaralı konakta doğdu.

Dedesi "Kasîde-i Bürde Şârihi" olarak nâm salmış Harput müftüsü müderris Hacı Ömer Naîmî Efendi, babası şöhreti Harput'u aşmış bir hâfız, müderris ve mutasavvıf olan Hacı Abdülhamid Hamdî Efendi, annesi Mü'mine Hanım'dır. Kemâleddin Efendi evin en küçük çocuğudur.

Rüşdiye-i Askeriyye'ye Arapça hocası olarak vekâleten atanmasıyla hayatının kayıtlara geçen resmî memuriyet devresi başlamıştır.

1316/1900'de aynı mektebin kavâid hocalığına, 1318/1902'de Arapça hocalığına terfîan getirilmiştir. Aynı yıl Kâmil Paşa Medresesi'ne asâle-

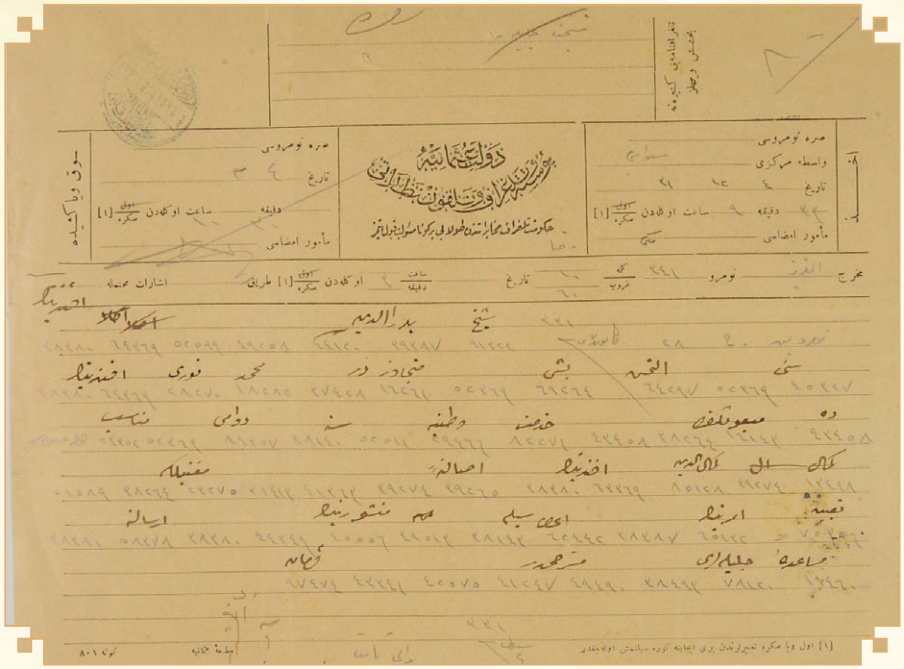

ten tayin edilmiş, 1324/1908'de dört ay El'azîz merkez kadılığına vekâlet etmiştir. 1325/1909'da Ma'mûretü'l-azîz Mekteb-i Sultânî'sinde Arapça hocası olmuş, aynı yıl yaklaşık bir ay İsti'nâf Mahkemesi reisliğine vekâlet etmiş, sonra aynı mahkemenin âzâlığına tayin edilmiş, yine bu yıl Mekteb-i Rüşdiye-i Askeriyye'de Arapça hocalığına devam etmiştir. 1326/1910'da Mekteb-i Sultânî'de, 1327/1911'de Rüşdiye-i Askeriyye'de Arapça hocalıkları yapmış, 1330-1331/19141915'te Numûne Mektebi'nde Kırâat, Elif Bâ ve Arapça hocalıklarında bulunmuştur.

Kemâleddin Efendi'nin o yıllarda serbest avukatlık da yaptığı ifade edilmektedir.

Ayrıca muhtelif komisyonlara ve meclislere üye olmuş ve bunların bir kısmının başkanlığını yürütmüştür. 17 Rebîü'l-âhir 1334/ 9 Şubat 1331/ 22 Şubat 1916'da önce vekâleten çok kısa bir müddet sonra da asâleten Ma'mûretü'l-azîz merkez müftüsü olmuştur.

Aynı yıl Harput Dârü'l-hilâfeti'l-aliyye Medresesi'nin kısm-ı âlîsine (sahn) müderris olarak da atanmış,53 burada Tefsir, Hadis, Usûl-ı Fıkıh, Belâğat derslerini okutmuştur.54 1342/1924'te yürürlüğe konulan Tevhîd-i Tedrîsât Kanunu gereğince bütün Dârü'l-hilâfe medreseleri ile birlikte Harput Dârü'l-hilâfe'sinin de hazırlık kısmı ilgâ edilmiş, diğer kısımları ise İmam-Hatip Mektebi'ne dönüştürülmüştür.

Bu dönüşümle birlikte Harput İmam-Hatip Mektebi'nde dersler ve müfredât değiştirilmiş, hoca sayısı da yarıya düşürülmüştür.

Kemâleddin Efendi bu mektepte de 21 Kasım 1925'ten azledildiği 7 Eylül 1926'ya kadar Edebiyat muallimliği yapmıştır.

Diyânet İşleri Başkanlığı Arşivi'ndeki hizmet cetvelinden anlaşıldığına göre Kemâleddin Efendi müftülük vazifesi ile muallimlik ve müderrisliği azledildiği güne kadar birlikte yürütmüştür.

Kemâleddin Efendi 30 lira olan son müftülük maaşını 1 Kasım 1926'da almıştır.

Şark İstiklâl Mahkemesi'nce suçlu bulunup Samsun'a sürgüne mahkûm edilince Diyânet İşleri Başkanlığı onu müftülükten azletmiştir.

Bunun üzerine Kemâleddin Efendi 20 Eylül 1926'da Başkanlığa Samsun'dan bir dilekçe yazarak Memuriyet Kanunu'nun 49. maddesine istinâden en az 6 ay hapis ceza-

Harput Dârü'l-hilâfeti'l-aliyye Medresesi'nin kısm-ı âlîsine (sahn) müderris olarak da atanmış,53 burada Tefsir, Hadis, Usûl-ı Fıkıh, Belâğat derslerini okutmuştur.54 1342/1924'te yürürlüğe konulan Tevhîd-i Tedrîsât Kanunu gereğince bütün Dârü'l-hilâfe medreseleri ile birlikte Harput Dârü'l-hilâfe'sinin de hazırlık kısmı ilgâ edilmiş, diğer kısımları ise İmam-Hatip Mektebi'ne dönüştürülmüştür.

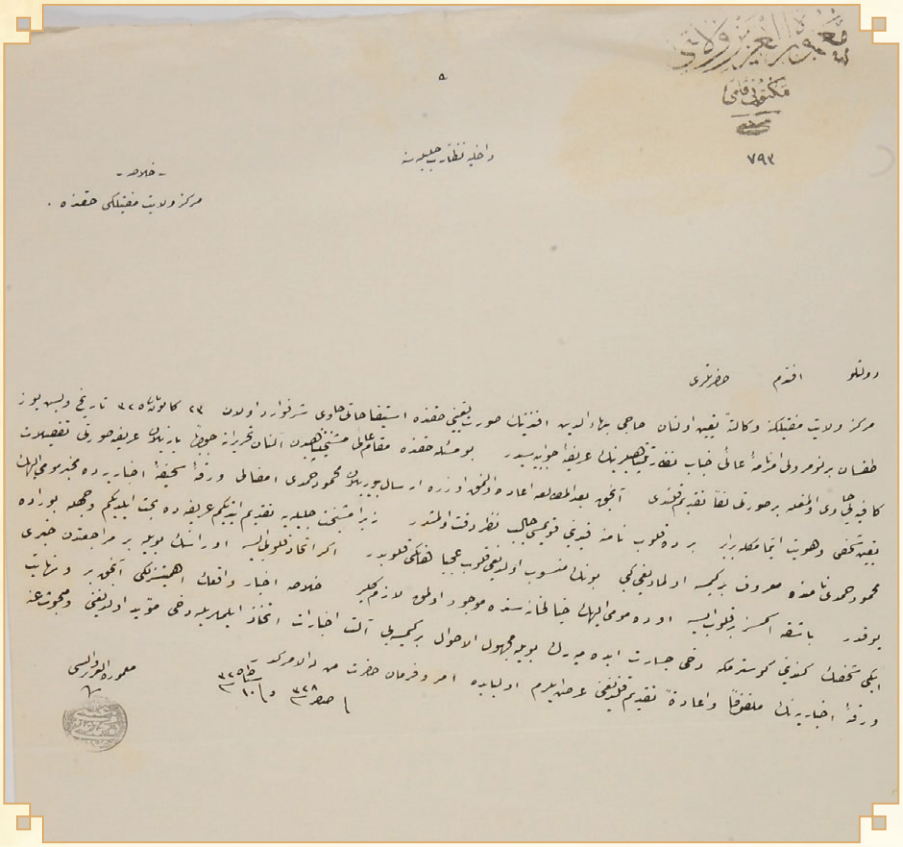

sına çarptırılanların memurluktan ihraç edilebileceklerini, kendisinin ise belli bir süre ile (Örfî İdâre sona erinceye kadar) Samsun'da ikâmete mecbur kılındığını; binâenaleyh memurluktan atılmamasını ve maaşının kısmen de olsa kendisine verilmesini istirham etmiştir.

Ancak onun bu istirhâmnâmesi dikkate alınmamıştır. Kemâleddin Efendi sürgünden dönünce ilgili mercilere mürâcaat ederek 20 Şubat 1928'de, 62 yaşındayken emekliye ayrılmıştır. Emekliliği için esas alınan hizmet süresi 31 sene 7 ay 28 gündür. Bu süre göz önünde bulundurulduğunda üst derece emekli aylığı alması gerekirken herhangi bir sebep belirtilmeksizin düşük kademe ile emekliliğe sevkedilerek kendisine yalnızca 9 lira 96 kuruş emekli aylığı bağlanmıştır.

Millî Mücâdele'nin, başta Şeyh Saîd olmak üzere Şark'ı kasıp kavuran çeşitli ayaklanmaların, toprak kayıplarının, huzursuzlukların, Takrîr-i Sükûn döneminin, maddî ve manevî inkırâzların yaşandığı, bir devletin batıp yeni bir devletin doğduğu netâmeli devrede Osmanlı'nın Ma'mûretü'l-azîz'deki son, Cumhuriyet'in ilk müftüsü olarak 10 yıl, 6 ay, 20 gün görev yapmış, Şark İstiklâl Mahkemesi'nin verdiği sürgün kararı sonrası 7 Eylül 1926'da müftülükten azledilmiştir.

İtilâf Devletleri'nin mütâreke hükümlerini keyfî olarak uygulamaya başlamaları birçok şehirde olduğu gibi zaten Türk, Kürt, Zaza, Ermeni, Süryani, Nasturi gibi çeşitli dinî ve etnik kimlikleri barındırması hasebiyle diken üstünde olan El'azîz'de de tepkiye sebep olmuş, Vilâyât-ı Şarkiyye Müdâfaa-i Hukuk-ı Milliyye Cemiyeti Ma'mûretü'l-azîz Şubesi tarafından Sadâret'e işgâl kuvvetlerinin bu maksatlı faaliyetlerinin İslâm hilâfetini kat'î olarak yıkmayı ve müslüman ahâliyi yok etmeyi amaçladığını vurgulayan bir protesto telgrafı gönderilmiştir. Bu telgrafta imzası bulunanlar arasında Kemâleddin Efendi'nin de yakınen tanıdığı ulemâdan ve eşrâftan zevât ile şeyhi Osman Bedreddin Efendi (İmam Efendi) olmasına rağmen kendisi yoktur.

Bursa'nın işgâlden kurtarılması vesilesiyle El'aziz'de düzenlenen resmî törende "Türkçe bir duâ-yı belîğ" yapılmıştır. Fakat duâyı yapan zat mevcut müftü değil, Kuvâ-yı Milliye hareketinin müdâfilerinden "müfti-i sâbık Fâik Efendi"dir. Kemâleddin Efendi tevsîk edemediğimiz bir bilgiye göre Kuvâ-yı Milliye hareketini benimsediği için Damad Ferid Hükümeti'ne şikâyet edilmiş fakat hakkında herhangi bir işlem yapılmamıştır.

Ancak devrin matbuâtında ve konuyla ilgili hazırlanmış şümullü kaynaklarda Kemâleddin Efendi'nin Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının başta Müdâfaa-i Hukuk cemiyetleri olmak üzere açıkça arka çıktığı ve yönettiği Milli Mücâdele hareketiyle ilgili teşkilatlanmaları ve kongreleri desteklediğine dâir resmî bir bilgi ve kayıt bulunmamaktadır.

Meselâ Ma'mûretü'l-azîz Vilâyeti Müdâfaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti'nin reis ve âzâları arasında Vâli Vekili Abdülkadir Bey, Belediye Reisi Mehmed Rif'at Bey, Binbaşı Cemil Hüdâî Bey'le berâber şehrin bazı ulemâ ve eşrâfı bulunmaktayken vilâyet müftüsü Kemâleddin Efendi'nin adı geçmemektedir.

Halbuki Millî Mücâdele sürecinde başta Ankara, İzmir, Sivas, Amasya, Denizli, Niğde, Trabzon, Manisa, Erzincan, Eskişehir, Maraş, Van, Mardin, Zonguldak olmak üzere onlarca vilâyetin ve kasabanın müftüsü Mustafa Kemâl ve arkadaşlarını kayıtsız şartsız destekleyen Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti'nin ya o şehirlerdeki reisleri yahut âzâları idiler. Yine bu süreçte başta müftü-

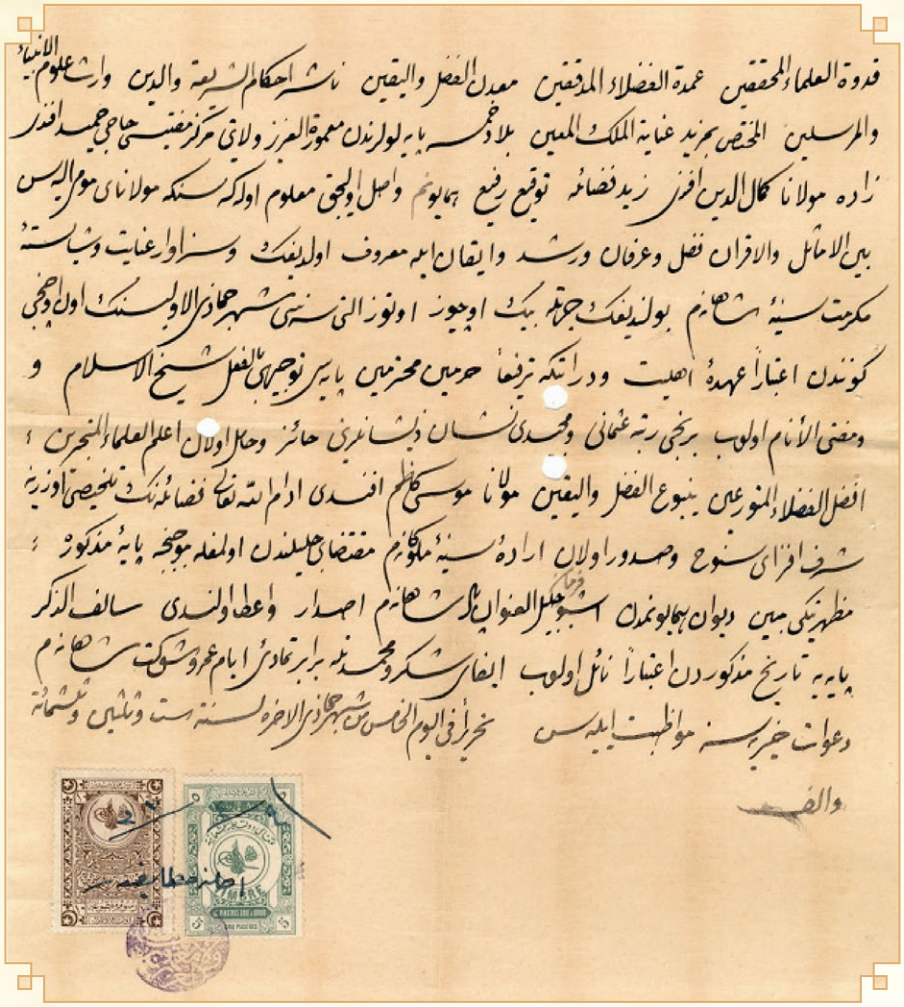

ler olmak üzere sayısı yüzleri bulan din adamları hem mülkî ve idârî âmirlerle birlikte hareket ediyor hem de halka Millî Mücâdele fikrini aşılamak, bu mücâdele lehine kamuoyu oluşturmak ve bu çerçevede onları din-vatan müdâfaasına teşvik etmek üzere -silâhlı birlikler oluşturmak ve cephe kurmak dâhilcanla başla çalışıyorlardı.

Hattâ Şeyhülislâm Dürrizâde Abdullah Efendi'nin (v. 1923) "Kuvâ-yı Bâğiyye" şeklinde tavsif ettiği Kuvâ-yı Milliye hareketini topyekûn "hurûc ale's-sultân" olarak görüp86 bu hareketin önde gelenlerinin öldürülmeleri yönünde verdiği fetvâya karşılık (11 Nisan 1920) Ankara Müftüsü Mehmed Rif'at Efendi (v. 1941) başkanlığındaki bir heyetin hazırladığı "esâret altındaki İslâm halîfesini kurtarmak ve vatan topraklarını düşmandan temizlemek" için Millî Mücâdele'yi destekle-menin vucûbiyetine dâir yayımlanan meşhur Ankara Fetvâsı'nı (14 Nisan 1920) Mustafa Kemâl Paşa'nın isteğiyle 153 müftü, âlim, müderris tasvip ve tasdik ederek imzalamasına rağmen bu zevât arasında Ma'muretü'l-azîz vilâyet müftüsü Kemâleddin Efendi'nin bulunduğuna dâir bir kayda bütün araştırmalarımıza rağmen rastlayamadık.87 Aksine gerek Sultan Vahidüddîn (VI. Mehmed, v. 1926) için cülûsiyye kaleme alması gerek bilâhere "hükûmet-i milliyenin meşrûiyyet ve teşekkülüne muhâlefeti ve makām-ı hilâfete sadâkat ve merbûtiyyeti mütezammın evrâk-ı muzırra" yazdığı ve muhâfaza ettiği için Şark İstiklâl Mahkemesi tarafından hilâfet ve saltanat taraftarı, inkılâpların muârızı sayılarak tutuklanıp yargılanması ve ceza alması Kuvâ-yı Milliye hareketini desteklediğinden dolayı Damad Ferid'e şikâyet edildiği iddiasıyla örtüşmemektedir. Kaldı ki Damad Ferid "saltanat ve hilâfeti yıkmak isteyen İslâm düşmanı eşkıyâ çetesi, şerîat nizâmına başkaldıran vatan hâinlerinin bir araya geldiği teşkilât" olarak gördüğü ve öncü kadrolarını idama mahkûm ettirdiği Kuvâ-yı Milliye hareketini destekleyen birine göz yumacak hoşgörüye sahip bir sadrazam değildir. Zira o, Kuvâ-yı Milliye'yi destekleyen hattâ bu harekete sıcak bakan pek çok vâli, kaymakam, komutan, mutasarrıf, defterdar gibi mülkî, askerî ve idârî birimlerdeki görevlilerle birlikte vilâyet ve kazâ müftülerini de "irâde-i seniyye" ile azletmiş, bu zevâtın bir kısmını da sürgüne göndermiştir.89 Millî Mücâdele sürecinin şâhitlerinden olan merhum Sunguroğlu'nun o dönem El'azîz'de Millî Mücâdele ile ilgili faaliyetler ve mücâdeleyi destekleyen kişiler hakkında bilgi verirken Kemâleddin Efendi'den hiç bahsetmediğini de ayrıca belirtmek gerekir.

Öte yandan Cumhuriyet kurulduğunda Ankara hükûmetinin Kemâleddin Efendi'yi azletmemek sûretiyle müftülüğünün devamını uygun görmesi Kemâleddin Efendi'nin en azından ilk iki yıl Cumhuriyet için tehlike oluşturmadığını göstermesi bakımından dikkat çekici bir husustur. Merhum Sunguroğlu'nun kaydettiğine bakılırsa Kemâleddin Efendi İstiklâl Mahkemesi'ne sunduğu müdâfaanâmede "Cumhuriyet rejimine sâdık" bir ferd olduğunu hayatından örneklerle anlatmıştır.

Buna dâir bildiğimiz en önemli örnek kızı Râşide Hanım'ı Cumhuriyet'in ilân edildiği 29 Ekim 1923'te Ankara Hükümeti'nin atadığı El'azîz Müdde-i Umûmîsi Mehmed Şefik Bey [Turhan] ile evlendirmesidir.92

Devrin El'azîz matbuâtını incelediğimizde de Cumhuriyet'in ilân yıldönümünün resmî olarak ilk kutlandığı 1925 yılında Kemâleddin Efendi'nin El'azîz'de vilâyet müftüsü sıfatıyla devlet erkânının ve halkın huzurunda yüksek sesle Cumhuriyet'in yükselmesi ve gelişmesi için Türkçe duâ ettiğini ve hâzirunun bu duâya coşkulu âminlerle iştirâk ettiğini görürüz.93 Ne var ki bütün bu karîneler onun Cumhuriyet'in ve inkılâpların muârızı olarak ithâm edilmesini engelleyememiş, tutuklanarak yargılanmaktan ve ceza almaktan onu kurtaramamıştır.

Şark İstiklâl Mahkemesinde Bir Müftü: Kemâleddin Efendi Millî Mücâdele esnâsında millî menfaatler aleyhine çalışanları ve bozgunculuk yapanları Hıyânet-i Vataniyye Kanunu gereği yargılama amacıyla ilk olarak 1339/1920'de kurulan İstiklâl Mahkemeleri -Ankara'daki hâriç olmak üzere- iki defa kapatılmış, Cumhuriyet'in ilânına gelen ağır tepkiler üzerine 1342/1923'te yeniden açılmıştı.

1342/1924'te hilâfetin ilgâsı ile alevlenen huzursuzluklar 19 Recep 1343/ 13 Şubat 1925'te zaten karışık olan doğuda Şeyh Saîd isyanının patlak vermesine yol açtı. Bunun üzerine önce aralarında El'azîz, Diyarbekir, Erzurum'un da olduğu doğudaki 13 vilâyette idâre-i örfiyye (sıkı yönetim) ilan edildi (30 Recep 1343/ 24 Şubat 1925). 8 Şa'bân 1343/ 4 Mart 1925'te de Takrîr-i Sükûn Kanunu çıkarıldı ve Ankara ile birlikte İsyan Bölgesi (Şark) İstiklâl Mahkemesi kuruldu.

18 Ramazân 1343/ 12 Nisan 1925'te Diyarbakır'da göreve başlayan Şark İstiklâl Mahkemesi heyeti Şeyh Saîd ve arkadaşlarını 3 Zilka'de 1343 - 6

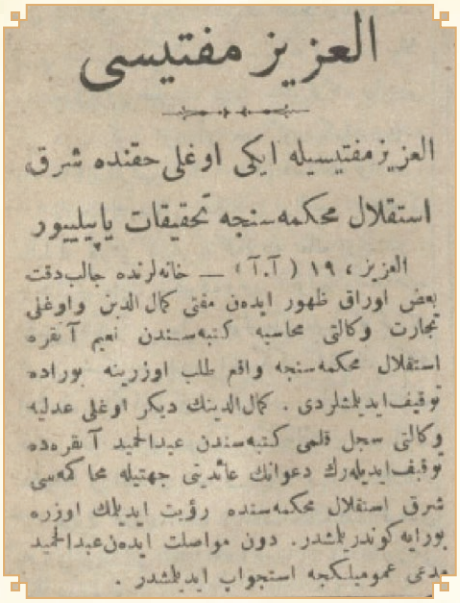

العزیز مفتیسی

العزیز مفتیسیله ایکی اوغلی حقنده شرق استقلال محکمه‌سنجه تحقیقات یاپیلیور

العزیز، ۱۹ (آ.آ) — خانه‌لرنده جالب دقت بعض اوراق ظهور ایده‌ن مفتی کمال الدین واوغلی تجارت وکالتی محاسبه کتبه‌سندن نعیم آنقره استقلال محکمه‌سنجه واقع طلب اوزرینه بوراده توقیف ایدیلمشلردی. کمال الدینك دیکر اوغلی عدلیه وکالتی سجل قلمی کتبه‌سندن عبدالحمید آنقره‌ده توقیف ایدیله‌رك دعوانك عائدیتی جهتیله محاکمه‌سی شرق استقلال محکمه‌سنده رؤیت ایدیلمك اوزره بورایه کوندریلمشدر. دون مواصلت ایده‌ن عبدالحمید مدعی عمومیلکجه استجواب ایدیلمشدر.

Zilhicce 1343/ 26 Mayıs 1925 - 28 Haziran 1925 tarihlerinde yargılayarak 4 Zilhicce/ 29 Haziran'da idam etti.94 Mahkeme üyeleri Diyarbekir'deki infazdan sonra başta El'azîz olmak üzere Urfa ve Malatya'yı da dolaşmışlar, isyanla doğrudan yahut dolaylı bir şekilde alâkası olduğu iddia edilen kişilerin yanısıra Takrîr-i Sükûn Kanunu'na muhâlefet ettiklerini düşündükleri şahısları da yargılamışlardı. Bu mahkemenin yargıladıkları kişiler arasında fes giyenler, Kürt Teâli Cemiyeti'ne üye olanlar, rüşvet alanlar/ verenler, asker kaçakları, firâra göz yumanlar, görevi kötüye kullananlar vs. de bulunmaktaydı. Şark İstiklâl Mahkemesi kapatıldığı 3 Ramazân 1345/ 7 Mart 1927'ye kadarki iki yıllık görev diliminde toplam 86 dava açmış, 956 dosya kapsamında 5000'den fazla kişiyi yargılamış, bunların 435'ini idâma mahkûm etmiş, 1911'ine çeşitli cezalar vermiş, 96 kişiyi isyan bölgesi dışına sürgün etmiş, 2663'ünü ise beraat ettirmiştir.95 İşte bu süreçte yargılanıp sürgün cezası alan 96 kişiden biri de Mehmed Kemâleddin Efendi'dir.

Atatürk'e İzmir'de yapılması planlanan suikast girişimini (14 Haziran 1926) takip eden günlerde Kemâleddin Efendi'nin Ankara'da hem Ticâret Vekâleti Muhâsebe Kalemi'nde memurluk yapan hem de Hukuk Mektebi'nde tahsilini sürdüren büyük oğlu Ömer Naîmî Efendi ile orada Adliye Vekâleti Zât İşleri Sicil Kalemi memurlarından olan küçük oğlu Abdülhamid Efendi'nin birlikte kaldıkları eve -muhtemelen bir ihbâr sebebiyle- Ankara İstiklâl Mahkemesi'nin emriyle baskın yapılır ve evlerinde "câlib-i dikkat bazı evrâk-ı muzırra" tespit edilir.

Her iki kardeş için tutuklama kararı çıkarılır. Abdülhamid Efendi hemen tutuklanır. Ömer Naîmî Efendi ise o sıralar izinli olarak El'azîz'de olduğu için tutuklama emri El'azîz'e bildirilir. Ömer Naîmî Efendi El'azîz'de babasıyla birlikte kaldığından Kemâleddin Efendi'nin konağına baskın yapılır. Konakta Abdülhamid Efendi'nin İzmir suikast girişiminin hemen ertesinde babasına gönderdiği bir mektup bulunur. Mektupta "Keklik uçtu." cümlesi yer almaktadır. Yetkililer bu cümlenin bir şifre barındırdığı, "keklik"ten maksadın Atatürk olduğu kanaatine varırlar. Ayrıca Kemâleddin Efendi'nin evrâkı arasında mevcut idâreden memnuniyetsizliği vurgulayan, "hükûmet-i milliyenin meşrûiyyet ve teşekkülüne muhâlefeti ve makām-ı hilâfete sadâkat ve merbûtiyyeti" ihtivâ eden yazılar, çocuklarına gönderdiği mektuplarda kayıtlı bulunan hilâfet ve şerîatin ilgâsını tenkid eden "te'sîri hâvî" bir manzûme ile şapka takmak başta olmak üzere "teceddüd aleyhine" kaleme alınmış evrâk tespit edilir.

Şark İstiklâl Mahkemesi savcılığının kararıyla bütün bu "suç malzemeleri"ne el konularak Ömer Naîmî Efendi'yle birlikte esas fâil ve mes'ûl Kemâleddin Efendi de tutuk-

lanır. Ankara İstiklâl Mahkemesi tutuklu Abdülhamid Efendi'yi El'azîz'e göndererek "dâvânın âidiyeti cihetiyle" yargılamayı Şark İstiklâl Mahkemesi'ne tevdî eder. Kemâleddin Efendi Diyânet İşleri Başkanlığı'na gönderdiği 20 Eylül 1926 tarihli dilekçede bu süreci "İkinci mahdûm-ı bendelerinin mektubundaki bir fıkra üzerine Sansürce iştibâh hâsıl olmağla bi'l-mürâcaa Şark İstiklâl Mahkemesi tarafından muhâkeme edilerek..." ifadeleriyle özetlemektedir.

Kemâleddin Efendi şehrin önde gelen nüfuzlu kişilerinden olduğu için Harput'taki konağına her gün her çeşit düşünceden ve kademeden onlarca insan girip çıkmaktadır. Esâsen o netâmeli günlerde bu bile idâre-i örfiyye yetkililerinin şüphesini çekmek için kâfi sebeptir.

Şark İstiklâl Mahkemesi 26 Safer 1345/ 04 Eylül 1926 tarihindeki "muhâkeme-i aleniyye" neticesinde Kemâleddin Efendi'yi örfî idâre bölgesi dışında bulunan Samsun'a sürgüne göndererek sıkıyönetimin devamı müddetince orada ikâmete mahkûm eder.

Kemâleddin Efendi'nin Hükûmet aleyhindeki bir partiyi yahut siyâsi grubu desteklemediğini, Cumhuriyet'e sâdık bir insan olduğunu çeşitli misallerle anlattığı müdâfaanâmesi onu hapisten ve idamdan kurtarmışsa da berâat ettirememiş ve sürgünden kurtaramamıştır.

Mahkeme Kemâleddin Efendi'nin kendisi gibi ilmiyeden olan oğlu Ömer Naîmî'yi de sıkıyönetim bölgesi dışında ikâmete mahkûm eder. Ancak onun Ankara'da hukuk okuduğunu göz önünde bulundurarak tahsilini rahat bir şekilde devam ettirebilmesi için Ankara'da mecbûrî ikâmetini kararlaştırır. Kemâleddin Efendi'nin evinde yapılan aramada çeşitli silahlar da bulunmuş, fakat bunlara -av yahut müdâfaa amaçlı kayıtlı silahlar olarak kabul edildiğinden olsa gerek- yalnızca el konulmuş, isyanla veya Cumhuriyet aleyhine bir tavırla ilişkilendirilip Kemâleddin Efendi hakkında ayrıca yargılama yapılmamıştır.

Kemâleddin Efendi'nin 25 Teşrîn-i Evvel (Ekim) 1927 tarihinde Samsun'da yazdığı bir şiirine "El'azîz Vilâyeti Merkez Müftîsi" kaydını düşerek imzâ atması hem kendi ma'zûliyetini hem de Mustafa Kemâl Efendi'nin müftülüğe tayinini kabullenemediğini göstermektedir.

Kemâleddin Efendi'nin Samsun'daki Sürgün Günleri Kemâleddin Efendi'nin bir buçuk yıl kadar kaldığı Samsun'daki sıkıntılı günleri hakkında yeterli bilgimiz bulunmamaktadır.

Ancak beraberinde götürdüğü deftere yazdığı beyitler ve kısa bir manzûmesi onun oradaki durumu hakkında bize bazı ipuçları vermektedir. Kemâleddin Efendi söz konusu manzûmede hayatını karartan kişinin Kâmil adında birisi olduğunu belirtmekte ve "Hangi kabahati işledim de darılttım seni ki beni derya kenârına kadar sürdün?" diyerek sitem etmektedir:

Kâmil oldu sebeb-i mahv-i Kemâl
İstemiş böyle demek Rabb-ı Celâl

Hangi cürmümdü ki darıtdı seni
Sâhil-i bahre kadar atdı beni

Etdi âlemlere rüsvâ beni Hak Bu da bir cilve-i Hak'dır mutlak

Tevbe etdim sana yâ Rab tevbe
Yeter oldu bana mesken kulübe

Kemâleddin Efendi daha önce hiç gitmediği Samsun'da, tanımadığı insanlar arasında ikâmete mahkûm edilmesine rağmen kısa sürede Samsunlu ulemâ tarafından benimsenmiş, orada da azamî hürmet görmüştür. O, Samsun'da kendini halktan tecrid etmemiş, namazlarını câmilerde cemaatle kılmaya özen göstererek onlarla kaynaşmayı arzulamıştır.

7 Mart 1927'de Şark İstiklâl Mahkemesi ilgâ edilip 23 Aralık 1927'de de Şark'ta İdâre-i Örfiyye kaldırılınca Kemâleddin Efendi'nin

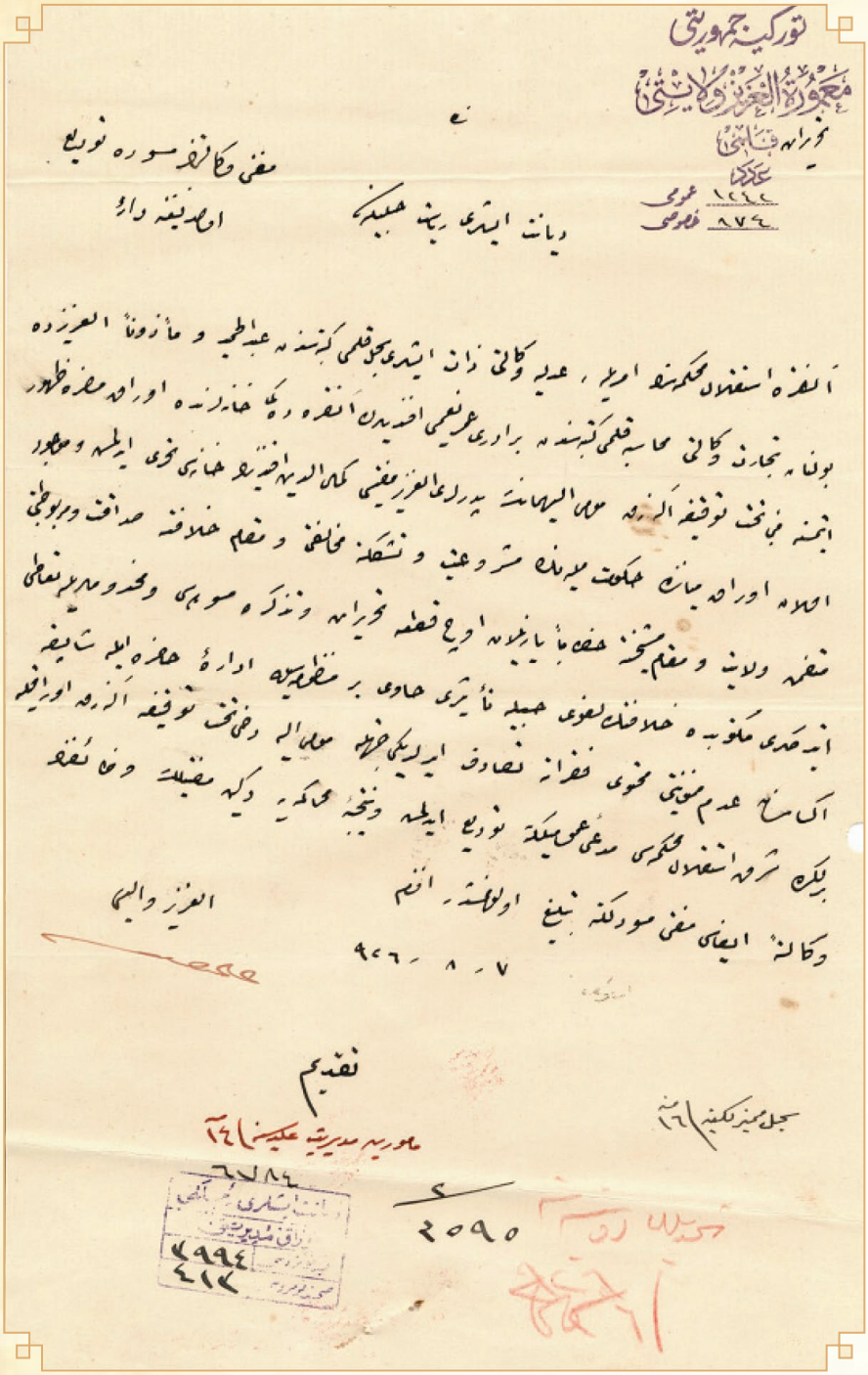

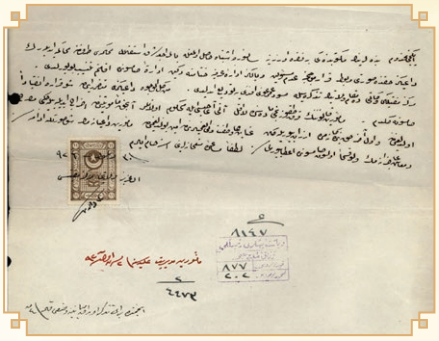

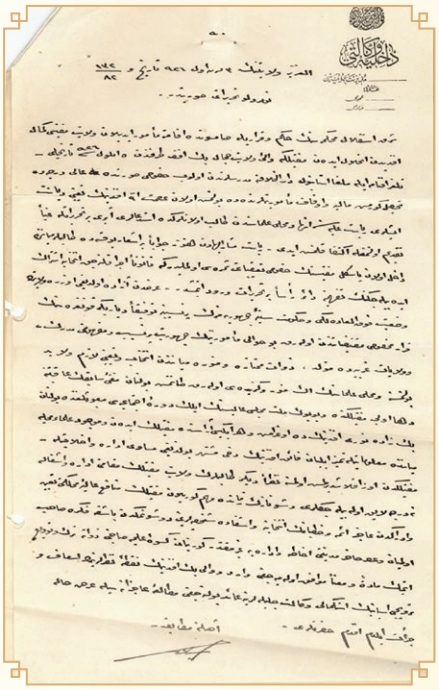

cezası düşmüştür.

Ancak Takrîr-i Sükûn Kanunu'nun yürürlükte olması sebebiyle hem sürgünü hem de memuriyetinin devamı tartışılmış ve nihâyet mahkeme kararındaki "idâre-i örfiyye devamı müddetince" ibâresi gereği sürgünden dönmesine, azledildiği müftülüğe ise dönemeyeceğine, yeni bir resmî vazifeye de atanamayacağına karar verilmiştir.

Kemâleddin Efendi bir buçuk yıl kadar süren sürgünden sonra 1928'in başlarında Harput'a dönebilmiştir.

Bu bir buçuk yıllık zaman diliminde müftülükle birlikte dersiâmlık ve müderrislik vazifesine de son verilen Kemâleddin Efendi'nin mütevellisinde bulunduğu vakıflarla irtibatı koparılmış, köylerdeki arazileri dağıtılmış, gelirlerine, tahsisat ve maaşlarına el konulmuştur. Uzun yıllardır hocalığını yaptığı Kâmil Paşa Medresesi'nden aldığı âidat medreseler kapatıldığından kesilmiş, medrese binası da İl Özel İdâresi tarafından satılarak yıkılmıştır. Başına gelen bu felâket sebebiyle elde avuçta ne varsa eridiği için Samsun'da maddeten de sıkıntıya düşmüş, yazmaları arasında bulduğumuz 20 Nisan 1928 tarihli "Tevdî' İlm ü Haberi"nden (havâle makbuzu) anlaşıldığına göre orada komisyoncu Yılancızâde Şükrü Bey'den 30 lira borç almış ve Harput'a döner dönmez bu parayı tedârik ederek ona göndermiştir.

Kemâleddin Efendi gerek Samsun'dayken gerek döndükten sonra memuriyetinin yanmaması için yoğun çaba harcamış, yeniden vazife alma imkânı kalmayınca emeklilik dilekçesi vermiş ve yukarıda da bahsedildiği üzere 10 Mayıs 1928'den itibaren vefâtına kadar 9 lira gibi düşük bir maaşla geçinmek zorunda kalmıştır.

İlkadım Belediyesi

23 yılda yapılamayanları 3 yılda yaptık!

İLKADIM'DA

REKOR YATIRIMLAR

ERDOĞAN TOK

İLKADIM BELEDİYE BAŞKANI

SAMDOB

"OPERA ATÖLYESİ" İLE OKULLARDA

2009 yılında İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile ortaklaşa başlatılan eğitim etkinlikleri protokolü daha önceki senelerde farklı adlarla, 2017-2018 sanat sezonunda ise "Opera Atölyesi" adıyla gerçekleştirilmektedir.

Şehir merkezindeki veya uzak ilçelerde bulunan okulların gerekli yazışmaları gerçekleştirmesiyle "Opera Atölyesi" Samsun Devlet Opera ve Balesi'nin sanatçıları tarafından gerçekleştirilen bir eğitim etkinliği protokoldür.

"Opera Atölyesi" eğitim etkinliği protokolü kapsamında Samsun Devlet Opera ve Balesi okullara, soprano, mezzo soprano, tenor, bas- bariton gibi farklı ses renklerine sahip solistler ile bir piyanisti ve gidilecek olan okulların salon kapasitesine göre çeşitli yaylı ve üflemeli enstrümanlardan seçilen bir grup orkestra sanatçısını götürmektedir. Koro sanatçıları ses renklerini tanıtırken, orkestra sanatçıları da enstrüman tanıtımı yaparken öğrencilere mini bir konser vermektedir.

Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Samsun Devlet Opera ve Balesi'nin gerçekleştirdiği bu protokol sayesinde binlerce öğrenci opera, bale ve klasik müzik kültürüyle tanışma fırsatını yakalamaktadır. Daha önce hiç opera, bale veya senfonik eser seyretme imkanı bulamayan minikler profesyonellerden hem merak ettikleri soruların cevaplarını alıyor hem de kısa bir konser dinleme imkana sahip oluyorlar.

Daha önceki eğitim etkinliği projesi olan "Opera Zamanı" adlı çocuk oyunu, 2009-2011 yılları arasında ücretsiz olarak Samsun Devlet Opera ve Balesi salonunda sahnelenmiştir. Etkinliğin amacı; ilköğretim ve lise düzeyindeki öğrencilere opera, bale ve çok sesli müzik hakkında bilgi vermek, öğrencileri bu tür gösteriler ile tanıştırmak, opera, bale ve çok sesli müzik eserlerinin insan sağlığı açısından önemini vurgulamak ve bu tür etkinlikler izlenir-dinlenirken uyulması gereken kuralları öğretmektir. Oyun, eğlenceli bir dille hem öğretme hem de hoşça vakit geçirmeyi hedeflemektedir. "Opera Zamanı" adlı çocuk oyunu ile 40.000 öğrenciye ulaşıldı. "Opera Atölyesi" projesiyle de şimdiye kadar 16.150 öğrenciye ulaşıldı. Toplamda sosyal sorumluluk projeleri kapsamında eğitim etkinlikleri 56.150 çocuğa ulaşıldı.

2017-2018 sanat sezonu içerisinde 35 farklı okulla görüşülmüş, şu ana kadar 18 okula gidilmiş ve bir ders saati içerisinde koro veya orkestra sanatçıları tarafından öğrencilere enstrümanlar, ses renkleri, opera ve bale sanatı tanıtılmıştır. Sezon sonuna kadar gidilecek okullar, önceden gerçekleştirilen yazışmalarla belirlenmektedir. "Opera Atölyesi" eğitim etkinliği sezon sonuna kadar devam edecek şekilde programlandırılmaktadır.

Şehir merkezindeki veya uzak ilçelerde bulunan okulların gerekli yazışmaları gerçekleştirmesiyle "Opera Atölyesi" eğitim etkinliği Samsun Devlet Opera ve Balesi'nin sanatçıları tarafından yapılmaktadır.

DOB | T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
SAMSUN DEVLET OPERA VE BALESİ

Türkiye

ŞUBAT 2018

F. LEHAR
TEBESSÜMLER DİYARI
OPERET / 2 PERDE
PRÖMİYER
AYDIN GÜN SALONU

10 ŞUBAT CUMARTESİ 20.00
12 ŞUBAT PAZARTESİ 20.00
24 ŞUBAT CUMARTESİ 20.00

FRANZ SCHUBERT KIŞ YOLCULUĞU
(DIE WINTERREISE)
KONSER / 1 PERDE
ZEHRA YILDIZ SALONU

16 ŞUBAT CUMA 20.00

G. PUCCINI
TOSCA
OPERA / 3 PERDE
AYDIN GÜN SALONU

17 ŞUBAT CUMARTESİ 20.00
19 ŞUBAT PAZARTESİ 20.00

R. REALE
KURBAĞA ÖYKÜLERİ
ÇOCUK MÜZİKALİ / 1 PERDE
AYDIN GÜN SALONU

22 ŞUBAT PERŞEMBE 13.00

ÇİFT KONÇERTO GECESİ
KONSER / 1 PERDE
ZEHRA YILDIZ SALONU

23 ŞUBAT CUMA 20.00

GENÇ KOREOGRAFLAR & GALA GECESİ
BALE / 1 PERDE
PRÖMİYER
AYDIN GÜN SALONU

26 ŞUBAT PAZARTESİ 20.00

samsunDOB
samsunoperavebalesi
Samsun Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü

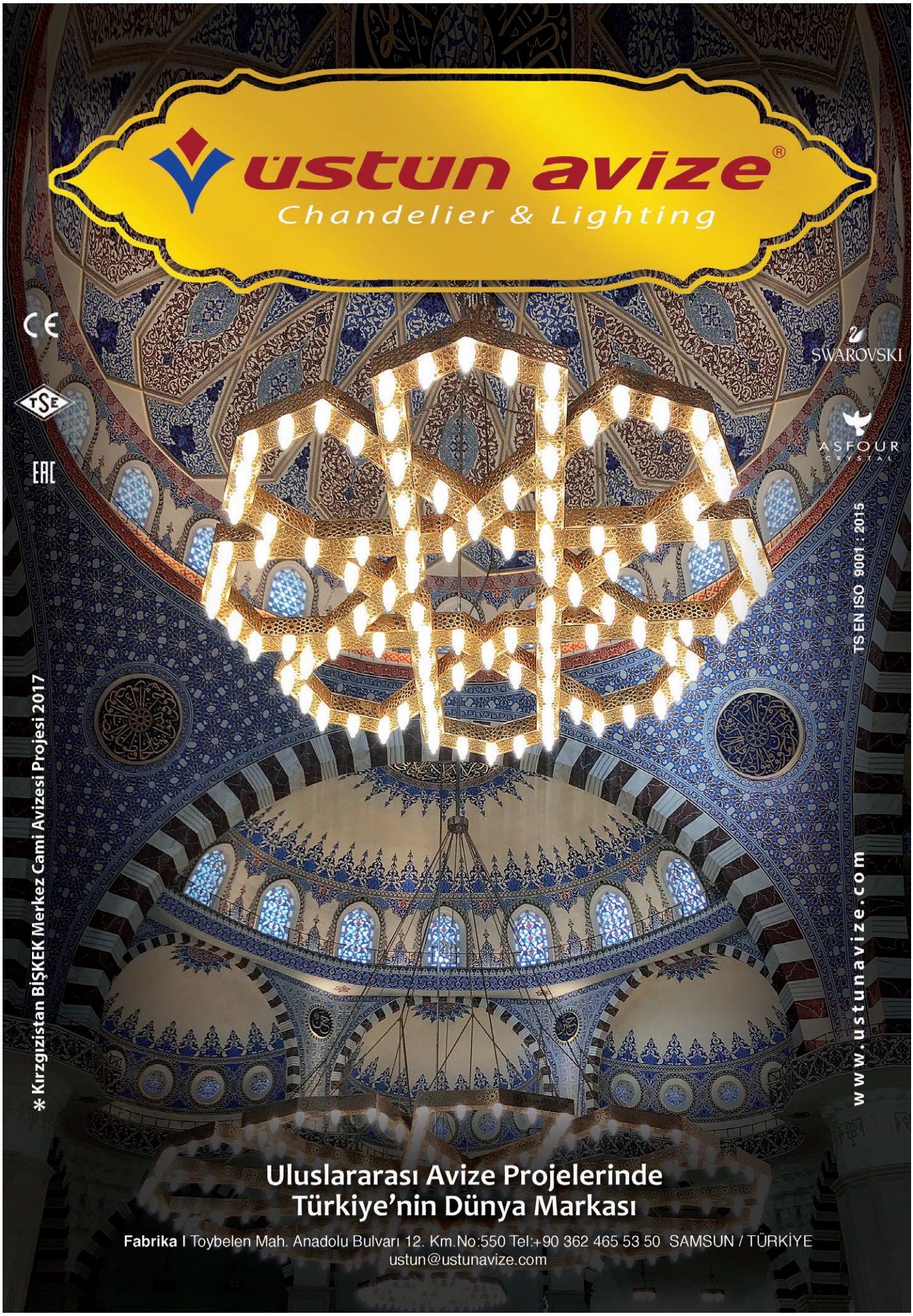
üstün avize®
Chandelier & Lighting
SWAROVSKI
ASFOUR CRYSTAL
TS EN ISO 9001 : 2015
* Kırgızistan BİŞKEK Merkez Cami Avizesi Projesi 2017
www.ustunavize.com
Uluslararası Avize Projelerinde
Türkiye'nin Dünya Markası
Fabrika I Toybelen Mah. Anadolu Bulvarı 12. Km.No:550 Tel:+90 362 465 53 50 SAMSUN / TÜRKİYE
ustun@ustunavize.com

SAMSUNSPOR'UN TARİHİ!

1923 yılında kurulan Zaferi Millî İdman Derneği, Samsun'daki üçüncü faal futbol kulübü olmuştur.

Samsun'da futbolun geçmişi 1909 yılında kurulan Tenvir-i Efkâr Gençler Kulübü'ne dek uzanmaktadır. Samsun'un ilk futbol kulübü olma özelliğini taşıyan bu kulüp Samsun Limanı başkanının önderliğinde kurulmuş ve Balkan Savaşlarının patlak vermesiyle de faaliyetlerine son vermiştir. Hemen ardından 1912 yılında darülmuallim ve sultani öğrencileri tarafından kulüp niteliği taşımayan fakat rakipleriyle karşılaşacak nitelikte bir takım oluşturulmuş, bu girişim de çok uzun ömürlü olmamıştır. 1919 yılında ise kent tarihinin ikinci kulübü kurulmuştur: Samsun İdman Yurdu. Tahir Usta'nın önderliğinde kurulan bu kulübün renkleri sarı-kırmızıydı. 1921 yılında ise Samsun İdman Yurdu'nun dışında faaliyet gösterecek ikinci bir futbol kulübü kuruldu. Bu kulübün adı Alyıldız İdman Ocağı, kurucusu ve ilk başkanı ise Gıyas Bey'di. Sarı ve lacivert renkleri benimseyen bu kulübü 1924 yılında Mustafa Kemal, Samsun'a ikinci gelişinde ziyaret etmiştir. 1923 yılında kurulan Zaferi Millî İdman Derneği, Samsun'daki üçüncü faal futbol kulübü olmuştur. Kırmızı-beyaz renkli bu kulübün ilk başkanı ise İsmail Hamami Bey'di. [13] Aynı dönemde, daha sonraları Türkiye İdman Cemiyetleri

İttifakı'nın da kurucu üyelerinden olacak olan Bafra Kızılırmak ve Çarşamba Yeşilırmak kulüpleri kurulmuştur. Böylece kulüpler arasındaki ilk resmî karşılaşmalar da oynanmaya başlanmıştır. İleriki zamanlarda ise Cumhuriyet Kızılırmak ve Gençler Birliği kulüpleri de kurularak ittifaka dahil olmuştur.

1926 yılında Zaferi Millî İdman Derneği tüzüğünde ve adında değişikliklere giderek Türkocağı Spor Şubesi adını almıştır. Ertesi yıl ise Türkocağı Spor Şubesi ve Alyıldız İdman Ocağı birleşerek Nuri Bey'in başkanlığında Samsunspor Kulübü kurulmuştur. Bu birleşmeyi takiben Bafra Kızılırmak ve Cumhuriyet Kızılırmak kulüpleri de birleşerek Bafra Gençlerbirliği adını almıştır.

Siyah-beyaz renklerle mücadele eden Samsunspor; 1929-30 sezonunda kapatılarak tüm idarî, teknik kadro ve futbolcuları yeni kurulan Halkspor'a kaydırılmıştır. Fakat bir sonraki sene, kapatılan Samsunspor yeniden açılmıştır. Kulüp bu dönemde futbol, voleybol, atletizm ve denizcilik şubelerinde faaliyet göstermekteydi.

1932 yılında Samsunspor ismini mıntıkaya tescil ettirerek; Samsun İdman Yurdu, Halkspor, Tütün Fabrikasıspor ve Demirspor'la birlikte mıntıkayı oluşturmuştur. 1937 yılında ise Samsunspor ve Demirspor birleşerek Samsunspor-Demirspor Birliği'ni meydana getirmiştir. Çeşitli imkânsızlıklar nedeniyle kulüp bir süre faaliyetlerine ara verse de 16 Kasım 1950 tarihinde yeniden faaliyete geçmiş ve başkanlığına Osman Gündüz getirilmiştir. Ayrıca bu dönemde faaliyet alanlarına güreş de eklenmiştir.

1965 yılında Samsun'da bulunan beş amatör mahalli lig takımı olan 19 Mayıs, Fener Gençlik, Akınspor ve Samsun Galatasaray Gençlik kulüpleri Samsunspor'a katılarak dönemin Ticaret Bankası vekili Kadri Ersan'ın kulüp başkanlığında kırmızı-beyaz renkleri benimseyen Samsunspor vücut bulmuş ve resmen Türkiye 2. Futbol Ligi'nde boy göstermeye başlamıştır. Böylece Samsunspor, profesyonel futbol faaliyetlerine başlamıştır. Samsunspor'u oluşturan kulüplerin birleştiği tarih olan 1927 kulübün esas kuruluş yılı olmasına rağmen resmî kuruluş tarihi, profesyonelliğe başvurduğu tarih olan 30 Haziran 1965 olarak kabul edilmektedir. Kulübün başvurusu ise Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü'nce 19 Temmuz 1965 tarihinde onaylanmıştır. Kulübün tescil fişinde yer alan bilgilere göre kulübün bu dönemde futbol, basketbol, voleybol, atletizm, güreş, masa tenisi ve boks şubesi bulunmaktaydı.

1965 yılında Samsun'da bulunan beş amatör mahalli lig takımı olan 19 Mayıs, Fener Gençlik, Akınspor ve Samsun Galatasaray Gençlik kulüpleri Samsunspor'a katılarak dönemin Ticaret Bankası vekili Kadri Ersan'ın kulüp başkanlığında kırmızı-beyaz renkleri benimseyen Samsunspor vücut bulmuş ve resmen Türkiye 2. Futbol Liginde boy göstermeye başlamıştır.

Samsun Valiliği Samsunspor'a YARDIM KAMPANYASI BAŞLATTI!

BELİRSİZLİK YILLARI

Samsunspor, profesyonel liglere ilk kez 1965-66 sezonunda günümüzdeki adı 1. Lig olan 2. Futbol Ligi'nde adım attı. 5 Eylül 1965 tarihinde ilk profesyonel lig maçını oynayan Samsunspor'un rakibi Yeşildirek idi. Samsun Şehir Stadı'nda oynanan ve hakemliğini Nadir Irmak'ın yaptığı maçı Samsunspor, Nihat Serçeme'nin attığı golle 1-0 kazanmıştır. Böylece Nihat, Samsunspor'un ilk lig golünü atan oyuncu olarak tarihe geçmiştir. Ligdeki bu ilk sezonunda Samsunspor, Beyaz Grup 5.si olmuştur. Aynı sezon Türkiye Kupası'nda ise henüz 2. turda Güneşspor'a elenilmiştir. Takım, 1966-67 sezonunda ligi 2.likle bitirirken, Türkiye Kupası'nda yarı finale kadar çıkmıştır. Kupada Konyaspor, Manisaspor ve Fenerbahçe'yi eleyen takım, Göztepe'ye iki maç sonucunda elenmiştir. Ertesi sezon kulüp, tarihindeki ilk başarısını elde ederek ligi Kamuran Soykıray'ın teknik direktörlüğünde Beyaz Grup lideri olarak tamamlamış ve 2. ligdeki ilk şampiyonluğunu yaşamıştır.

1969-70 sezonunda şimdiki adı Süper Lig olan 1. Futbol Ligi'nde ilk sezonunu geçiren Karadeniz takımı ligi 6. sırada tamamlamış ve bu ligde yer alan ilk Karadeniz Bölgesi takımı olmuştur. Beş sezon boyunca bu ligde mücadele ettikten sonra ise 1974-75 sezonunda ligi 24 puan ile 15. sırada tamamlamış ve 2. Futbol Ligi'ne düşmüştür. Bunun üzerine teknik direktör Basri Dirimlili'nin görevine son verilmiş ve tekrar Kamuran Soykıray takımın başına getirilmiştir. 1975-76 Türkiye 2. Futbol Ligi sezonunda Soykıray tekrar Samsunspor'u Beyaz Grup lideri yapmış ve 1. Futbol Ligi'ne taşımıştır. Ayrıca aynı sezon Gençlik ve Spor Bakanlığı Kupası'nda da mücadele edilmiş ve Bursaspor 2-1 mağlup edilerek bu kupa ilk ve son kez kazanılmıştır.

1976-77 Türkiye 1. Futbol Ligi sezonuna 2. Futbol Ligi ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Kupası şampiyonu unvanıyla başlayan kulüp ligi 10. sırada bitirmiştir. Türkiye Kupası'nda da 3. turda elenilmiş ve bir başarı sağlanamamıştır. İki sezon daha bu ligde yer aldıktan sonra 1978-79 sezonunda 15. olarak küme düşülmüştür. Fakat bu durum uzun sürmemiştir. 1981-82 Türkiye 2. Futbol Ligi sezonu öncesi takımın başına Fevzi Zemzem getirilmiş ve sezon sonunda D Grubu lider olunarak tekrar 1. Futbol Ligi'ne yükselinmiştir. 1982-83 sezonunu başında Fevzi Zemzem ile tekrar anlaşma sağlanmış ve Tanju Çolak transfer edilmiştir. Tanju Çolak'ın gol krallığı yarışında 16 gol ile ikinci sırada yer almasına rağmen takım kötü bir performans göstererek tekrar 2. Futbol Ligi'ne düşmüştür.

1984-85 sezonu başında Fethi Demircan teknik direktör olarak getirilmiştir. O sezon ligi C Grubu lideri tamamlayan Samsunspor tekrar şampiyonluk yaşayarak 1. Futbol Ligi'nde yer almaya hak kazanmıştır.

ALTIN DÖNEM

1985-86 Türkiye 1. Futbol Ligi sezonu öncesinde Fahrettin Genç takımın başına getirilmiş, Zonguldakspor'dan da Muzaffer Badalıoğlu transfer edilmiştir. O sezon Tanju Çolak 33 gol ile gol krallığı yaşamış, ligi 3. sırada tamamlayan Samsunspor tarihindeki ilk gol kralını çıkarmıştır. Bir sonraki sezon ise kulüp, tarihinin en iyi sezonunu yaşamıştır. Tanju Çolak'ın 25 gol ile tekrar gol krallığı yaşadığı ligde 3. sırada yer alan takım Federasyon Kupası'nda ise yarı finale kadar

yükselmiştir. Ertesi sezonsa lig sıralamasının 4. basamağında yer alınmış, Federasyon Kupası'nda da finale kadar gidilmiştir. Kupa finaline dek Nevşehirspor, Uşakspor, Kocaelispor ve MKE Ankaragücü elenmiş fakat iki ayaklı final sonucunda Sakaryaspor'a boyun eğilmiştir.[38]

Samsunspor, ilk defa 1987-88 sezonunda Balkan Kupası ile yurt dışı macerası yaşamıştır. Balkan Kupası'nda B Grubu'nda yer alan takım Yunanistan'ın Iraklis takımına 21 Ekim 1987'de ilk maçta deplasmanda 4-3 yenilmiştir. İkinci maçta ise Bulgaristan'ın Sliventakımına Bulgaristan'da 7-0 kaybetmiştir. Samsun'daki maçta ise Samsunspor, Sliven'i 3-2 mağlup ederek gruptaki üçüncü maçını kazanmıştır. Gruptaki son maçında Iraklis'i Samsun'da 8 Ocak 1988 tarihinde 6-1 mağlup etmesine rağmen lider Sliven'in ardından ikinci olmuş ve gruptan çıkamamıştır.

Özellikle 1980›li yılların bu ikinci yarısında altın dönemini yaşayan Samsunspor bu dönemde 2. Futbol Ligi'nde 6 defa şampiyon olup 1. Futbol Ligi'ne yükselmiştir. 1985-1989 yılları arasındaki dönemde iki kez 1. Futbol Ligi 3.sü, bir kez lig 4.sü olan Samsunspor, 20 Ocak 1989'daki ölümcül kaza sonrasında büyük bir çöküntü dönemi yaşamıştır. O sezon ikinci yarı maçlarına çıkamamasına karşın Türkiye Futbol Federasyonu'nun sağladığı özel statü ile ligde bırakılan Samsunspor, sonraki 5 yıl içinde 1. Futbol Ligi ve 2. Futbol Ligi arasında mekik dokumuştur. Kulüp 1989-90 sezonu için ölçüsüz transferler yapmış ve kadro uyumu sağlanamayınca da küme düşmüştür. 1990-91 sezonunda tekrar 1. Futbol Ligi'ne yüksenilse de ertesi sezon tekrar küme düşülmüştür. Samsunspor, 1992-93 sezonunda şampiyonluk yaşayarak tekrar 1. Futbol Ligi'ne yükselmiş ve istikrarlı yıllar başlamıştır.

İSTİKRAR DÖNEMİ

1993-94 sezonunda tekrar 1. Futbol Ligi'nde yer alan Samsunspor sürekli bir döneme girmiş ve onüç sezon boyunca kesintisiz olarak ligde yer almıştır. Aynı sezon ligi 5. sırada tamamlayan takım eskiden Federasyon Kupası adıyla düzenlenen Türkiye Kupası'nda ise yarı finale dek çıkmıştır. Aynı sezonda uzun zaman sonra yine Balkan Kupası'nda yer alan Samsunspor, bu sefer şampiyonluğu elde etmiştir. Bu kupayı kazanırken Bulgaristan'ın Pirin Blagoevgrad takımı ile Bulgaristan'da 0-0 ve Türkiye'de 4-1'lik; Yunanistan'ın PAS Yiannina takımını ise Yunanistan'da 0-3 ve Türkiye'de 2-0'lık skorlarla geçmiştir. Kulüp, bu Balkan Kupası şampiyonluğu ile de Anadolu takımları arasında son kez bu kupayı kazanan takım olmuştur. Bu başarısıyla da Avrupa'da kupa kazanan sayılı Türk takımlarından biridir. Ayrıca sezon sonunda bu sezon için takımın en çok gol atan futbolcusu Ertuğrul Sağlam takımdan ayrılmıştır.

1994-95 ve 1995-96 sezonlarında ligi 8. tamamlayan takım aynı sezonlarda Türkiye Kupası'nda da yarı final görmüştür. Samsunspor, Gheorghe Mulțescu'nun takımın başındaki son sezonu olan 1996-97 sezonunda ligi 9. sırada tamamlamış ayrıca ilk kez UEFA Intertoto Kupası'nda boy göstermiştir. 1997 yılında katıldığı kupadaki ilk maçını 6. Grup'ta Dan rakibi Odense'ye karşı 21 Haziran'da oynayan takım 19 Mayıs Stadı'nda Cenk İşler ve İsmet Taşdemir'in golleriyle 2-0 kazanmıştır. Sekiz gün sonra Litvanya'ya Kaunas deplasmanına giden Samsunspor

Samsun fırtınası

ZAFER ARAPKİRLİ - LONDRA

26.07.1998, Milliyet, Sayfa 30

Samsunspor hava attı

Intertoto Kupası'ndaki temsilcimiz, deplasmanda devirdiği İngilizler'in ünlü takımı Crystal Palace'ı, Samsun'da da aynı skorla yenerek dördüncü tura adını yazdırdı. Karşılaşmaya hızlı başlayan ve ilk dakikalarda Serkan ile golü bulan Kırmızı - Beyaz - Siyahlılar, kontrollü bir oyun sergileyerek rakibine şans tanımadı. Maçın yıldızı Serkan, son dakikadaki golüyle skoru belirledi. Böylece temsilcimiz, Almanya'nın Werder Bremen takımına rakip oldu

2-0

HAKEMLER: Grabber-Gerd (★★★), Wildmann Wolfgang (★★★), Mozgeck Franz (★★★) (Avusturya)
SAMSUNSPOR: Baker (★★★) - Gençir (★★★), Ercan (★★★), Erman (★★★) - İnsdal (★★★), İsmet (★★★), Cenk (★★)(Vural Dk.59 (★★), Tümer (★★)(Ali Dk.40 (★★★), Celil (★★★) - Serkan (★★★), Uğur (★★)(İlhan Dk.46 (★★)
YEDEKLER: Kürşat, Halûk, Cengiz, Levent
CRYSTAL PALACE: Miller (★) - Austin (★), Linighan (★★), Tuttle (★★) - Thomson (★★)(Hibbert Dk.78 (★), Smith (★★)(Burton Dk.50 (★), Endworthy (★), Mullins (★), Herdisdusen (★) - Shipperley (★★)(Morrison Dk.58 (★), Jansen (★★★)
YEDEKLER: M'Kellie, Ordishan, Wooreley, Carlisle
GOL: Serkan (Dk.2 - Dk.89)
SARI KART: Erman (Dk.78) Samsun, Mullins (C.Palace)

İSMAİL BAŞARAN

25.07.1998, Milliyet, Sayfa 31

İntertoto'da rövanş günü

Samsunspor ve Altay üçüncü tur rövanş maçlarına bugün çıkacak. Samsun, ilk maçta deplasmanda 2 - 0 yendiği Crystal Palace'ı, Altay ise 2 - 0 mağlup olduğu Fransız Bastia'yı ağırlayacak. Büyük bir avantaj yakalayan Kırmızı - Beyaz - Siyahlılar turu geçerse Werder Bremen ile eşleşecek

INTERTOTO Kupası'ndaki iki temsilcimiz Samsunspor ve Altay, bugün kendi sahalarında üçüncü tur rövanş maçlarına çıkacaklar. İngiltere'nin ünlü ekibi Crystal Palace'ı deplasmanda 2 - 0 yenerek büyük avantaj yakalayan Samsunspor, 19 Mayıs Stadı'nda saat 21.00'de başlayacak maçta tur şansı arayacak. Kırmızı - Beyaz - Siyahlılar turu geçerse Almanya'nın Werder Bremen ekibiyle eşleşecek. Bu karşılaşma Cine 5'ten naklen yayınlanacak. Altay ise deplasmanda 2 - 0 mağlup olduğu Fransa'nın Bastia takımını, Alsancak Stadı'nda ağırlayacak. Siyah - Beyazlılar'ın, saat 19.30'da başlayacak maçta üç farklı skoru bulmaları gerekiyor. Yönetim tur primini 350'ser milyon lira olarak açıkladı. Kart cezalıları Şanver, Erkiç ve Murat Alaçayır forma giyemeyecek.

Samsunspor bu akşam ünlü rakibi Crystal Palace karşısında tur arayacak. Temsilcimizde Tümer ve Timofte'nin hafif sakatlıkları bulunuyor.

bu maçı da Ali Akdeniz'in golüyle kazanmıştır. 12 Temmuz'daysa yine kendi evinde oynayan takım Leiftur Ólafsfjörður›u Serkan Aykut'un bir, Cenk İşler›in de iki golüyle mağlup ederek İzlandalı rakibini alt etmeyi başarmıştır. 1997'deki son Avrupa karşılaşmasına ise Hamburg karşısında çıkan Samsunspor, Cenk İşler›in attığı golle öne geçmiş fakat Dirk Weetendorf'un ilk yarının bitmesine 5 dakika kala attığı golle ilk yarıyı beraberlikle tamamlamıştır. Maçın ikinci yarısında Harald Spörl'ün attığı iki golle mağlup olan Kırmızı Şimşekler grupta ikinci sırada yer almış ve kupadan elenmiştir.

1997-98 sezonunda Samsunspor ligde 5. sırada yer alırken aynı zamanda UEFA Intertoto Kupası'nda da mücadele etmiştir. Yeni sezonda eleme usulü ile oynanan kupanın 1. turunu bay geçen takım yarı finale kadar uzanan tırmanışında altı karşılaşma oynamıştır. Yeni sezondaki ilk Avrupa karşılaşmasını Danimarkalı Lyngby Boldklub karşısında oynayan takım Uğur Dağdelen, İlhan Mansız ve Serkan Aykut'un golleriyle Samsun'da galip gelerek deplasman için avantaj sağlamıştır. Kopenhag›daki rövanşta ise rakibine 3-1 mağlup olmasına rağmen turu geçen taraf Samsunspor olmuştur. 3. turun ilk karşılaşmasında İngiliz Crystal Palace'a konuk olan kırmızı-beyazlı ekip Uğur Dağdelen ve Tümer Metin'in golleriyle galip gelmiştir. Samsun'da oynanan rövanşta ise Serkan Aykut'un golleriyle yine 2-0 galip gelmiş ve yarı finale çıkmaya hak kazanmıştır. Yarı finalde Bundesliga ekibi Werder Bremen ile eşleşen Samsunspor rakibine iki maçta da 3-0'lık skorlarla boyun eğerek Avrupa macerasını sonlandırmıştır. Ayrıca 5 Ağustos 1998'de 19 Mayıs Stadı'ndan oynanan Werder Bremen karşılaşması Samsunspor'un son Avrupa kupası karşılaşması olmuştur.

1998 ve 2006 arası dönemde kayda değer bir başarı elde edemeyen kulübün bu yıllar arasındaki tek istatistiği Serkan Aykut'un 1999-00 sezonunda yaşadığı gol krallığıdır. 30 golle gelen bu gol krallığı Samsunsporlu bir futbolcunun 1. Futbol Ligi'nde yaşadığı son gol krallığıdır.

Son yıllar

2005-06 sezonunda Süper Lig adını alan 1. Futbol Ligi'nde başarısız bir sezon geçiren kulüp ligi 17. tamamlamış ve onüç sezon sonra küme düşmüştür. Aynı sezon Türkiye Kupası'nda ise çeyrek finale kadar yükselinmiş fakat Denizlispor'a elenerek kupaya veda edilmiştir.

2006-07 ve 2010-11 sezonları arasında eskiden 2. Futbol Ligi adıyla düzenlenen 1. Lig'de mücadele eden takım 2010-11 sezonunun tamamlanmasına iki hafta kala lig 2.si olarak Süper Lig'e çıkmayı garantilemiş ve Süper Lig hasretine son noktayı koymuştur. Ayrıca aynı sezon Samsunsporlu Simon Zenke ligde gol kralı olmuştur. 2011-12 sezonundaysa Süper Lig'de mücadele eden kulüp topladığı 36 puan ile ligi 16. sırada bitirerek tekrar 1. Lig'e düşmüştür. 2012-13 sezonunda ise küme düşmeme mücadelesine giren kulüp ligin biti-

mine iki hafta kala kümede kalmayı garantilemiş ve sonraki sezonda da 1. Lig'de mücadele etme hakkı kazanmıştır. Ertesi sezon şampiyonluk hedefiyle lige başlanmış, ligin ilk yarısında gösterilen başarısız performans sonrası hedef play-off olarak güncellenmiş ve sezon sonunda takım play-off'lara katılmaya hak kazanmıştır. Süper Lig'e yükselecek son takımın belirleneceği play-off'ların yarı finalinde Ankaraspor ile eşleşen Samsunspor iki ayaklı eşleşmede rakibini Samsun'da 1-0 mağlup etmiş, deplasmanda da 1-1'lik beraberlik alarak finale yükselmiştir. Normal sezonda deplasmanda 0-3 önde iken 5-4 yenildiği, evinde ise 3-3 berabere kaldığı Mersin İdman Yurdu ile eşleşilmiş, final maçında Güven Varol'un golüyle 42. dakikada geriye düşen Samsunspor rakibine karşılık verememiş, 87. dakikada yediği bir diğer golle 2-0 mağlup olmuştur. Bu yenilgiyle Mersin İdman Yurdu play-off şampiyonu olarak Süper Lig'e yükselmiş, Samsunspor 1. Lig'de kalmıştır. Ertesi sezon normal sezonu 6. sırada tamamlayan takım play-off yarı finalinde Alanyaspor ile eşleşmiştir. İki karşılaşmada rakibine toplamda 9-1'lik üstünlük sağlayan. Samsunspor play-off finaline yükselmiştir. Finalde Antalyaspor ile eşleşen takım iki kere geriye düştüğü maçta beraberliği yakalamayı başarmış, karşılaşma uzatmalara gitmiştir. Uzatmalara sonucunda da beraberlik bozulmayınca seri penaltı atışlarına geçilmiş, Recep Niyaz ve Sezer Özmen'in penaltıları kaçırması sonucu penaltılarda 4-1 üstünlük sağlayan Antalyaspor Süper Lig'e çıkmıştır. Final maçının adamı ise Samsunspor adına iki gol kaydeden Mbilla Etame olmuştur. 2015-16 sezonunda ligi 44 puanla kapatan takım puan tablosunda 9. sırada yer almıştır.

2016-2017 Mali sıkıntılar nedeniyle transfer yaşağına maruz kalan Samsunspor, sezon öncesi transfer yapma imkanı bulamadı. Mevcut kadrodan önemli isimlerin takımdan ayrılması sonucu alt yapıdan takviyeler yapılarak maçlara başlanıldı. Ama sahada oynana futbol ve alınan sonuçlar durumun ciddiliğini ortaya koymaya yetti.

Sezonun ilk yarısı tamamlandığında 6 gol ve 11 puan alabilen takım ligin dibini boylamıştı. Osman Özköylünün teknik patronluğa getirilişi ve transfer yasağının kaldırılıp 12 yeni ismin kadroya dahil edilmesi her ne kadar umutları artırsa da alt sıralardan kurtulamadı.

Samsunspor, F.Bahçe'yi Orhan (3) ve Savaş'la vurdu...

4-0

Lider, kopya çekti!..

"Kanarya" ağır yaralı!..

'Şahane bir futbol oynay rak rakibini sahadan sil evsahibinin 3 gölünü O han diğer gölünü Savaş tı. Orhan'ın bir şutu direkten döndü

Liginson maçında evinde Bandırma sporu konuk eden Samsunspor a ligde kalabilmesi için 1 puan yeterli olacaktı. Bandırma sporlar 0-0 berabere kalarak 1 puanı alan Samsunspor ligde kalmanın sevincini yaşadı.

Sezonun son maçı aynı zamanda 1975 yılından bu yana hizmet veren 19 Mayıs Stadı'ndaki son müsabaka oldu. Kırmızı Beyazlı ekip yeni sezondan itibaren maçlarını Tekkeköydeki yeni stadında oynayacaktı.

KAYYUM DÖNEMİ

Gittikçe artan mali sıkıntıların önüne geçilememesi sebebiyle Samsun Valiliği Samsunspor'a Yardım kampanyası başlattı!

Samsun Valiliği Samsunspor'un maddi bunalımdan kurtulabilmesi için yardım kampanyası başlattı. 01.05.2018

Samsun Valiliği'nden yapılan açıklamada, "Samsunspor'a gönül vermiş vatandaşlarımızın Samsunspor'a destek olması amacıyla, Valiliğimiz öncülüğünde İl Yazı İşleri Müdürü Mesut Aydoğdu, İl Mahalli İdareler Müdürü Mehmet Hayri Şen ve İl İdare Kurulu Müdürü Dursun Teke'den oluşan bir Yardım Toplama Komitesi oluşturulmuştur" denildi.

Samsun'daki bütün belediyeler ve iş adamlarının katılımı ile samsunspor biraz rahatlatıldı.

Samsunspor'a bugüne kadar kaç lira toplandı! 21.07.2018

Samsun Valisi Osman Kaymak'ın öncülüğünde başlatılan Samsunspor'a destek kampanyasında bugüne kadar 2 Milyon 612 bin TL yardım yapıldığı ve rakamların artarak devam ettiği bildirildi.

Samsun Valiliği'nden yapılan açıklamada "Yapılan yardımların tamamı futbolculara ve personele ödenmiş ancak futbolcularımıza ödemeler henüz tamamlanmamış olup, futbolcularımızın kalan paralarının ödenmesi ve transfer tahtasının açılabilmesi için acil olarak kamu kurum ve kuruluşlarımızı, işadamlarımızı, sivil toplum kuruluşlarımızı, Samsunsporlu taraftar camiasını ve tüm Samsunluları bir kez daha duyarlı olmaya davet ediyor, yardımlarınızı bekliyoruz" denildi.

Samsunspor kayyuma kaldı!

Samsunsor yapılan son kongrede yönetim kurulu oluşturulamadığı için kayyum yönetimine kaldı.

Samsun Valiliği'nden yapılan açıklamada, "olağanüstü Genel Kurul'da yönetim kurulu oluşturulamadığından dolayı Samsunspor Kulüp Yönetimi kayyuma kalmıştır" denildi.

Valilikten yapılan açıklama şöyle;

"Bu durumda ilk olarak, Divan heyetince alınan karar Valiliğimiz İl Dernekler Müdürlüğü'ne bildirilecektir. Daha sonra, İl Dernekler Müdürlüğü Sulh Hukuk Mahkemesi'ne müracaat ederek temsil kayyum heyeti görevlendirilmesini talep edecektir. Temsil kayyum heyeti, Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından alınan kararla görevlendirilecektir.

Bu süre zarfında; mali imkanlara sahip, güven veren bir yönetim oluştuğunda, temsil kayyum heyeti alacağı kararla en kısa zamanda görevini yeni yönetime devredecektir.

Samsunsporumuza gönül vermiş tüm taraftarlarımızdan, başından sonuna kadar Valiliğimizin destek ve takibinde gerçekleştirilecek olan bu yeni oluşum sürecinde müsterih olmalarını ve bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da desteklerini esirgememelerini bekliyoruz.

Herşey güven ile başlar

Kamyon -Tır Pazarı Samsun

Kamyon-Tır Pazarı Sancaktepe

Fındık Fabrikası Ordu

Scania Servis Samsun

erçal Kamyon Tır Pazarı | ERÇAL FINDIK | ERÇAL SİGORTA | erçal inşaat | ERÇAL MOTORS | erçal

SCANIA | THERMO KING | DOD İkinci elde güven | MADO | ANADOLU SİGORTA | AXA SİGORTA | HDI Sigorta | MAPFRE | Allianz

Erçal Plaza
Cumhuriyet mah. Cumhuriyet sok.
No:1 Pk. 55300 Tekkeköy - Samsun
Tel : 0 362 256 36 66 (Pbx)
0 362 256 02 66
Faks : 0 362 256 40 50

Kamyon-Tır Pazarı Samsun
Cumhuriyet Mah. Atatürk Cad.
No:1 Samsun-Ordu Karayolu
Tekkeköy/SAMSUN
Telefon : 0 362 256 0851
Faks : 0 362 256 5620

Kamyon-Tır Pazarı Sancaktepe
Eyüp Sultan Mah. Mehmet Akif Cad.
Yadigar Sok.Oto Galericiler Sitesi
C Blok No:41 Sancaktepe/İstanbul
Tel : 0216 564 52 00 - 52
Faks : 0216 589 29 57

Fındık Fabrikası Ordu
Adres: Samur Mah. Tekkiraz Cad.
No:1/B Kumru/ORDU
Telefon : 0 452 641 4800
Faks : 0 452 641 4803

Fındık Fabrikası Zonguldak
Çayboyu Cad. No:105
Alaplı/ZONGULDAK
Telefon : 0 372 378 5684
Faks : 0 372 378 5454

www.ercal.com.tr

ŞEHRİN SORUNLARI ve İSTİKLÂL GÜNEŞİ SAMSUN

Tahsin ÇAYIRLIOĞLU

İstiklâl mücadelesinin başladığı şehir olan Samsun, 1980'den sonra uygun iklimi ve coğrafi koşullarından dolayı hızla gelişmiştir.

Türkiye'nin on altıncı büyük kenti olan Samsun; Güneşin Doğduğu Şehir, Ondokuzmayıs Şehri ya da Gençlik Şehri olarak da anılmaktadır.

İstiklâl mücadelesinin başladığı şehir olan Samsun, 1980'den sonra uygun iklimi ve coğrafi koşullarından dolayı hızla gelişmiştir. Ancak bu gelişme sanayileşmenin aksine hizmet sektörü ve yaşam alanı bakımından gelişmiştir.

Samsun'a ilk yerleşen topluluk Kaşgalar olup, M.Ö. 5000 ilâ 3500 yılları arasında yaşamıştır. Dünyanın en eski yerleşim yerlerinden bir olan Tekkeköy Mağaraları ve Arkeoloji Vadisi bu şehirdedir. Tarihi bir kent olan Samsun Hitit, Amazon, Pers, Pontus, Roma ve Cenevizlere ev sahipliği yapmıştır. 1192'de Samsun, Melik Gazi tarafından Türklere kazandırılmıştır.

Türkiye'nin önemli ovalarının ve akarsularının üzerinde bulunan şehir, büyük bir tarım kentidir. Şehre adını veren Canik Dağları, Ordu'yu da içine alacak şekilde uzanan önemli sıradağlardır. Öte yandan Samsun kültür ve dinlenme turizmi açısından önemi artan bir kentler arasındadır.

Hiç kuşkusuz dünyanın en önemli konusu insan yaşamı olup, bunun da ilk yolu yaşanılabilir ve sürdürülebilir bir çevreden geçmektedir.

Samsun, Karadeniz'in tam ortasında, Türkiye'nin istiklâl güneşi ve bölgenin de sosyokültürel ve sosyoekonomik başkentidir. Onun için Samsun demek, Karadeniz demektir.

On yıllar içinde gösterilen performansla şehirdeki modernleşme olgusu öne çıkmıştır. Yeni yatırımlarla birlikte şehrin görünümü değiştirmiştir. Bu defa da yeni sorunlar türemiştir. Nitekim her nimetin bir külfeti olduğu gibi, bunun da bir mesuliyeti vardır. Onun için ki, şehrin çehresi değişirken yerleşik kültürel öğelerin de korunması şehrin kimliği açısından önemlidir.

Bilindiği üzere Mecidiye Çarşısı ile Ondokuzmayıs Bulvarı'nın kesiştiği noktada bulunan İş-Kur Han elektronik eşya dükkânları ve sineması ile şehrin bir kimliğiydi. Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nün apar topar oradan taşınmasıyla bir kültür erozyonu yaşandı. Öte yandan eski Köy Hizmetleri'ne ait araziye taşınan müdürlüğün, yanı başındaki emniyet müdürlüğü binasından yapı ve biçim açısından farklılık arz etmesi de şehrin silueti açısından başka bir erozyona sebebiyet verdiği görülmektedir.

Öbür taraftan şehrin çehresi ve kültür turizmi açısından da önemli yatırımların yapıldığı görülmektedir. Bunlar arasında Doğu Park, Batı Park, Amisos Tepesi, Raylı Sistem, Kurtuluş Yolu, Ata Yolu, Bulvar AVM ve Golf Sahası öne çıkanlardan. Ancak Samsun'un kadim meydanı Saathane Meydanı'nda ise bir muamma devam etmektedir.

Gerek şehir içinde yaşamın kolaylaşması ve gerekse kültür turizmi açısından öne çıkan sorunları sıralamak gerekirse:

- Raylı sistem üzerine yaya ve araç trafiği açısından özellikle Atakum tarafında güvenlik zafiyeti bulunmaktadır.
- SGK, SASKİ ve EGM müdürlüklerinin bulunduğu kavşakta yaya geçidi bulunmamaktadır.
- Yabancılar Pazarı'nın önündeki dolmuş duraklarıyla ilgili ıslah çalışması yapılmalıdır.
- Abdullah Paşa İlkokulu'nun bahçesi bulunmadığından, çocukların gelişim sağlığı bahçeli bir okul inşa edilmesi,
- Hançerli ve Pazar mahallelerinde yolların dar olduğu düşünüldüğünde yaya güvenliğinin temini için trafiğe kapalı yol sayısının artırılması ve aynı zamanda Selahiye Mahallesi de dâhil olmak üzere mahalle yolları ile 100. Yıl Bulvarı arasında engelli araçlarının geçişi için eğimli yolar yapılmalıdır.
- Valilik Makamı'nın Cumhuriyet Caddesi'nde bulunan tarihi binasına taşınması gerekmektedir.
- Kurtuluş Yolu'nun başındaki beton maketin yıkılarak, Bandırma Vapuru'nun ait olduğu yere taşınması şehrin tarihi kimliği açısından önemlidir.
- Tekkeköy sanayi bölgelerinin belirli periyotlarla Kavak yoluna taşınması çevre kirliliği ve şehrin gelişimi açısından önemlidir.
- Tarımsal nitelik taşıyan alanların betonlaştırılmasının önüne geçilmelidir.

Daha güzel, daha huzurlu; insana ve doğaya saygılı; istihdam açısından gelişmiş sağlıklı tarım alanlarıyla sürdürülebilir bir Samsun için...

Bilindiği üzere Mecidiye Çarşısı ile Ondokuzmayıs Bulvarı'nın kesiştiği noktada bulunan İş-Kur Han elektronik eşya dükkânları ve sineması ile şehrin bir kimliğiydi. Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nün apar topar oradan taşınmasıyla bir kültür erozyonu yaşandı. Öte yandan eski Köy Hizmetleri'ne ait araziye taşınan müdürlüğün, yanı başındaki emniyet müdürlüğü binasından yapı ve biçim açısından farklılık arz etmesi de şehrin silueti açısından başka bir erozyona sebebiyet verdiği görülmektedir.

Acem Tekkesi'nde sabahladım neyin en derin girdabında,
Tılsımı üzerimdeyken nağmelerin geçtim Çifte Hamam'a.
Solumda yıllanmış Taş Han, eski Şehremini sağ yanımda,
Saat Kulesi Sultan Hamit'in anısına gökyüzüne yükseliyor.

Cami-i Kebir'in ayakları eski kalenin harabelerine basmış,
Kimsecikler yok, güvercinler yok; eski meydan yıkılmış,
Her şey masal gibi, dünden bugüne bir ulu çınar kalmış,
Bir ıslık çalıyor uzaktan, belli ki kara tren rayları yalıyor.

İş kollayan amelelerin virane kahvesinde duraksıyorum,
İskemlede oturmuş, simitle demli bir çay yudumluyorum,
Eskiye, geçmişe dair ne varsa umursamadan bakıyorum,
Eskici geçiyor, kamburundaki küfesinde mazi taşınıyor.

Vedalaşıyorum asma altının buhar kokan kahvehanesiyle,
Subaşı yolunda kasaplar, balıkçılar ve lokantacılar iç içe,
Hamsi, lüfer; tavuk, bıldırcın; sırıtıvermiş pişmiş bir kelle,
Ölü var şehirde, Yeraltı Cami'nin müezzini salâ veriyor.

Sabah bereketiyle açılır dükkânlar Mecidiye Çarşısı'nda,
Su serpilir, sokaklar süpürülür: kızlarsa bekleşir kapılarda,
İşçinin, memurun ve esnafın yolları kesişir bu sokaklarda,
Gazi Müzesi'nin önünde bir kalabalık; herkes koşturuyor.

Tütün İdaresi'nin yanı başından yürüdüm Atatürk Anıtı'na,
Gün bugün, şaha kalkmış atın üstünde Mustafa Kemal Paşa.
İstiklâl uğruna Bandırma demir atmış, Samsun ufuklarında,
Vatan sağ, vatan selamet; bir evlat ki, elleri açık, yakarıyor.

Faytonlar kordonda türküler, şarkılar taşır Sevgi Gölü'ne,
Garda hareket düdüğü ötüyor, koşuyor bir yolcu sevgiliye,
Bir sevgilinin yolu düşüyor şehrin en kalabalık caddesine,
Çiftlik bir başka; genç, yaşlı; yerli, yabancı, âlem dönüyor.

Yükseklerde kar, şehirde yağmur; gökyüzünde gri bulutlar,
Sanat Sokağı'nın garip ressamı Şehr-i Samsun'u resmediyor.

Alaçam Belediye Başkanı
Hadi Uyar 2017 Yılını Değerlendirdi

ALAÇAM`DA DOĞALGAZ ATAĞI

Müjdeli haberler ile başlamak isterim. Ak Parti Samsun Milletvekili Çiğdem Karaaslan`ın müjdeli haberi bize vermiş olduğu şekli ile bu kış ve önümüzdeki kış odun kömür ile ısınmaya devam fakat 2019 yılında doğalgaz yanmaya başlamış olacak. Bizlerde altyapısını hazırlamak üzere çalışmalara başlamış bulunuyoruz"dedi.

ALAÇAM`DA TARİHİN İZLERİ SERGİLENECEK

Çalışmalar hakkında bilgi veren Uyar, "Yine Genel Başkan Yardımcımız Sayın Çiğdem Karaaslan ve Milletvekilimiz Sayın Orhan Kırcalı`nın emekleri ile Kültür Turizm Bakanlığımızın onayı ile Çeşme Mahallesi, Yeni Cami ve Karşıyaka Mahallemizde 133 tarihi yapının 93 tanesi koruma altında. Çeşme Mahallesinde bu çalışmanın ölçümleri başlandı. Ardından yapı ihalesi devreye giriyor. Yaklaşık iki üç yıl içerisinde Safranbolu örneğini Alaçam`da yaşamış olacağız.

ALAÇAM`A TOKİ KONUTLARI

Tüm bunlar ile birlikte Alaçam için en önemli kazanımlardan biri TOKİ binaları Alaçam tarihi evlerinin dış cephelerinin örneğinin yansıtıldığı 24 bin metrekarelik 230 dairelik planlanan bir proje ile bütün çalışmaları tamamlandı. İstanbul Halkalıyı ziyaret ederek bu noktayı da koyacağız.

ALAÇAM`A YENİ GÜREŞ SAHASI

Alaçam için diğer kazanımlardan bir tanesi bir önceki dönem Gençlik ve Spor Bakanımız Akif Çağatay Kılıç`ın onayı ile yapımı devam eden 2200 kişilik bir güreş alanı da var. İnşallah 30 Nisan 2018 tarihinde tamamlanıp Mayıs güreşlerini burada yapmayı hedefliyoruz. Ayrıca 300 kişilik KYK yurdu da projesi yapılmıştır. Eğitim gören öğrencinin yurt ihtiyacını da bu şekilde tamamlamış olacağız. Ayrıca Alparslan, Yeni cami ve Fatih Mahallelerimizde kısmen asfalt çalışması yapıldı. 20 kilometrelik bir mesafe de sati kaplama çalışması yaptık. Bu tarz çalışmalarımıza yeni yılda da devam edeceğiz.

DEVAM EDEN ÇALIŞMALAR

Devam eden çalışmalarımız arasında vatandaşlarımıza daha kaliteli hizmet verebilmek için Belediye Hizmet binamızın yenilenme çalışması da var. Bakanlıktan kredi taleplerimiz borçlarımızın ödenme çalışmaları için de çaba sarf etmeyiz. Makine Parkı da çok önem taşımaktadır. Yaklaşık 13, 14 tane aracı Alaçam Belediyesine kazandırmış bulunmaktayız. Alaçam Gençlik Parkı adını koymayı düşündüğümüz. Yeni yapacağız yurt çevresinde güzel bir gençlik parkı olarak sunmak istiyoruz. Yine iki mahallede devam eden parkımız var. Yine yöresel ürün pazarımız da var. Bunun çalışmaları da devam ediyor. Genel Başkan Yardımcımız Çiğdem Karaaslan`ın kendi mahallesinde bu çalışmalarımız devam ediyor. Halk tarafından üretilen ürünler burada sergilenecek. Nasip olursa bu yaz burası da tamamlanacak.

Bu hizmetler Alaçam İlçesi`ne yapılırken Büyükşehir Belediyesi ile koordineli çalışmanın mutluluğu içerisindeyiz. Alaçam için en önem verdiğimiz çalışmalarda 5 mahallenin su verim çalışması hayata geçti. 2014 seçimlerinde gördüğüm manzaranın tümü geride kaldı. Sağlık Bakanımız Ahmet Demirca'nın bu açılışa katılımlarından dolayı da mutluluk duyuyorum. Yine günlük 25 kamyon çakıl üretimi ile yol yapım çalışmalarımıza devam ediyoruz. Yeni yıl içerisinde yapılmayacak yol kalmayacak inşallah. Valimizin Sayın Osman Kaymak'a bu çalışmalarımızda bizlerden daha aktif ve heyecanlı olması da bizlere mutluluk veriyor. Bizlere bu imkânı tanıyan başta Cumhurbaşkanımıza, Başbakanımıza, Milletvekillerimize, Büyükşehir Belediye Başkanımıza, İl ve İlçe Meclis üyelerimize, İl teşkilatlarımıza, İlçe teşkilatlarımıza teşekkür ediyorum" dedi.

ARMUT ORMANLARI

İzzet ACAREL

Hoşaf ve pekmez bir zamanlar sofralarımızdan eksik etmediğimiz yiyeceğimiz, içeceğimiz...

Resim 1'de görülen "Armut Ağacı" nam-ı diğer Vehbi Çavuş'un (Vehbi ERGÜL) bahçesinde yıllara meydan okuyan haşmetiyle sanki bize şöyle sesleniyor: " Ben yıllarca birçok olaya tanık oldum. Bıkmadan usanmadan insanlara, kurda, kuşa meyvelerimle hayat verdim; gölgemde çoklarını ağırladım. Şimdi gözden düştük, kendi halime terk edildim, sizce bunu mu hak ettim" ... Armut geçmişte Ladik'in vazgeçilmez meyvesi... Öyküsü Evliya Çelebi ile (Göksulu armudu) anlatılmaya başlanmış!.. Özellikle Ladik' in kuzey doğusundaki mahallelerimizde (köylerimizde) "Armut Ormanlarımızı" oluşturmuşuz. Yazın tazesi tüketilen bu harika meyvenin kış için de hoşafı ve pekmezi yapılmış. Hoşaf ve pekmez bir zamanlar sofralarımızdan eksik etmediğimiz yiyeceğimiz, içeceğimiz… Bu bölgelerde yaşayan Rumlar bir dönem bu işin ticaretini yapmışlar, hoşafın karşılığında un ve gaz yağı alıp köylerine dönmüşler. Bugün bile hala zengin çeşit ve lezzetiyle armut bolca yetişen meyvelerimizin başında yer alıyor. Hoşaf bölgemizde parçalara ayrılarak güneşte, bütün olarak veya küçük parçalara ayrılarak fırınlarda kurutularak yapılmaktaydı. Daha

sonra ağzı kapalı bez torbalarda saklanırdı. Bu günlerde bölgemizde az da olsa hoşaf yapılmaktadır. Böbrek dostu bu meyvemizin pekmezinin yapılışını anlatmaya başlarsak yazacaklarımız çok uzar. Pekmezler de serin ve karanlık yerlerde uzun süre saklanan gözde yiyeceklerimizdendir. Bize özgü, bizle yaşayan, gözden düşen bu harika meyvemiz bugünlerde fırsat olur mu diye düşünmekteyim. Sırasıyla armut mevkii ve çeşitlerimizi sıralayalım. Soğanlı, Cüce, Küpecik, Aktaş, Karamuk, Kabacagöz (Kireçlik), Mazlumoğlu (Kavun Çertük), Mazlumoğlu (Terzili),Deli Ahmetoğlu (Fındıklı Çukur), Günkoru (Aşlamalık), Nusratlı (Belinaca, Kelistahal, Kaya Önü), Şıhlı (Çolaksavarlar), Şıhlı (Karakosta), Şıhlı (Gölyüzü), Muhtamat (Terzili), Tatlıcak Yaylası, Büyük Alan (Boyacı), Daldere (Cin Gavurlar), Mazluoğlu (Sakarca), Fundoğlu, Bedirli, Cobi, Ermen, Cüremen, Karaabtal, Doğankaş, Yumaklı, Hızarbaşı... Yerel ağızla: Göksulu (göğsulu) armudu, çayır armudu, yavrudede armudu, küpeli armudu, koca kafa armudu, kış armudu, koca armut, şeker armudu, kavun armudu, kızıl armut, tombul armut, orak armudu, çertük armudu, ahlat armudu, burnu büzme armudu, akkış armudu, turşu armudu, teker armut, kara bahçe armudu, sarı armut, gov armut, kan kara armudu, paslı armut, tuzsuz armut, tımbıl armut, kara ağaç armudu, cemi armut daha niceleri… Ne yazık ki bu özgün meyve bahçelerimizi (armut ormanlarımızı) şuursuzca yok ediyoruz. Miras kolay harcanıyor maalesef...Meyve ağacı yasalara göre rahat kesilip nakledilebiliyor kaçak sayılmıyor, buda yasalarımızın açığı, bilinçte olmayınca sonu hüsran!.. Özetin özeti; özgün ve Biz'e ait olanı korumak kollamak yoksa Biz' i arasak da bulamayız, hoşça kalın...Ladik de

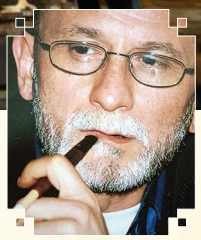

DARBELİ ZAMANLAR KUMPANYASI

Mustafa KARAOSMANOĞLU

Dilerim bu gördüğüm son darbe olur da, bundan sonra ne Türkiye yorulur ne de ben. Oysa ilk darbe ile tanıştığımda, tanıştığımdan haberim olmadan tanışmışım.

Ne çok darbe görüyor insan şu ahir ömründe. Benimkisi '60' hariç hepsini görmek oldu. Yani Türkiye'den bir eksiğim var. Dilerim bu gördüğüm son darbe olur da, bundan sonra ne Türkiye yorulur ne de ben. Oysa ilk darbe ile tanıştığımda, tanıştığımdan haberim olmadan tanışmışım. O zamanlar ben de, o da farkında değildik birbirimizin. Hem adına muhtıra demişlerdi de, ben de bizim muhtar İsmail amcadan ayırt etmekte zorlanmıştım onu. Ama adının ne olduğu pek mühim değildi, bunu sonradan öğrendim. Adı İsmail amcanın makam ismine benzese de etkisi ülke sarsmaya ve insan yemeye yetiyordu. Küçüktüm o zamanlar içerden yaralanıyordum. Yani ilk önce yaralanıyordum, sonra yaram kanamaya başlıyordu. Nice sonra öğrendim ki çocuk yaralanmaları böyle olurmuş hep. Büyüdüm, boy verdim hayata, hem de yürekten yüreğe doğru ve bütün akranlarımla beraber. Böylelikle ülke de büyüdü içimizde. Biz de başımızda kavak yelleri, yaşımızın ve delikanlılığımızın getirisiyle, adıyla ülke dediğimiz şeye sevdalanıp elinden tutmak, mesut olmak istedik bu sevda mucibince. Ve bu memnu meyva adına, nice köşe bucak saklambaç oynadık ağır abilerle. Nice zayiat verdik, nice kalelerimiz düştü sonra. Bir tenden yara-

landık, bir de yürekten. Birer birer eksilttiler bizi, adımızı saymadan ve istatistik ilmi gereğince. Bizi eksiltince ülke olgunlaşıyordu her nasılsa. Değil mi ki, milleti başıboş bırakırsan ya dine kaçardı ya imana. Bu olacak bir şey miydi? Sonunda bizi eksiltip ülkeyi de olgunlaştırarak, kıvamına getirdiler. Sabah birimizi devirdiler aynı sapanla akşam bir diğerimizi. Yetmedi tankları sürdüler oyuna, hikaye tamam olsun diye tüfekleri ateşlediler. Mavzer denen efsane, türkülerden çıkıp üzerimize doğruldu. Böylece, biz de öldük ö güne değin hiç ölmediğimiz kadar. 12 Eylül daha bu kadar koyu yazılmamıştı tarih boyunca. Alınlarımızdan düşen yazgı, yüzümüzü pak eden ise muradımızdı, biz bunu anlamalarını beklemiyorduk. Bir ondan bir bundan diyerek düşürdüler dalımızdan gençliğimizi. Adalet utancından kızarmıştı vicdan denilen o mahşeri terazide. Böyle üzerimizden geçti yıllar, böyle yasallaştı işkence kanun kitapları arasında, Mamak'ta ve Diyarbakır'da.

Gün geldi, daha yaralarımızı savmadan geldi zor vakitler. Dünya baronları kan istiyorlardı adına nizam denilen haydutluğun selameti için. İyiye mavi demişlerdi, kötüye yeşil. Yeşilden kötü olmazdı oysa… Hangi ağaç kötüye açmıştı yapraklarını, hangi ot muradını boşa çıkarmıştı varlığın ki, yeşil orada kötüye kalbetsindi. Dünya çapında bir 28 Şubattı yaşadığımız. Güvenilmez müttefikimiz, kuzey ile güneyin arasındaki varsıllık ve yoksullukla berkitilmiş çizgiyi öteki olmanın derin ıstırabıyla koyultarak getirip önümüze leş gibi bıraktı. Öteki nasılsa "kapı komşusu olup da akraba olma potansiyeli taşıyanlara verilen addı" (Levinas) onlar için. Artık ötekinin kulvarından da dışlanmıştık. Tanımlıyor (uzak evrenin dinde aşırıları) isim veriyor (fundamentalist) ve öyle yok ediyorlardı bizi.

Ama dünya çapında bir 28 Şubat yeterli değildi onlar için. Daha noktasal, daha içeride, kanlı canlı bir 28 Şubat gerekliydi onlara. Tez elden malzeme temin edilip mamul hale getirilmeliydi ortam. Öyle de oldu Ali Kalkancı'yla beraber el ele tutuşturulan Müslüm Gündüz, görsel iştihamızı istifra etme noktasına getirerek zihnimize muhkem bir zemin döşendi. Diğer taraftan postallı medya, sivil toplum kuruluş müsveddeleri, kıçtankafalı sanatçı atıkları ve siyasi zırhlı birlikler fondaki diğer enstrümanları da tedarik ederek meydanı darbeye uygun bir hale getirdiler.

Yaklaşık on yıllık periyotlarla darbeye aşeren Kemalizm ve çağdaş dünya, eski sahnede yeni gösteri

Gün geldi, daha yaralarımızı savmadan geldi zor vakitler. Dünya baronları kan istiyorlardı adına nizam denilen haydutluğun selameti için. İyiye mavi demişlerdi, kötüye yeşil. Yeşilden kötü olmazdı oysa… Hangi ağaç kötüye açmıştı yapraklarını, hangi ot muradını boşa çıkarmıştı varlığın ki, yeşil orada kötüye kalbetsindi.

düzenlemek adına bu sefer arayı zaman olarak biraz daha fazla uzattı. Başıboş bıraktığı biz kulları için uzun sayılabilecek bir mesafe sonrasında, darbe olarak göstermeye utandığı yüzünü muhtıra ve darbe kırması olarak gösterip, yaklaşık on yedi yıl sonra, 28 Şubat'ta çağın gereklerine uygun bir sunumla arzı endam etti. Böylece kendine felsefeden yararlanan bir söyleyiş bularak darbe kontenjanından postmodern literatüre yazıldı.

Postmodern, her ne kadar formsuzluğa gönderme yapsa da, darbe adaşı olan muhtıra denilen rezillik, bütün bir toplumu yukarıdan aşağıya formatlayarak önümüzdeki mönüye zehirden bir lezzet koydu. Kültürel yapıdan, ekonomik strüktürüne ve oradan sosyal dokuya kadar bütün bir toplumu dönüştürmeyi murad eden Şubat'ın darbe hali, zamana derin bir kertik atarak işbu muhtıranın oluşturduğu zemininin tam bin yıl bozulmayacağını, yaralı zihinlerimizin bir kenarına not düşmekte beis görmedi. Bizim durumumuz ne kadar kötüye gitse o kadar iyi oluyordu muktedirlerimiz, bizim yaralarımızdan topladıkları kabukları göğüslerine bir zillet nişanı olarak kondurmakta gecikmediler. Ne kadar ölürsek o kadar destansı ve ne kadar aç kalırsak o kadar yakışıklı oluyorduk onların indinde. Öyle sevdiler bizi.

27 Nisan çok normal zamanların istemezükçülerinin hükümete niye bu kadar halkın değerlerini paylaşıyorsun, niye bu kadar halktan oluyorsun diye verdikleri bir muhtıraydı ki hükümetin kararlı bir "E" demesiyle geçiştirildi. "E"nin bu denli kararlı olmasından olacak ki muhtıraya da E Muhtıra dendi.

Aradan bir 10 yıl daha geçti. Yani yazıyla on yıl. Çağcıl müttefiklerimiz yeni ittifaklarla geldiler karşımıza. İçimizden devşirdikleri kötülük çıktılarını kullanışlı bir ihanet içinde pazarladılar bize. Bu sefer kamuflajlı dinle, utangaç Kemalizmi birbirine cem ederek servise koydular. Dinle bizi kandıracaklardı Kemalizmle kendilerini ve içimizdeki başka olanları. Böylelikle, sanki meşrulaştırmak gerekliymiş gibi meşrulaştıracaklardı darbeyi. Meşruiyet işin cilasıydı halbuki. Hem darbe gerçekleşmezse, bu defa ülkeyi iç savaşa geçirecek dinden ideolojiye kadar kullanışlı enstrümanlar da ellerinde mevcuttu. Eğer başarılı olurlarsa Türkiye daha farklı parçalara ayrılmış bir Irak, daha kontrol edilebilir bir Suriye olacaktı. Ortadoğu paketlenmeye ve satışa hazır bir mal haline gelecekti böylelikle. Lakin bazen oyun tutmuyordu işte, belki de bu kadar has bir masumiyetle oyun oynamak, kader koyucu mevkiinin de ağırına gitmiş olacak ki, oyunun vakti saatinde bir değişikliğe gitti. Saatler sakinliğe bürülü gecenin üçünden, her şeyin olabileceği bir zaman olan akşamın erken vakitlerine alınmıştı. Bu çok istendik bir şey değildi ama yaydan çıkan ok için başkaca yapılacak bir şey yoktu. Darbe başladı ve bizde aşamalı

olarak haberdar olduk darbeden. Önce köprünün bir yönüne çöktü ağrıyan yanımız, daha sonra başka yerlerimizin de ağrıdığını hissettik. Yavaş yavaş bir inme iniyordu üzerimize. Televizyonun dili "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" ismiyle bize darbenin kimliği hakkında ipuçları sundu ağır aksak geçen saatlerde. Kuşkularımız normalden darbeye doğru, ur gibi artan bir hızla büyüyordu. Dikkatlerimiz 'milletin başı'na yönelmişti. Milletin başına ne gelmişti bunu öğrenmek için sessiz ve derin bir beklenti başlamıştı millette. Daha sonra bir telefon ekranından güneş gibi beliren Milletin başı, başı sıkışan milletin kalbine doğru eğilerek, sıkışan içinizden dışarı çıkın diye, kelimeleri ete kemiğe bürüdü. Millet de kendinin dışına çıktı böylece. Darbeciler, doğal liderlerinin direktifiyle içine sıkıştırılmış olan milletin kendi dışına çıktığında, kötücül darbelerine bu kadar zarar vereceklerini hiç düşünmemişlerdi. Bu güne kadar içine sıkışan, millet kendi dışında destan yazıyordu artık. Baş bir, gövde bir, ayak birdi ve bir merkezden hareket ediyordu. Bir gecede talihi dönmüştü milletin. Meydanlar tutulmuş, hava limanlarına el konmuş, devlet daireleri millet tarafından liyakat sahibine teslim edilmek için işgalcilerden temizleniyordu. Zordu elbet. Daha evvelki darbelerde; önce darbe olurdu, daha sonrasındaysa idamlı, kurşunlu ölümler. Her yok oluş, böylelikle yumuşatılmaya çalışılırdı.

Zaman olur, bazı şeyler hafızaya sürülür bir mermi gibi, diğer bazıları çıkarılırdı hafızadan. Lakin bu darbede ölüm de darbe de bir olup, insanı ve insanlığı el birliğiyle yok etmek için üstün bir gayret gösteriyorlardı, senkronize edilmiş zamanlarda. Matematiğe doğrudan bir ihtiyaç duyulmayacaktı. Öyle çıkarıp ekleyecek pek bir şey yoktu kısacası. 15 Temmuz gecesi milletin ve meydanların gecesiydi. 16 Temmuz sabahına içi yangın yeri olmuş, yorgun ve umutlu gözlerimizle tutunduk. Orta yaş bir kadının elindeki bayrağı, ekstradan hiçbir şey yokken televizyon ekranında beliren 'Milletin Başına' doğru sallarken, millet ile milletin başı arasındaki ilişkinin birdenbire 'onda' öteki kendini görmek olduğunu anladım. Yani o orta yaşlı kadın, milletin başında 'öteki kendi'sini görerek kendini var kılıyordu. Bu ise bir insan olarak cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan fazla bir şeydi elbet. İnsanlar onda kendilerini buluyor, kendilerine bakıyorlardı. Bu husus ayrıca değerlendirilmesi gereken bir hususdu.

250 ye yakın şehit verilen bir gecede, birçok şeyi değişik bir biçimde yeniden yaşadık. Kısacası biz, millet olarak iyiliği, sözü, vefayı doğruluğu, güzelliği kısaca olumlu olan ne varsa hepsini yeniden yorumladık. Türkiye'yi temiz ve pak bir şekilde, yeniden vatan ve diri kılmak için toprağa verdik kanımızı.

Biz geleceği temize çektik o gece.

BİR VALİ VE BİR SPOR KULÜBÜ!

Recep YAZGAN / AKASYAMHABER

Bugün internette 'Samsun' yazıldığı zaman ortaya çıkabilecek isimlerin en başında yer alma başarısını yakalamış durumda.

Bir vali ve bir spor kulübü!

Düne kadar en fazla, **"İnternette Samsun'u aratınca Samsung** çıkıyor. **Samsung** dünya markasıdır. Ama Samsun›un önüne geçmemesi lazım» sözleriyle tanınıyor ve biliniyordu.

Bugün internette **'Samsun'** yazıldığı zaman ortaya çıkabilecek isimlerin en başında yer alma başarısını yakalamış durumda.

Samsun'a gelişi üzerinden bir yıl bile geçmedi.

Geçmedi ama artık Samsunspor için yaptıkları, aldığı riskler ve ortaya koyduğu inisiyatif ile yıllardır Samsun'daymış, Samsun'da doğup büyümüş bir Samsunlu gibi sevilip sayılıyor.

Bunu nasıl yaptı?

Efsaneleşerek hakkında film çekilen Vali Recep Yazıcıoğlu'ndan sonra gönüllere taht kuran vali olmayı nasıl başardı?

Az önce Twitter'da TRT Spor yorumcusu Hayri Ülgen'in televizyondan **"Samsun Valisi Osman Kaymak gibi valileri alnından öpmek istiyorum"** dediğini okudum.

Demek ki yazdıklarımda mübalağa yokmuş.

Bu iyi…

BİR VALİ VE BİR SPOR KULÜBÜ!

akasyam haber Recep YAZGAN

Gelir gelmez masasında bulduğu, Samsunspor'un kendimi bildim bileli, neredeyse **Hasbi Menteşoğlu**'ndan bu yana her sezon yaşadığı ekonomik krizler ve yönetim bunalımları karşısında yıllardır Samsun'da yöneticilik ve siyasetçilik yapanlar gibi ilgisiz kalmayarak gecesini gündüzüne kattı.

Samsunspor'u borcunu ödeyebilir, yönetilebilir hale getirdi.

İtiraf edeyim, kısa zamanda bu kadar mesafe alabileceğine ve bu başarısına ihtimal vermemiştim.

Samsunspor için serçe parmağını dahi oynatmayan sözde **Samsunseverlere** rağmen elinden gelenin daha fazlasını yapan Vali Kaymak, bir bürokrattan çok daha fazla, adeta bir siyasetçi, bir bakan gibi risk göğüsleyerek bir yardım kampanyası başlattı.

Kulübe destek olabilecek herkesi aradı, kapı kapı dolaştı.

Samsunluları bir **Samsunspor seferberliği** için harekete geçirdi.

Bugün en başta Samsunspor'a gönül vermiş taraftarlar olmak üzere bütün Samsunlular, Vali Osman Kaymak'a büyük bir sevgiyle birlikte takdir ve hayranlık duyuyor.

Samsun Valisi Osman Kaymak'ın tarihe **Samsunspor'u kurtaran adam** olarak geçeceğine şimdiden kesin gözüyle bakılıyor.

Vali Kaymak'ın başardığı çok önemli bir şey daha var ki, kıymeti para ile ölçülemez;

O Samsun'a birlik ve beraberliğin yolunu, bir hedef, bir gaye ve dava etrafında kenetlenebilmeyi de gösterdi.

Üstelik bunu her şeye rağmen; zamansızlığa, parasızlığa, inançsızlığa, güvensizliğe, vefasızlığa rağmen gösterdi.

Bu cesur çıkışı ve kararlı tavrı, şimdiye kadar fitne fesattan başka hiçbir şey üretmemesine rağmen Samsunspor üzerinden reklamını yapanlara, ismini duyurmak için kulübü kullananlara yüzyıllık kapak oldu.

Samsun'da yöneticilik, idarecilik, bakanlık, milletvekilliği yapanlara iki çift söz söyleyerek bitirmek istiyorum;

Dikkat edin bu başarı sizi makamınızdan edebilir. Çünkü Samsun, Vali Kaymak'ı öyle bir sevmeye başladı ki, Samsun'da hangi siyasi makama adaylığını koyarsa koysun kazanacağına kesin gözüyle bakılıyor.

Taraftar özellikle Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı'nın yapamadıkları ile Vali Kaymak'ın yapabildiklerini kıyaslıyor.

Tribünden seyreden ile sahada forma terletenlerin sevgisi aynı olur mu?

Olmaz!

Dikkat edin bu başarı sizi makamınızdan edebilir. Çünkü Samsun, Vali Kaymak'ı öyle bir sevmeye başladı ki, Samsun'da hangi siyasi makama adaylığını koyarsa koysun kazanacağına kesin gözüyle bakılıyor.

ÇARŞAMBA'YA YENİ ŞEHİR KÖPRÜSÜ YAPILIYOR

Çarşamba Belediye Başkanı Hüseyin Dündar, Yeşilırmak'ın her iki kıyısında yol çalışmalarının devam ettiğini dile getirdi.

Çarşamba Belediye Başkanı Hüseyin Dündar, "Belediyemizin öz kaynaklarıyla yapımına başladığımız Yeni Şehir Köprüsünü bir yıl gibi kısa bir sürede tamamlayacağız." dedi.

Şehir Merkezinde iki ayak üzerine asma köprü olarak yapılan Yeni Şehir Köprüsü 164 metre uzunluğunda 16 metre genişliğinde inşa ediliyor. 34'er metre yüksekliğinde iki kulesi bulunan köprü, kavşak, araç ve yaya yollarıyla şehir merkezinin trafiğini rahatlatacak.

Mimarı yapısıyla dikkat çeken Yeni Şehir Köprüsü hakkında bilgi veren Belediye Başkanı Hüseyin Dündar, "Yapımına Belediyemizin öz kaynaklarıyla başladığımız Yeni Şehir Köprüsü, Yeşilırmak üzerinde iki yakayı birbirine bağlayan yeni bir gerdanlık olacak." diye konuştu. Başkan Dündar, "Karayolu Köprüsü ile Tarihi Köprü arasında Çarşamba'mızın doğu ve batı yakalarını birleştirecek olan köprü, Yeni Şehir Girişinin (İstasyon caddesi) devamı olarak yapılıyor. Yeni Köprü, kavşak, bağlantı ve yaya yollarıyla mevcut trafik yoğunluğunu rahatlatacak. Belediyemizin imkanları dahilinde de çalışmalarımız aralıksız devam edecek. Yapılan bu yoğun çalışmalar ile de köprüyü kısa sürede hizmete

açmaya planlıyoruz." dedi.

YEŞİLIRMAK DOYAP; ÇARŞAMBA'DA ŞEKİLLENİYOR

Çarşamba Belediyesi tarafından şehir merkezinin 6 km güneyinde Yeşilırmak kıyısında 500 dönüm alanda çalışmaları devam eden Yeşilırmak Doğal Yaşam Parkı'nın Türkiye'nin marka projelerinden biri olacağını söyleyen Başkan Dündar, üç yıldır devam ettirdikleri çalışmaların sona yaklaştığını açıkladı. 10 yıl önce şehir merkezinde Yeşilırmak kıyı düzenlemesi ve Adapark projesi ile başladıkları çalışmaları Yeşilırmak Doğal Yaşam Parkı ile devam ettirdiklerini kaydeden Başkan Dündar, "Çarşamba güneye doğru büyüyor. İçersinde Tarihi Çarşamba Meydanı ve sokağı, Mersin Balığı Tesisleri, yeni yolları, yeşil alanları, sosyal tesisleri, spor alanları, çiftliği, hobi bahçeleri, at binicilik tesisleri, camii, restoranı, göleti ve su sporları alanları bulunan büyük bir projeyi tamamlıyoruz" dedi.

ÇARŞAMBA'YA OSB KURULUYOR

Çarşamba'da Şeker Fabrikası'ndan alınan yaklaşık bin dönüm alanda karma model bir OSB kurulumu için çalıştıklarını söyleyen Başkan Dündar, "Çarşambamız ve çevresinin ekonomik gelişimine ve kalkınmasına büyük katkı sağlayacak olan Organize Sanayi Bölgesi kuruluş çalışmaları devam ediyor.

3 YILDA 600 KM YOL YAPTIK

Başkan Dündar "2014 yılında İl Özel İdarelerin kapatılıp köylerin mahalleye dönüşmesiyle Çarşambamız 139 bin nüfusa sahip 143 mahallesi bulunan bir belediyeye dönüştü. Belediyemiz sorumluluğuna gecen yollarda Çarşamba tarihinde yapılmamış sıcak asfalt ve parke yol çalışmalarını gerçekleştiriyoruz. İlçemizde sadece son 3 yılda standartlarına uygun kalitede 600 kilometre yol yaptık" dedi.

TEKKEKÖY SAAT KULESİ

İHTİŞAMLI YAPISIYLA BÜYÜLÜYOR

Tekkeköy Belediyesi Nostalji Park Projesi ikinci etap çalışmaları kapsamında başlatılan saat kulesinin inşaatı tamamlandı.

Osmanlı ve Selçuklu mimarisi, motifleri ve taş işçiliğiyle yapımı tamamlanan saat kulesi ilçenin yeni simgeleri arasındaki yerini almaya hazırlanıyor. Tekkeköy Belediyesi Nostalji Park Projesi ikinci etap çalışmaları kapsamında tamamlanan saat kulesi hakkında bilgi veren Tekkeköy Belediye Başkanı Hasan Togar, "Tarih ve doğanın eşsiz büyüleyici güzellikleri içerisinde yüz yıllık çınar ağaçlarının gölgesinde hayata geçirdiğimiz Nostalji Park Projemizin ikinci etap çalışmaları kapsamında yapımı tamamlanan ve ilçemize yeni bir vizyon, yeni bir bakış açısı kazandıran saat kulemiz ilçemizin yeni simgeleri arasındaki yerini almaya hazırlanıyor" dedi.

Saat kulesi Osmanlı ve Selçuklu mimarisi ve motifleriyle bezeli

Saat kulesinin ilçenin tarihi yapısıyla bütünleştiğini söyleyen Tekkeköy Belediye Başkanı Hasan Togar, "İlçemiz merkezinde hayata geçirmiş olduğumuz

Nostalji Park Projemizin ikinci etap çalışmaları kapsamındaki saat kulemizi tamamladık. Selçuklu ve Osmanlı mimarisi ve motifleriyle bezeli olan saat kulemiz taş kaplaması ile tarihi alanla bütünlük sağladı ve muhteşem bir görünüm kazandı. Saat kulemiz aynı zamanda tarihi ve doğal güzellikleri sergileyen Nostalji Parkımızın çehresine ve görünümüne ayrı bir güzellik kattı. Uzak mesafelerden görünen dört yüzünde de ayrı saatlerin bulunduğu saat kulemiz toplam 23 metreden oluşuyor. Tamamı Selçuklu ve Osmanlı mimarisi ile motiflerinden oluşan taş kaplamalar ile muhteşem görkemli bir görünüme bürünen saat kulemiz aynı zamanda ilçemize yeni bir simge olacak. Ayrıca saat kulemizin altında bulunan çeşmelerimizde Osmanlı ve Selçuklu dönemindeki sebil ve hayrat mantığı ile vatandaşlarımızın su ihtiyarcını giderecek. Bu muhteşem, görkemli yapı ile 'Tarihin Doğduğu Kent' sloganıyla başlatmış olduğumuz tanıtım çalışmalarımıza ve turizmin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerimize yeni bir değeri daha katmış olduk. İlçemizi ziyarete gelen yerli yabancı ziyaretçilerin mutlak uğrayacağı yerler arasına saat kulemizi de artık ekledik. Böylelikle nostalji park projemiz ve saat kulemiz her yaştan yerli yabancı insana hitap eden ziyaret edilmesi, görülmesi, gezilmesi gereken simge alanlar arasındaki yerini alacak" şeklinde konuştu.

"ilkokuldan üniversiteye"

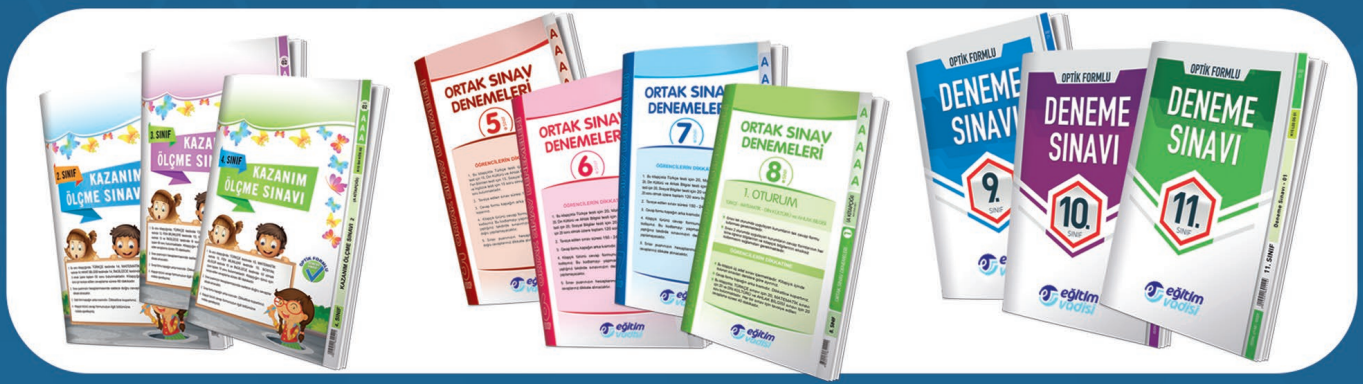

www.martiokul.com • egitimvadisi.com.tr

Martı OKUL YAYINLARI

eğitim vadisi